

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Sovjetske Rusije ne na Balkan

Ko se je po sklenitvi nemško-sovjetske prijateljske pogodbe Sovjetska Rusija kot politična sila in kot žarišče prevratnih gonov pojavila ne samo na Baltiku, marveč tudi na jugovzhodu Evrope, na Balkanu in na obronkih Podonavja, so se državni, politiki in kulturni delavci spogledali. Doslej je bilo težišče boljše propagande na evropskem zahodu, kjer je povzročilo velika gmotna in duhovna razdejavanja, kot na primer v Španiji, ali ustvarilo življenju naroda nevarne duhovne zmede, kot na primer v Franciji. Na Balkanu in v Srednji Evropi je bil mir. Ali naj sedaj komunizem, izkoriščajoč vojno, ki je v veliki meri njegova zasluga, naskoči Evropo od vzhoda in jugovzhoda, ko je ni mogel podreti od zahoda? Toda spogledovati se in se čuditi ni zadosti. Treba je seči po protiukrepih, ki bi bili zadosti učinkoviti, da nevarnost ne prekoraci mej, ki jih je dosegla.

Borba proti komunizmu ni lahka. Ni lahka drugod in ni lahka na Balkanu. Kakor povsodi se komunizem v svoji borbi poslužuje dvojnih rok, od katerih je ena roka sovjetska vlada, druga pa Komiterna. Sovjetska vlada se predstavlja v zgajeni obleki s priznanimi mednarodnimi manirami, v uporabi pri občevarju, izrazoslovju, na katerega smo pri vladah navajeni, govori o sodelovanju, o vzajemnosti interesov, o življenjskem prostoru, o prijateljskih paktih, o naporih za ohranitev miru, o zaskrbljenosti za obstoj kulture. Tudi besede narod niso tuje. V najnovejšem času je svojo narodnost še poslovanila in izgrebla iz spominov celo ruski narod. Komiterna vsega tega ne pozna. Ona pozna le najbolj razbrzdane človeške gane, ki jih hoče zbiti za dokončni prevrat vsega obstoječega reda, gmotnega in duhovnega. V teh dveh oblikah torej se je komunistična nevarnost prikazala tudi na vratih Balkana. Za to zahteva tudi borba proti njej takšno taktiko, ki bo obema kos, komunizmu v njegovi urejeni slovanški obleki in komunizmu v uniformi poklicnih revolucionarjev.

Medtem ko opažamo, da so se vsi odgovorni državni — balkanski in izvenbalkanski — ki jim je pri srcu, da balkansko področje ne postane plen komunizma, takoj zganili, da organizirajo obrambni zid proti prodiranju vpliva Sovjetske Rusije kot državne enice, nismo, na žalost, opazili, da bi se bili poklicani krogi z zadostno vnemo zavzeli za to, da je treba postaviti obrambno obzidje tudi proti prevratnemu komunizmu, ki je včasih predhodnik sovjetskega političnega vpliva, včasih pa zvesto stopa za njim po poti, ki so mu jo diplomati odprli in ugledali.

Boj proti političnemu vdoru Sovjetske Rusije na Balkan je v polnem teku. Udeležujejo se ga skoraj vse balkanske države, a tudi velenje. Kljub prijateljski pogodbi s sovjetsko vlado se pri tem boju ne izključuje niti Nemčija, in če kje, je zdaj na Balkanu med vsemi državami, velikimi in malimi zavladala neka nujna navidezna složnost v prizadevanjih, da se Sovjetski Rusiji kot politični sili zapre pot na Balkan. Seveda sredstva pri vseh niso enotna, in to je, kar odpor slabi. Edina slaba točka, ali še bolje rečeno, točka najslabjšega odpora je Bolgarija, ki si jo je Sovjetska Rusija tudi izbrala kot vrata za pohod na Balkan. Bolgarija 20 let nikdo na Balkanu ni maral sprejeti v svojo družbo. Nikdo ni upošteval njenih skromnih težnj. Nikdo je ni hotel razumeti. Od vseh strani je čutila, da jo mrze, ali da ji vsaj nezaupajo. Sovjetska vlada bi ne bila to, kar je, če ne bi hotela tega razpoloženja takoj izkoristiti in se Bolgariji predstaviti kot stari slovanški prijatelj, ki po dolgem času prihaja v goste in prinaša pomoč zapostavljenemu krvnemu bratu. Zdelo se je, da Bolgarija tudi že odpira svoje roke za dobrodošlico težko pričakovanemu dobrotniku. Toda kot rečeno, odpor je prišel pravočasno. Prišel je od Bolgarov samih, prišel od balkanskih držav in prišel je tudi od velenja. Bolgarska vlada je sama razumela, da ne gre lahko mišljeno spuščati prevratneža v hišo in je ogenj začela gasiti. Balkanske države, med katerimi je treba imenovati na prvem mestu Jugoslavijo, ki je kot prva nesebično prijateljica Bolgarije spoznala prihajajočo nevarnost, so se na pobudo jugoslovanske vlade začele med seboj posvetovati, kako zadovoljiti Bolgarijo, da v svojem občutju zavrnjenosti ne bo segla po strupu. Posvetovanja bodo rodila uspeh, kakor čujemo, in tiste balkanske države, od katerih ima Bolgarija skromne, a upravičene težnje, bodo menda prišle do spoznanja, da se plača napraviti malo žrtev pravočasno, kakor pa dati vse, ko je prepozno. Italijanska diplomacija se s polno paro prizadeva, da bi med balkanskimi državami izginile vse ovire za polno medsebojno zaupanje in s tem tudi razpoke, skozi katere bi mogel prilesti sovjetski zarotnik. Tudi angleška in francoska diplomacija si od svoje strani prizadevata v istem pravcu. Celo Nemčija, čeprav ima prijateljsko pogodbo s Sovjeti, ne varčuje s svojim trudom, da bi Bolgarijo odvrnila od nevarnih smeri. Ako so napore, ki smo jih našli, iskreni, potem ni dvoma, da bodo uspešni in s tem, da bo Bolgarija po tako dolgem čakanju sprejeta v balkansko družino kot zadovoljen, enakoveren brat, bo tudi odgnan strah, da bi se sovjetski vladi posrečilo zasidati svoj politični vpliv na Balkanu ter si tamkaj organizirati stalno izhodišče za svoje nadaljnje delo.

Če je odpor proti političnemu vplivu organizirane Sovjetske Rusije sorazmerno tako dober in pravočasen, ne moremo isto trditi o razmahu prevratnih gesel, ki jih po Balkanu širi Komiterna. Tukaj načrtnega odpora tako rekoč ni. Ne delajmo si utvar. Ni ga. In kar komunizmu ni uspelo po politični poti, mu zna uspeli po drugi. Kamor ni mogel po hodnikih ministrskih kabinetov, bo skušal priti po podtalnih hodnikih razbrzdanih strasti. Na to fronto opozarjamo vedno znova in vedno bolj glasno. Na to fronto, kjer velja samo duhovno orožje prave krščanske prosvete, ki odpira pot resnici,

Polna gospodarska skupnost med Anglijo in Francijo

Včerašnji sklepi velikega vojnega sveta v Londonu pomenijo dejansko gospodarsko združitev obeh imperijev za dobo vojne

London, 17. nov. t. Reuter poroča: Danes je bil v Londonu veliki vojni svet. Udeležili so se ga s francoske strani ministrski predsednik Daladier, vrhovni poveljnik francoske suhozemske sile general Gamelin, vrhovni poveljnik francoskega letalstva general Vuillemin in vrhovni poveljnik brodograjskega admirala Darlan. Od angleške strani pa so prisostvovali ministrski predsednik Chamberlain, zunanji minister lord Halifax, prvi lord admiralitete Churchill, vojni minister Hore Belisha, letalski minister sir Kingsley Wood, vrhovni poveljnik kopenskih sil in šef imperialnega generalnega štaba general Ironside, poveljnik angleških čet v Franciji general lord Gort, poveljnik imperialnega letalstva sir Cyril Newall in poveljnik imperialnega brodograjskega admirala Pound, z večjim številom poveljujočih admiralov. O seji je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Uradno poročilo

Vojni svet je vzel v pretres sedanji položaj, kakor tudi različne možnosti bodočih razvojev. Dosegli so popolni sporazum glede najboljšega načina skupnega nastopa angleške in francoske oborožene sile za čim bolj učinkovito nadaljevanje vojne.

»V želji, da bi popolnoma izkoristili izkušnje, ki so jih napravili v zadnji vojni od leta 1914—1918, sta francoska in angleška vlada že takoj od začetka vojne sklenili, da bosta čim bolj poenotili skupne gospodarske napore v sedanji vojni. Takoj ob izbruhu vojne so bili storjeni koraki v tem smislu. V nasledovanju tega cilja sta Chamberlain in Daladier ob priliki zadnje seje vojnega sveta podvzela korake, ki se že izvajajo in ki se z današnjimi sklepi še okrepijo in izpopolnijo in sicer tako, da bo skupno delovanje omogočeno na naslednjih področjih: letalstvo, municija, pribava surovin, dobava petroleja, pomorska plošva, priskrba z živili in gospodarska vojna (blokada). Nove odredbe, ki so bile sprejete, omogočajo v interesu obeh najboljšo uporabo vseh sredstev obeh držav — predvsem v kolikor se tiče surovin, proizvodnje sredstev in pomorske tonaže. Prav tako omogočajo pravilno porazdelitev med obe državi vseh bremen in omejitev, ako bi nastale okoliščine, ki zahtevajo, da se uvoz določenih blaga omeji. Obe državi bosta v bodoče skupno sestavili načrt o uvoznih potrebah in se bosta izognili medsebojnemu tekmovanju pri nakupih v tujini tistega blaga, ki spada v njun skupni uvozni načrt.«

»Izvedba teh sklepov je bila poverjena skupnemu stalnemu angleško-francoskemu izvršnemu odboru in odboru za vzporedne napore. Ta odbora sta bila takoj ustanovljena in sestavljena. Sklenjeno je tudi bilo, da se lahko sporazum, ako bi to bilo potrebno, raztegne tudi še na druga polja.«

»Ti sklepi so nov dokaz za to, kako odločni sta obe državi, da bosta združili vse svoje vojne napore do najvišje mere. Na ta način sta obe državi dosegli medsebojno organizirano skupnost, ki je zaživela v zadnji vojni šele v tretjem letu, že v drugem mesecu sedanje vojne.«

Obenem je vrhovni francosko-angleški vojni svet sprejel tudi pravilo, da se bodo ministri obeh držav, katerih resori posegajo na to polje, pred vsakim sklepom med seboj posvetovali, da bodo obojna ministrstva v vseh teh zadevah nastopala enotno.

„Učinek ene države, ki deluje s silo dveh“

Na obeh straneh Rokavskega preliva so pričrli, da je ta sklep združenega vojnega sveta velike važnosti. Po njem sta Francija in Anglija sicer dve povsem samostojni državi, toda njihov vojaški, diplomatski in gospodarski učinek je kot učinek ene države, ki deluje s silo

obeh držav. Poudarjajo tudi, da sta danes Francija in Anglija, komaj po dobrih dveh mesecih sovražnosti, že tako združeni, kot v pretekli svetovni vojni niti po štirih letih nista bili.

Ko je radio razglašal francoskemu in angleškemu svetu vest o teh sklepih, je napovedovalec dostavil: »Naj sedaj še Nemčija podvoji svoje napade proti Franciji in Angliji, naj podvoji obtožbe! Sklep združenega vojnega sveta naj bo najmočnejši odgovor Hitlerju!«

„Francosko-angleški imperij . . .“

Pozno zvečer je Reuterjev urad dal naslednjo razlago o pomenu sprejetih sklepov:

»Sklepi, ki so bili sprejeti na današnjem vojnem svetu v Londonu, niso samo velike važnosti za zavezniške države, marveč so obenem tudi novo jamstvo za vsa družina omikanih narodov. Jamstvo, dano vsem državam, ki se vojne ne udeležujejo, da bo tudi v času, ko je zaradi vojne nastal nered, ki ga more odpraviti samo obnova miru in reda, ostalo nekaj vzvišenih načel, ki bodo varovale red in mir v mednarodnih odnosih ter skrbela za neke vrste gospodarsko ustaljenost, ki bo vse težave olajševala. Tako bo prenehalo tekmovanje med obeh državama na vseh svetovnih trgih, kar bo imelo blago-

dejen učinek na stalnost cen. Vsi narodi bodo od tega imeli svojo korist, ne glede na to, ali so v vojni, ali ne. Ker bosta obe državi skupno in po vzajemno določenih načrtih nakupovali, bo mnogo lažje poskebeti za redni in varni prevoz blaga, od česar bodo imele korist vse države, ki bodo prodajale svoje blago Angliji in Franciji. To velja za vse panoge poljedelskega in industrijskega pridobivanja. Z londonskimi sklepi se uvaja red v razkrojena vojna gospodarska in Anglija in Francija postajata tudi mnogo bolj močni v gospodarski vojni, ki jo vodita proti Nemčiji.«

Iz dveh neodvisnih držav sta angleški in francoski imperij postala ena sama velika gospodarska enota, kjer vodi gospodarsko življenje ena sama volja, kjer velja ena sama upravna oblast, ki opravlja svoje delo po enih in istih zakonih. V gospodarskem oziru danes ni več ne Francije in ne Anglije, ampak samo en velikanski angleško-francoski imperij.

Splošna mobilizacija v Angliji

Rim, 17. nov. lj. Stefani: Angleška vlada je sprejela sklep, da bo v kratkem poklicala pod orožje vse vojaške obveznike v starosti od 35. do 50. leta, ki so že služili v pehoti.

Borba proti vdoru Sovjetije v Podonavje in na Balkan

V Budimpešti se bojijo zblizanja med Romunijo in Sovjetijo - Italija stopa na plan

Budimpešta, 17. nov. t. »Pester Lloyd« poroča, da se Sovjetska Rusija na vse načine trudi, da bi si zagotovila trajni vpliv na jugovzhodu Evrope. V Budimpešti s posebno pozornostjo opazuje razvoj odnosov med Romunijo in Sovjetsko Rusijo, kjer se je položaj v toliko spremenil, da je napetost, ki je vladala še pred dobrim mesecem, sedaj znatno popustila. Tudi sovjetski tisk piše mnogo milejše o Romuniji, kot pred tedni.

V Budimpešti menijo, da je napetost popustila predvsem zaradi tega, da se krog tistih vplivov, ki bi pristali na zblizanje s Sovjetsko Rusijo — četudi bi bilo za to treba plačati kakšne žrtve — precej razširil. Poročila, ki prihajajo iz drugih balkanskih držav, kjer so isto opazili, to domnevo le potrjujejo. Posebno v jugoslovanski prestolici sovjetsko-romunsko pomirjenje jemljejo zelo resno, že zaradi tega, ker bi potem nastale nove nepremostljive ovire za ustanovitve složnega, ves Balkan obsegačega nevtiralnostnega bloka. Toda v Beogradu so prepričani, da bi zblizanje med Sovjetsko Rusijo in Romunijo — ki bi za vzajemni nastop balkanskih držav imelo zle posledice — rodilo takoj zblizanje med Jugoslavijo in Madžarsko.

„Italija ne bo nikoli dovolila, da napravi Sovjetija samo en korak...“

Budimpešta, 17. nov. t. »Pester Lloyd« poroča iz Rima, da postaja sedaj na podlagi pisanja italijanskega tiska popolnoma jasno, da Italija ne želi sklenitev trdnega bloka balkanskih držav, bloka, ki bi vseboval vse nasprotujoče si težnje, ki so svoje dni delovale v osrčju Male zveze. Italija torej tudi odklanja načrt bloka, ki ga zago-

varja predvsem Romunija, ki bi rada organizirala neke vrste novo balkansko zvezo, ki bi bila dobrohotna napram Angliji in Franciji. Toda Italija odklanja samo obliko takšnega bloka, ne pa zamisel balkanske vzajemnosti in složnosti, ki naj izraste iz rešitve vseh medsebojnih težav med balkanskimi državami in ki naj zapre Sovjetski Rusiji pot na Balkan in skozi njega, ako Sovjetska Rusija takšne načrte zares goji.

»Gazetta del Popolo« posveča uvodnik vprašanju sovjetskega prodiranja v vzhodno Evropo in pravi, da je to prodiranje le posledica angleške in francoske politike, ki sta hoteli Nemčijo obkoliti. Ta politika je Nemčijo prisilila, pravi italijanski službeni list, da je s Sovjetsko Rusijo sklenila sporazum. Kajti samo tako je mogla preprečiti, da je niso zadušili. Nemčija je Sovjetski Rusiji ponudila polovico Poljske, kar je Sovjetska Rusija tudi brez obotavljanja sprejela. V kolikor pa tiče Italije in stališča italijanske fašistične vlade, je zelo enostavno. Glasi se:

»Italija ne bo nikoli dovolila, da poskusi Sovjetska Rusija napraviti samo en korak na to stran Karpatskih gor v Podonavje ali pa skozi Balkan proti Sredozemskemu morju.«

Balkanski pakt na mrtvi točki

London, 17. novembra. b. Iz balkanskih diplomatskih krogov so prispela poročila, da so pogajanja za ustvaritev balkanskega bloka obstala na mrtvi točki, ker sta Turčija in Grčija odklonilno odgovorili na romunski predlog glede balkanskega bloka.

»Mussolini ne pozabi«

Rim, 17. novembra. t. »Giornale d'Italia« piše, da bo jutri Italija obhajala četrto obletnico, ko so bile proti njej proglašene znane sankcije. Mussolini da je državnik, ki nima nobenih maščevalnih čustev, toda to sposobnost ima, da ima dober spomin. Italija je sankcije premagala, ker je bila duhovno enotna in ker je postala gospodarsko neodvisna. Na to se bo Italija spomnila, ko se bo preurejal svet in ko bo treba preprečiti, da se ne ponovijo usodni gresi.

Nove mirovne pobude?

Kopenhagen, 17. nov. t. Radio v Haagu je sporočil, da se je nizozemska kraljica Viljemina obrnila na švedskega, danskega in norveškega kralja z vprašanjem, če bi hoteli sodelovati pri novi mirovni pobudi. Vprašanje je bilo stavljeno po navadni diplomatski poti. Kakšne narave naj bi bil novi mirovni poskus, ni bilo javljeno.

Italija za nevtiralnost Belgije in Nizozemske

Pariz, 17. nov. t. Pariški radio objavlja vest iz Rima, da sta italijanska in španska vlada sporočili nemški vladi potom svojih veleposlanikov v Berlinu, da imata interes na tem, da se vsestransko spoštuje ozemeljska nevtiralnost in neokrnjenost Belgije in Nizozemske.

Zakaj prelom med Švedsko in Nemčijo

Stockholm, 17. nov. t. Švicarski listi, med njimi »Neue Zürcher Zeitung« javljajo, da so bila pogajanja med Švedsko in Nemčijo prekinjena. Toda prekinitev so nekateri napačno tolmačili kot prelom. Preloma pa po objavah švedskih oblasti ni. Težave, zaradi katerih so bila pogajanja prekinjena, so mnoge. Nemčija je najprej objavila, da bo švedsko pomorsko trgovino podvrgla najstrožjemu nadzorstvu, nadalje so nemške pomorske oblasti napovedale, da bodo položile mine tudi pri

vsaki resnici, tisti, ki je prijetna in boža, a tudi tisti, ki boli. Bolečine pa izginejo, kadar se iz spoznanja resnice rodi dejanja pravičnosti do vseh, ki so pravičnosti žejni.

Politična diplomacija dela na Balkanu četrtnsko delo, ki bo brez haska, ako ne bodo stopile na plan duhovne sile, ki edine zapirajo pot v človeška srca duhovnim silam tudi tam, kjer diplomacija omaga.

vvodu v Oeresund in tja do neposredne bližine švedske obali. Na Švedskem so k temu rekli, da bodo napovedani nemški ukrepi švedsko pomorsko trgovino ohromili, ker bo več pristanišč takorekoč izključenih iz vsakega prometa.

V glavnem pa gre — tako piše omenjeni list — le za namero, da bi se Švedska popolnoma podvrgla nemškemu potrebam in svoje trgovinske zveze z Anglijo čim bolj pretrgala. Med tem ko se je Anglija zadovoljila s tem, da bo smatrala švedsko nevtiralnost za pravilno, ako bo Švedska pošiljala v Anglijo približno toliko, kot je pošiljala v mirnem času, bi Nemčija rada imela od Švedske mnogo več. Nemčijo zanimajo predvsem švedski železni rudniki, od koder je Nemčija dobivala največ rude, ki jo potrebuje za svojo železno industrijo. Pogajanja so sedaj za nekaj tednov vsaj prekinjena in švedskim oblastem še ni prav jasno, kako se bodo mogle izogniti vedno hujšemu pritisku, ki ga na njo izvaja Nemčija v svoji borbi proti blokadi Anglije.

Politični zapiski

Napredno učiteljstvo o slov. narodu

Dijaški list »Straža« v viharju poroča: »Pred nekaj dnevi je prineslo »Jutro« poročilo o skupščini naprednega učiteljstva v novomeškem okraju. Slovensko, ali bolje rečeno protislovensko naprednjakarsko učiteljstvo se je na tej skupščini po svoji stari navadi izreklo za narodno edinstvo v smislu etničnega stapljanja Slovencev, Hrvatov in Srbov, torej proti sedanjemu sporazumu. Vemo sicer, da ne mine nobena napredna prireditev, na kateri ne bi bilo nekaj naltolcevanja in opravljanja čez vse, kar je slovenskega, vendar pa ima vsaka stvar neko mejo, ki jo mora priznati tudi napredno učiteljstvo. Zdaj, ko se Jugoslavija počasi notranje ureja, ko prihaja iz centralistične v svobodno in samoupravno urejeno državo, zdaj se še najdejo izgubljeni sinovi slovenskega naroda, ki se ga upajo dalje blatiti in poniževati. Ali ni dovolj, da smo celih 20 let živeli v nesoglasju in razrvanosti, ali ni dovolj, da je slovenska naprednjakarska klika tako dolgo vih-tela nad nami krivični bič, vse pa, kar je slovenskega, je moralo biti ponižno in držati jezik za zobmi? Ali ni dovolj, da so nam leta centralizma porzila cela premoženja, naše ljudstvo pa spravila na kanto? Ali ni dovolj, da smo bili tako dolgo zapostavljeni na vseh področjih, tako gospodarsko kakor kulturno? Da, vsi pošteni Slovenci mislimo, da je tega vsega dovolj in da se mora marsikaj spremeniti. Zdaj pa dvigne svoj glas slovenska malomeščanska politika in se izjavlja za narodno edinstvo. Kakor da bi ves svet čakal na to, kaj misli ona o tej zadevi, svečano izjavlja širšemu zemljekrogu, da slovenski narod ne sme postati svojo gospodarico.

Voditelji kmečko-delavske stranke

V Zagrebu so bili na sestanku te stranke izvoljeni tiše možje: za predsednika Franc Jeršnik iz Kozjega, v izvršni odbor pa še za podpredsednika Vladimir Krcf od Sv. Jurija ob Ščavnici, Tine Horvatić iz Krške vasi in Franc Novak iz Notranjih gor; potem za tajnika dr. Viktor Maček in Pavel Kreutzer iz Ljubljane, za blaginika Jože Blaž iz Tomačevega in Jože Černe iz Šiške ter za odbornike dr. Dragotin Lončar, Ivan Brečelnik in dr. Lado Vavpetić iz Ljubljane, Franc Molj iz Vogelj, Ivan Dorč iz Šmartne ob Savi in Matija Petric iz Črnomlja.

Nov tednik »Srpsko Jedinstvo«

V Banjaluki je začel izhajati tednik »Srpsko Jedinstvo«, ki ga ureja Kosta Majkić, bivši radikalni narodni poslanec in somišljenik dr. Lazarja Markovića. V uvodnem članku piše Majkić med drugim: »Prezgodaj bi bilo reči, da je sporazum med Srbi in Hrvati uresničen. Sporazum je le do-sežen. Ali pa se bo sporazum uresničil na splošno zadovoljnost Srbov in Hrvatov, to bo pokazala prihodnost. Mi smo se izrekli za sporazum, zato nam od nobene strani ne morejo očitati, da bi bili zoper njega.« — V drugem članku pa je med drugim rečeno: »Med tistimi, ki zdaj kriče »Srbi na okup!«, najdemo tudi take tipe, ki so v tej državi vedrili in oblačili in ki so zavzemali visoke položaje, pa so se igrali z narodnimi pravicami in svobodami. Zdaj, ko so izgubili oblast, so se spre-vrgli v velike Srbe ter vpilejo »Srbi na okup!«. Takim Srbov, kakor se reče, »daleko jim kučac«. Najprej so profanirali in diskreditirali srbsko, zdaj pa ga kličejo skupaj.« — S tem so mišljeni politiki JNS, ki so gazili narodne pravice in svobode, zdaj pa kličejo Srbe na okup. Gospod Majkić je dobro povedal.

Ali Makedonija ali južna Srbija

V Srpskem kulturnem klubu v Beogradu je belgrajski vseučiliški profesor ter član srbske kr. akademije znanosti Nikola Vulić imel predavanje o tem, ali naj rečemo Makedonija ali južna Srbija. Njegove misli so v glavnem te: »Današnja južna Srbija se v celoti nikdar ni imenovala Makedonija. Najvažnejše je to, da kmalu po razpadu rimskega cesarstva niti en del današnje južne Srbije ni več imel imena Makedonija. Tega imena ni imel niti v času Bizanca, niti v časih Nemanje in Dušana, niti v turških časih. V južni Srbiji od konca rim-skega cesarstva žive zgolj Slovani. Ime Makedo-nija v naši narodni pesni ne pomeni južne Srbije niti njenega južnega dela. Imenovati južno Srbijo Makedonijo pomeni isto, kakor bi Srem in Sla-vonijo imenovali Panonijo, zahodno Srbijo pa Dal-macijo, ker so te dežele v rimskih časih imele ta imena... V vsej južni Srbiji govorijo eno narečje, ali, če hočete srbsko z več narečji. Segi se v vsej deželi srbske, zgodovina je srbska, zgodovinski spomeniki so srbski. Nesrečne razmere preteklosti so povzročile, da ta dežela nima svojega imena. Kaj je torej bolj naravno kakor to, da ti kraji nosijo ime južna Srbija. Prav za prav bi bilo še boljše, ko bi jih imenovali kar Srbija. Če pa po-mislimo, da je ime južna Srbija že dobilo držav-ljansko pravico, naj ostane, ime Makedonija pa je treba docela zavreči iz porabe ter naj se tudi uradno odpravi. To ime povzroča samo zmedo ter more v teh težkih časih občutno škodovati bodisi srbstvu kakor tudi Jugoslaviji. Naše notranje živ-ljenje pa ima že brez tega dovolj težav.

»Vilder — šef propagande«

Pod tem naslovom prinaša zagrebška »Hrvat-ska Straža«: »Belgrajski listi poročajo, da se je Venceslav Vilder ob svojem zadnjem obisku v Bel-gradu prepričal, da vsi politični krogi — tudi tisti, ki so prizadeti — sprejemljejo sporazum, ker je vsakomur jasno, da se z delom sporazuma samo krepi državna skupnost v sedanji medna-rodni situaciji. Zaradi tega g. Vilder meni, da bi bila potrebna akcija za populariziranje ideje sporazuma v vseh krajih države.« — Temu naj dodamo — veli »Hrvatska Straža« — da si Vilder prizadeva za to misel in ga njegovi najbližji pri-jatelji predlagajo za »šefa propagande sporazu-ma, morda s činom ministra.«

»Čudni borci zoper komunizem«

Pod tem naslovom prinaša »Hrvatska Straža« notico o »Narodnem listu«, ki izhaja v Splitu pod uredništvom dr. Grge Anđelićevića kot glasilo JNS. »Narodni list« je tudi poročal o volitvah na zagrebški upravni fakulteti. »Hrvatska Straža« piše na naslov »Narodnega lista«: »Narodni liste sporoča natančne rezultate, izogiba pa se, da bi hrvatske narodne dijake, ki so zmagnali, imenoval s praviim imenom, marveč njihovo listo tenden-ciozno imenuje »frankovsko-kerikalno«. Ti Jugo-slovenci ni vidijo jugoslovanskih komunistov, marveč jih previdno imenujejo samo »levičarje«. Razumemo ljubezen JNSarskih integralcev do ju-goslovanskih komunistov, ker so eni in drugi v narodno-političnem pogledu na isti liniji in enako gledajo na osvobodilni boj hrvatskega naroda.«

Važen članek srbskega lista »Napred«

Pri preurejanju države ustaviti se na pol pota pomeni veliko nevarnost

Treba je še pred volitvami državo urediti, da se ne krši načelo enakopravnosti

Belgrad, 17. nov. m. Z najbolj perečim poli-tičnim vprašanjem, to je z vprašanjem, ki je v zvezi s sporazumom s Hrvati, kakor tudi z vprašanjem o končni preureditvi države in z drugimi vprašanji, se peča zadnja številka tednika »Na-pred«, ki ga izdaja znani vseučiliški profesor dr. Mihajlović.

O vprašanju končne ureditve države objavlja ta številka uvodnik »Na pol poti«, v katerem se avtor članka zavzema za to, da mora vprašanje končne preureditve države čimprej izvesti. Ob-širno se peča tudi z zamišljeno četrto avtonomno enotico Boeno in Hercegovino ter zavrača kot neutemeljena vsa prizadevanja, da se tej enoti da kak splošen in jugoslovanski značaj. Splošnega značaja, ki ga imajo ostale tri enote, slovenska, hrvatska in srbska, po naravni stvari ne more imeti tudi četrta enotica, ker to splošno lahko predstavlja samo država, ki je nad vsemi podrob-nostmi. Kar se pa tiče povdaranja jugoslovans-kega značaja te zamišljene četrte enote, je treba povdariti, da so tudi one tri enote, čeprav označene s slovensko, hrvatsko in srbsko, istočasno tudi jugoslovanske, ker ne morejo biti niti ne ju-goslovanske, niti protijugoslovanske že zaradi tega ne, ker so sestavni del jugoslovanske države. Zato tega splošnega jugoslovanskega značaja te četrte enote ni treba jemati za razlog za njeno ustanovitve.

V nadaljnjih izjavah člankar omenja, da se poleg mišljenja o četrti enoti sliši tudi mišljenje, da bi se bilo treba zadovoljiti samo z ustanovit-vijo banovine Hrvatske, drugi deli države pa naj bi ostali tako kot so sedaj v celoti, da se ne bi, kakor nekateri pravijo, še bolj trgali. Uvodnikar takoj poudarja, da tako reševanje izvira iz po-polnoma napačnega razumevanja stvari. Če bi ustanovitev hrvatske banovine pomenila trganje celine, tedaj tudi to ne bi ustanovitve banovine ne bi smelo nikdar priti. Če pa njena ustanovitev ne pomeni trganja, saj ga v resnici ne pomeni, tedaj je tudi ustanovitev srbske banovine (ustanovitev slovenske banovine uvednikar predpostavlja kot samoumevno stvar) ne more pomeniti trganja. Pri nas se dejansko ne ve dovolj, da mora federal-izem pri nas, kakor drugod po svetu, služiti okre-pitvi celote, ki naj zadovoljuje dele. Namesto tega pa federalizem razumevajo bolj kot neko zlo, za katerega mislijo, da bo tem manjše, na čim manjšem prostoru bo izvedeno. Ker se je zaradi okol-nosti na del države že izvedel, njeni drugi deli ostanejo pred njim zavarovani. Tako pojmovanje pomenja popolnoma preobračanje stvarnosti.

Po katastrofalnem izjavanju centralističnega sistema nam je ostalo zdaj to, da poskusimo s federalizmom. Toda, če hočemo, da bo ta poskus uspel in da bo dal dober rezultat, ga je treba izvesti v celoti, nikakor pa ne obstati na sredi poti, kakor bi to nekateri sedaj hoteli in želeli. Ustaviti se na pol poti celo na tem provizoriju »ko končne preureditve države« pomeni veliko nevar-nost. To bo tudi dejansko predstavljalo preveč vidno kršitev načela enakopravnosti. Brez vsake

potrebe bi se v bližnji volivni borbi razplamtele strasti v tolikšni meri, da bi to nas lahko vrglo v stanje, ki bi bilo težje od onega, iz katerega smo se hoteli izkoptati. Zato pisec tega uvodnika znova poziva, naj nikar ne obstanemo na pol poti.

Zanimiv je tudi notranjepolitični pregled, v katerem ta list ugotavlja, da se v srbski javnosti pričnajo kazati znaki nezadovoljnosti, ki povzro-čajo vznemirjenost in akcije na raznih straneh. Razpoloženje za sporazum, ki je bilo za nekaj časa nepravilno merjenje politične atmosfere, se je pričelo hladi pri prvih napakah pri izvajanju do-ločb sporazuma. Je nevarnost, da ne bi zablode, ki lahko nastanejo pri takem stanju, docela za-maračile treznega gledanja na stvar in da se naše politično življenje ne bi znova povrnilo v kaos, iz katerega smo pred kratkim izšli.

V nadaljnjih izjavah člankar ponavlja, da je ta list še ponovno predlagal ukrepe, ki bi jih bilo treba izvesti zaradi konsolidacije našega no-tranjepolitičnega življenja. Te ukrepe zdaj vsilju-je tudi objektivna situacija v naši državi in inte-resi srbsko-hrvatskih odnosov. Če na merodajnih mestih te potrebe ne bodo pravočasno uvideli, se bojimo, da bi propadel kot brezuspešen ves trud, ki se je vložil v to, da bi se država izvlekla iz teh nesrečnih razmer, prepripor in nezaupanja, ki so nam desetletja ovirale vsak napredek. Je ne-varnost, da se ne bi napačne poteze v splošni notranji politiki kakor tudi napake, ki so se že kazale, spremenile v nezadovoljnost proti samemu sporazumu. Če bi do takih posledic prišlo, bodo morali nositi odgovornost tudi tisti, ki v teh usod-nih dneh niso imeli dovolj širokih pogledov in ne dovolj objektivnosti in ljubezni do splošne stvari, temveč so po starih naših nespremenjenih nava-

dah nadaljevali strankarske prepire v najvažnejši vprašanji narodne bodočnosti. Ljudje, katerim se zaupa usoda države v tako težki dobi, morajo biti na višini in dorasiti resnosti situacije.

Nazadnje se v tem pogledu list peča tudi s gesli, ki so se žuli po Srbiji: »Srbi skupaj!« ter oklici, da je srbstvo v nevarnosti. V tem pogledu pravi, da se ta prepored srbovanja pri nepouče-nem ljudstvu veže na sporazum kot edini vidni dogodek v naši notranji politiki. Celo posamezni strankini politiki v svojih agitatorskih govorih po-udarjajo to čisto srbsko preorientacijo kot politič-no propagando v Srbiji. Tako se potreba za poli-tično organizacijo v srbstvu spravlja v vzročno zvezo z rešitvijo hrvatskega vprašanja. Strah za srbstvo ni brez razloga, le da se veže na napačne vzroke. Tako se veže z rešitvijo hrvatskega vpraš-anja. Res, srbstvo je v nevarnosti, toda od večerj in ne od pred dvema mesecema, srbstvo je že leta in leta v nevarnosti. In zato se problem srbstva, ki kot hrvatsko in slovenstvo predstavlja živo konstruktivno moč države, postavlja najprej v od-nosu nasproti nam samim in ne kot državni pro-blem napram Hrvatom. Smatramo, da bi samo ena stvar bila danes usodna vprav za idejo srbstva: da se s srbstvom delajo volivna gesla, da se srbstvo goni v stranko, kot se je doslej, kakor so tudi volitve gonile v stranko jugoslovanstvo, državo, kaj-makalan in Oplenec. Naša naloga je, da ne izoli-ramo Srbijo v posebno fronto, temveč da ji s ši-rino politične koncepcije v borbi za demokratiški režim in z ljubeznijo do državne celote, z razu-mevanjem za vse delo države in naroda, njegove potrebe, tradicije in ideale, povrnemo ono slavno in veliko voljo, ki jo je odigrala na južnoslovan-skem jugu v dobi svojega poleta.

Novi senat in politični položaj

Belgrad, 17. nov. m. Politična javnost se je danes v prestolnici pretežno pečala z izpopolnit-vijo senatorjev z imenovanjem 37 senatorjev, tako da je senat izpopolnjen in šteje skupno 84 članov. Čeprav je javnost imenovanje teh senatorjev vsak dan pričakovala, predvsem po zadnjem sestanku, ki je bil med predsednikom vlade Cvetkovićem in ministrom dvora Antičem, je bila javnost po ob-objavi ukaza nekoliko presenečena zaradi dejstva, da se je senat tako hitro izpopolnil. V zvezi z iz-popolnitvijo senata je politična javnost seveda znova obravnavala vprašanje, kdaj se bo senat sešel. Kakor smo že poročali, se senat po sedaj veljavnih predpisih za senat ne more sestati tako dolgo, dokler ne bo docela organizirano narodno predstavništvo, to se pravi, dokler ne bodo izvršene poslanske volitve.

Ko so se merodajni čimtilji odločili, da iz-vedejo senatne volitve ter so sedaj to politično telo izpopolnili še z imenovanimi senatorji, ni iz-

ključena možnost, da bo vlada našla zakonito pot, da se bo senat lahko sestel čimprej in da se bo vseeno lahko organiziral, to se pravi izvolil pred-sedništvo in verificiral mandate izvoljenih sena-torjev, kar vlada končno lahko napravi, ker ima za izdajanje novih in za izpreminjanje že veljav-nih zakonov popolno pooblastilo. Tako bi se senat lahko usposobil za delo ter bi bil pripravljen lahko za vsak sestanek, če bi bilo potrebno, še preden bi se izvedle poslanske volitve. V tem po-gledu je pričakovati skorajšnje odločitve, da bi se tako ustvarilo politično telo, ki je širše od same vlade in ki se lahko zasliši takoj, če bi za to nastopila potreba.

Drugi važni politični dogodkov v Belgra-du ni bilo. Predsednik vlade in predsednik JRZ Dražiša Cvetković je snoči obiskal strankino aka-demsko organizacijo »Slovenski jug« ter je mla-dim strankinim pristajem govoril o zadnjih važ-njih notranjepolitičnih vprašanjih. Izvajanje g. predsednika vlade in predsednika stranke je mla-dina vzela z navdušenjem in odobravanjem na znanje.

Senatorju Smodeju ob 60 letnici

Belgrad, 17. nov. m. G. senatorja Smodeja je v teku današnjega dne ob njegovi šestdesetletnici obiskalo veliko število njegovih osebnih in politič-nih prijateljev. Snoči ga je obiskal naš narodni voditelj dr. Korošec ter mu je čestil k šest-desetletnici. Gradbeni minister dr. Krek ga je obiskal danes dopoldne ter mu ob tej priliki izro-čil red sv. Save I. stopnje, s katerim so ga kr. namestniki odlikovali za njegovo nesebično narod-no delo.

Pevski zbor Prosvetnega društva je senatorju snoči zapel podkorno ter mu je nato čestil k šestdesetletnici v imenu vsega članstva Prosvet-nega društva.

Sprejmi pri pravoslavnem patriarhu

Belgrad, 17. nov. AA. Patriarh Gavrilu je danes sprejel izrednega poslanika kralje-vine Italije na našem dvoru Maria Indelli-ja, ki je prišel v spremstvu svetnika italijan-skega poslanstva. Poslanik je ostal v daljšem razgovoru s patriarhom. — Danes popoldne je patriarh Gavril sprejel profesorja pariške univerze in velikega prijatelja našega naroda Labryja, ki je prišel v spremstvu belgraj-skega univ. profesorja Zujevića.

Belgrad, 17. nov. m. V kabinetu trgovinskega ministrstva je bila konferenca ministrov, ki so člani odbora za proučevanje socialnih in gospodar-skih vprašanj. Kakor znano, je bil ta odbor iz-voljen na zadnji seji ministrskega sveta.

Od 50 prič, ki so pričale proti Al Caponeju — 31 že pobitih

Newyork, 17. novembra. AA. DNB: Glavna senzacija večeršnjega dne je bilo to, da so izpu-stili znamenitega kralja gangsterjev Al Capona. Listi pa poročajo, da je pred kratkim ubili, ena iz-med glavnih prič, ki so leta 1931 spravile Capona v ječo, ker mu je sodišče dokazalo davčno utajo. Listi poudarjajo, da so v teku procesa od 50 prič, ki jih je zbral državni tožilec, ubili 31. Čikaški listi trde danes iz baje zanesljivih virov, da je treba računati z nadaljnimi umori, ki jih bo iz-vršila Caponova tolpa.

Drobne novice

Amsterdam, 17. novembra. b. Iz zanesljivega vira poročajo, da je poljski prostovoljni oddelek, ki se je zbral na področju Poljske pod imenom »beli orli«, prizadeval tamkajšnjim nemškim po-sadkam hude izgube.

Rim, 17. nov. Stefani. »Tribuna« objavlja ne-katere podrobnosti o velikih gradnjah kanalov, ki jih hoče italijanska vlada takoj pričeti. V načrtu ima kanal, ki bi vezal reko Po z mestom Milanom, nadalje kanale med Milanom in jezeri Como ter Maggiore. Kanal, ki bi vezal reko Po z Milanom, bo tako širok in globok, da bodo po njem lahko vozile ladje do 600 ton. Kanali do obeh jezeri pa bi prenašali ladje do 300 ton.

Bosna naj bi se razdelila med Srbijo in Hrvatsko

Zanimiv članek »Hrvatskega dnevnika« o ureditvi države in o Bosni

O Bosni je bilo zadnje dni neverjetno mnogo pisano. Največ političnih izjav glede avtonomije Bosne in Hercegovine pa je bilo pisanih s toliko politične strasti, da nikakor niso pripomogle k mirni presoji tega važnega vprašanja. Močno infor-mativen pa je članek, ki je bil priobčen 17. t. m. v uradnem glasilu HSS »Hrvatskem Dnev-niku«, kjer je najprej govorjeno o volivnih pripra-vah, nakar prehaja na vprašanje razdelitve države na posamezne upravne enote. Članek pravi:

»Blizina volitev se čuti že v pisanju listov in izjav množestvinih politikov. Predvolivno označ-je označuje živo obravnavanje prihodnje ureditve države. Obravnavajo pa se zlasti kraji, ki leže za-naj banovine Hrvatske in dravske banovine. Bosanski Srbi so že nekajkrat naglasili, da nikakor ne pristanejo na ustanovitev Bosne in Hercego-vine kot posebne avtonomne enote. Ko je nova državna ureditev postavljena na načelo treh na-rodov — je pisala sarajevska »Jugoslovenska po-šta« — imajo bosanski Srbi samo eno izbiro — s Srbijo. Pač pa list dodaja, da to stališče Srbov nikakor ne zaveda svobode samoodločbe niti Hr-vatov niti muslimanov. Bosansko-hercegovski Srbi spoštujejo to svobodo muslimanov in Hrvatov, prav tako pa zahtevajo, da se spoštuje tudi nji-hova svoboda samoodločbe. Avtonomija Bosne in Hercegovine bi se mogla, pravi list, izvesti le zo-per voljo bosansko-hercegovskih Srbov, kar pa je izključeno z ozirom na številčno moč Srbov.

In res je treba priznati, da bi bilo zelo težko uresničiti posebno avtonomno bosansko-hercego-vsko enoto, če bi se ji odločno ustavljali bosanski Srbi. Bilo bi to težko bodisi z ozirom na število Srbov v Bosni in Hercegovini kakor tudi z ozi-rom na število Srbov v večji državni skupnosti, ker je gotovo, da bi se Srbi zunaj Bosne in Hercego-vine pridružili zahtevi svojih rojakov. Bosansko-hercegovski muslimani pa vkljub temu živo delu-jejo na to, da bi se poleg Hrvatske, Srbije in Slo-venije ustanovila še posebna banovina, ki bi za-vzemala v glavnem ozemlje Bosne in Hercegovine s primernimi mejnimi popravki. Toda od vedenja Srbov, je odvisno, ali se bodo ta prizadevanja bo-sansko-hercegovskih muslimanov uresničila ali ne. Če Srbi ne pristanejo na avtonomijo Bosne in Her-cegovine, ne bo najbrže kazalo nič drugega, da se njeno ozemlje, v kolikor že delno ni priključe-no banovini Hrvatski, razdeli med Hrvatsko in Srbijo, poštevajoč voljo in želje prebivalcev v po-sameznih okrajih.

Sicer so res politiki, ki trde, da bi taka raz-delitev tehnično ne bila izvedljiva, vendar to ni res. Vkljub temu bo po tej razdelitvi ostal del Hrvatov v Srbiji, medtem ko bo del Srbov pripa-del Hrvatski. Ker pa reorganizacija državne ekup-nosti ne sme služiti niti podjarmljenju Hrvatov v Srbiji, niti podjarmljenju Srbov na Hrvatskem, je jasno, da je treba uresničiti načelo enakopravnosti. Vse banovine bodo sestavni del ene države. Med njimi ne bo niti carinskih meja, niti različnih valut, niti različnih zakonskih določil o tistem delu pravne snovi, ki je pridržana državnim zakonodaji. Zato je tudi vprašanje o reorganizaciji državne skupnosti treba obravnavati mirno, objektivno in

z ljubeznijo za tiste kraje, ki za nje gre. Namen te reorganizacije ni slabitev, marveč okrepitev državne ekupnosti. Ker je tako, je gotovo dolžnost vseh dobro mislečih, da se v javnem obravnavanju tega vprašanja, ki se sicer izkaže za potrebno, na višku časa.

Kar se tiče muslimanov, jim tudi ni mogoče zanikati pravice, da branijo svoje stališče. Naj bo že organizacija naše državne ekupnosti taka ali drugačna, ravnanje z muslimani mora biti docela enako ravnanju s Srbi in Hrvati. Muslimani ne smejo biti peto kolo v tej državi. Vsekakor bodo volitve pomagale razčistiti ta položaj, kar je nji-hova velika pozitivna stran.

Prinesli smo to važno politično izjavo naši javnosti v informacijo.

Hrvatski minister o Bosni in Vojvodini

Listi poročajo iz Sarajeva, da je te dni Hrvat-ski minister brez portfelja dr. Smoljan imel več sestankov po vsej Hercegovini. Na teh sestankih je med drugim naglasil te misli: »Sporazum ni končan, ker je še nekaj naših dežel, kjer naj se ljudstvo izreče, ali hoče v banovino Hrvatsko ali na drugo stran. To so Vojvodina, Srem, Bosna, Hercegovina in Boka Kotorska. Mi bomo storili le, kar ljudstvo hoče.« O Bunjevcih je minister dejal, da so jih neprijatelji Hrvatov razglasili za Socke, le da bi jih raznarodili in odtujili deblu hrvatskega naroda. Glede izjave ministra dr. Ku-lenovića je minister dr. Smoljan dejal: »Čudno se mi zdi, da je nezadovoljnost glede razdelitve Bosne in Hercegovine v dva dela prav zdaj tako velika. Niso se pa upirali, ko so leta 1931 priznali novo ustavo, ki je Bosno razdelila v štiri dele. Mi Hrvati zahtevamo, če Bosna in Hercegovina kot celota ne more dobiti svojih meja v sklopu banovine Hrvatske, naj ljudstvo odloči, kateri okrajji bodo pripadli banovini Hrvatski, kateri pa drugi muslimani.«

Muslimani vztrajajo pri svojih zahtevah

Belgrad, 17. novembra. m. V Banja Luki je bil važen sestanek vseh muslimanskih društev in organizacij. Na sestanku so obravnavali samo vprašanje, ki ga je v imenu jugoslovanskih musli-manov sprožil minister za gozdove in rudnike dr. Džaler Kulenović o potrebi vzpostavitve Bosne in Hercegovine kot posebne avtonomne enote. Na sestanku je bila sprejeta resolucija, v kateri vse banjaluske muslimanske organizacije in društva odločno vztrajajo pri zahtevi, da se ob priliki končne preureditve države ustvari tudi avtonomna Bosna in Hercegovina, za kar se je muslimanska politična organizacija borila od svoje ustanovitve dalje. V resoluciji nadalje predstavniki teh društev ugotavljajo, da gredo odločno preko raznih insinuiranj, ki padajo sedaj z vseh strani na zago-vornike bosansko-hercegovske avtonomije z luži-ju kot Drino za mejo ter poudarjajo, da so meje že določene in da niso ne ob Drini in ne ob Savi.

Nemški vojni načrti v svetovnem časopisju

Francoski listi pričakujejo napada na Ren - Večji del angleškega tiska napoveduje ofenzivo proti Angliji - V Italiji in na Nizozemskem pišejo o navalu na Anglijo

Paris, 17. nov. t. Pariško časopisje objavlja dolga ugotovila o nemških vojnih načrtih, ki bi sedanjo čudno vojno — cette drole de guerre — spremenili v velik spopad med obema oboroženima silama.

De Kerillis piše v »Epoque«, da so pri generalnem štabu slišali že mnogo domnev, in da je vsaka domneva mogoča, izvemši tiste, o kateri pa v Berlinu največ in najrajši govorijo, da bi namreč Nemčija napadla Anglijo s suhozemsko silo, z letali in z vojno mornarico hkrati, da bi se tamkaj izkrcala in Anglijo z veliko brzino zasedla. — Proti Angliji Nemčija ne more ukreniti ničesar odločilnega. Do tega spoznanja je prišel tudi generalni štab v Nemčiji.

Mnogo ugibljevo v Parizu o pomenu številnih izvidniških poletov, ki jih zadnji teden nemško letalstvo napravi nad vso severno Francijo in tudi Belgijo. Nemška letala zanimajo v prvi vrsti ceste, ki vodijo proti Parizu, in te lahko z najvišje mogoče višine brez škode fotografirajo. Iz teh dejstev izvaja vojaški sodelavec »Tempsa«, da mora biti Francija vključno raznim govoricam, da bo Nemčija vdrla na Nizozemsko ali v Belgijo, ali pa da bo šla iskati uspehov proti vzhodu, vedno pripravljena nato, da bo glavni nemški udar veljal njeni meji.

Treba je računati tudi s tem, da bodo Nemci poskušali prekoračiti Ren nad ali pod Basalom. Nemška armada bi se pri preoračenju Rena poslužila vseh najbolj sodobnih vojniških sredstev, kakor bomb, ki povzročajo dim, motorizirane splave, letala, izkrcanje s pomočjo letalskih padal in drugo. S temi pomočmi bi nemška armada skušala zasesti vsaj eno točko na nasprotni obali, ki pa bi jo potem s hitrimi in vztrajnimi sunki razširila. »Temps« pristavlja, da tudi ti načrti niso nevarni, ako je francoski generalni štab na to nevarnost pripravljen v naprej tako, da ne bo presenečen.

Tudi poskusov, da bi nemška vojska prešla francosko obrambo kje ob Luksemburgu ali celo skozi to deželo, vojaški sodružniki francoskih časopisov ne podcenjujejo. Na splošno pa prevladuje mnenje, da bo vendar le neposredni napad na francosko fronto ono, za kar se bo odločil nemški generalni štab, prepuščajo izvedbo drugih načrtov poznejšim priložnostim.

Napovedi angleškega tiska

London, 17. novembra. AA. Havas: Angleški listi komentirajo odklonilni odgovor Nemčije na belgijsko-nizozemsko posredovalno ponudbo. Listi odklanjajo nemške trditve, ki skušajo zavzemkom naprti odgovornost za neuspeh belgijsko-nizozemskega posredovanja. Listi pravijo, da navzlic grožnjam, o katerih piše nemška propaganda, ni upati, da bi mogla Nemčija v kratkem začeti z veliko ofenzivo. Zdi se, da načrt še ni dovolj proučen in da tudi razmere za take ofenzive niso ugodne.

Dopisnik »Timesa« z Rotterdama smatra, da pripravljamo nemško vrhovno poveljstvo najtežji udarec proti Angliji, ki je sploh mogoč, da pa načrt za ta napad še ni gotov in da tudi pogoji za njegovo izvedbo še niso podani. Dopisnik lista smatra, da bo ta nemški napad izveden navzlic vsemu še pred božičem.

Nemški pritisk na Romunijo

Dr. Clodius zahteva bolj izdatne pošiljkatve

Bukarešta, 17. nov. t. Rador poroča, da je prišel v Bukarešto ravnatelj gospodarskega odseka nemškega zunanega ministrstva dr. Clodius. Še istega dne je imel z romunskim gospodarskim ministrom Bujoiem dve uri trajajoči razgovor. (Clodius je bil voditelj nemške delegacije, ki je spomladi sklenila z Romunijo trgovinsko pogodbo, ki je odprla romunska naravna bogastva nemški podjetnosti.)

K temu poroča še londonski dopisnik »Pester Lloyd«, da ima potovanje dr. Clodiusa v Bukarešto značaj gospodarske ofenzive Nemčije na Balkanu. Nemčija da je od Romunije zahtevala, naj pošilja večje količine blaga, kar pa je Romunija odklonila, češ, da mora velike množine svojega blaga prihraniti za izvoz

»Times« ponavlja, da vsebujeta francoski in angleški odgovor bistvene pogoje za zaključitev miru ter da obe državi ne bosta odložili orožja prej preden se v odgovoru navedeni cilji ne dosežejo. To je neobhodno potrebno, da se ohrani sedanja civilizacija in da se v bodoče onemogočijo neizzveni napadi.

»Daily Telegraph« poroča iz Haaga, da po vseh zasebnih virih, ki prihajajo od nemškega vrhovnega poveljstva Nemčija ne želi voditi v teku letošnje zime ofenzive. Nemško vrhovno poveljstvo želi ohraniti nemško vojno silo za primer, da bi morala Nemčija iz gospodarskih razlogov zaprositi za mir.

London, 17. nov. b. Angleški tisk in odgovorni krogi so pričeli stalno opozarjati angleško javnost, da je treba sedaj pričakovati najbolj krvavo vojno, odkar so propadli zadnji poskusi, da se v Evropi vzpostavi mir. »Daily Herald« povdarja, da doslej najhujši sloji v Angliji še niso čutili vojne. Treba je računati s tem, da bo skušal sovražnik storiti vse poizkuse, da omaja moralo najhujših britanskih slojev ter da vnese v vrste razpoloženje, ki ne morejo razumeti, zakaj se ne vodijo operacije večjega obsega, ko je že zdavnaj vse pripravljeno. Javnost pa opozarja, da bo treba v kratkem doprinesiti mnogo žrtev, da pa življenje posameznika ne sme pomeniti mnogo, ker je treba gledati le na bodočnost britanskega imperija.

Iz Berlina javljajo »Daily Mail« in »Daily Telegraph« poročila, da je nemški tisk popolnoma ustavil gonjo proti Belgiji in Nizozemski, tem huje pa napada Anglijo in Turčijo. Zlasti ostre napade pošilja nemški tisk na Turčijo, ki je po njegovem mnenju prešla popolnoma na stran Velike Britanije ter jo je treba smatrati prav tako za sovražnika kakor Veliko Britanijo. Kot edini in glavni cilj povdarja v Nemčiji v se-

danji vojni je popolno uničenje britanskega imperija ter ukinitve vsake angleške nadoblasti v bodočnost. Po mnenju odgovornih berlinskih krogov, mora Anglija izginiti s površja, ker bo le na ta način zagotovljen trajen in resničen mir na svetu.

V Italiji pričakujejo srditega napada na Anglijo

Rim, 17. nov. b. Nemški uradni krogi po poročilih »Piccola« povdarjajo, da je francosko stališče za ponovno vzpostavitev Poljske, Češko-slovaške in celo Avstrije naročeno iz Londona, kateremu je cilj, da razkosa v tej vojni Nemčijo. Zaradi tega Nemčija tudi ne bo svoje sovražnosti pričela proti nevtralnimi državam, temveč bo vsa teža napadov nemških vojniških sil padla na breme Velike Britanije, ki ne bo usla grozotam vojne, čeprav je na otokih. Kdaj se bo napad nemških vojniških sil pričel, še ni znano. Poučeni krogi so prepričani, da bo Nemčija vrgla vse svoje letalske sile proti Angliji in da ta napad ni daleč, ker o njem govorijo že v Nemčiji ljudje po ulicah.

Posvet pri Hitlerju

Berlin, 17. nov. b. Vse današnje jutro so prihajali v kanclejevo palačo predstavniki vojske, brodivja in letalstva ter se v kanclestvu razgovarjali s kanclejem Hitlerjem in njegovo okolico o zadnjih pripravah. Merodajni nemški krogi povdarjajo, da bo šla borba Nemčije proti Angliji do končne zmage. (Havas).

Preiskave po atentatu

čudna poročila o bivšem prestolonasledniku Nemčije in Bavarke — Strelji na policijo na Dunaju

Paris, 17. nov. t. Tukajšnji »Jour Echo« de Paris« piše, da zavzemajo preiskave za monarkovske atentatorji vedno večji obseg in gredo sedaj v popolnoma drugo smer, kot je bilo v začetku napovedano. Dunajska tajna policija je namreč pred dnevi hotela ustaviti trojico ljudi, ki so se ji zdeli sumljivi. Toda eden izmed njih je takoj začel streljati na stražnike, nakar so vsi trije v zmedzi izginili. Po Dunaju govore, da je eden od nastreljenih policistov podlegel poškodbam. Zato je policija sedaj še bolj posostila preiskavo in ker sumi, da so zločinci pobegnili proti jugu, je izdala najstrožje odredbe za preiskavo vsakega, kdor potuje proti jugu. Na jugoslovanski in madžarski meji so pri vlakih najstrožje preiskave vseh potnikov. V varnostne zapore je bilo prepeljanih mnogo ljudi, tako na Dunaju kakor po vsem podeželju. Toda ne more se trditi, da je to vzbudilo kakšno splošno vznemirjenje, ker časopise o policijskih ukrepih nič ne poroča.

Po Dunaju se po pisanju letnega lista, širijo najbolj neverjetne novice o bivšem nemškem prestolonasledniku Viljemu, o bavarškem prestolonasledniku princu Ruprechtu in o drugih članih nekdanje nemške visoke aristokracije. O bivšem nemškemu prestolonasledniku govorijo, da je bil zaprt, na tihem obso-

jen na smrt in obglavljen, drugi spet pravijo, da je še vedno interniran v svoji hiši v Potsdamu, medtem ko nekateri govore, da ga sploh ni v Nemčiji, marveč, da je pobegnil v Italijo že takrat, ko je narodnosocialistična stranka napravila med nekaterimi generali red, odstranila generala Fritscha in generala Blomberga ter na najvišja mesta imenovala svoje zaupnike. Bivši prestolonaslednik, da se je spopetka trudil, da bi zaslužil zaupanje stranke, oblašč se je v strankino uniformo, toda uniformo je moral že davno sleči, ker si ni znal pridobiti zaupanja. Kajli narodnosocialistični stranki ni ostalo prikrito, da se že dve leti vse nade nemških monarhistov zbirajo okrog tega prvega sinu bivšega cesarja Viljelma. Že dalje časa je bilo znano, da strankini odličniki — tudi vojski — prinese prisotnosti pri kakšnih javnih manifestacijah niso več jemali na znanje, da ne bi padel sam tudi na nje. Prinčevi ženi pa so še nedavno v Potsdamu, ko se je pojavila na cesti, vzklicali, kar je povzročilo takojšnje ukrepe proti njeni družini.

Tudi o bavarškem prestolonasledniku, piše navedeni list, da je v svoji hiši interniran in da policija pridno preiskuje pri najvišjih

Poročila z bojišč

Na suhem

Berlin, 17. nov. t. DNB poroča: Nemško vrhovno poveljstvo javlja: Na zahodu ponekod topniški ogenj. Drugače ni bilo nobenih posebnih dogodkov.

Paris, 17. nov. t. Havas: Vrhovni generalni štab javlja: Noč mirna na vsej fronti. Listi pristavljajo, da lije na vsej fronti že 24 ur.

V Angliji 40.000 žensk v vojaški službi

London, 17. nov. t. Reuter: Vojno ministrstvo izjavlja, da bo število žensk, ki služijo v tako imenovani ženski vojaški pomožni službi na ozemlju Anglije in Škotske, povišalo od 20.000 na 40 tisoč. Ženske dobijo lastno uniformo in pomagajo pri posameznih vojaških edinicah, kuhinjah, prevozih, pralnicah in podobno.

V zraku

Nemška letala nad Anglijo

Berlin, 17. nov. t. Stefani: Danes je skupina nemških letal spet letela nad Šetlandskim otokom. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana na letališče.

London, 17. nov. t. Reuter: Admiraliteta javlja, da so nemška letala danes priletela nad Šetlandsko otočje. Protiletalsko topništvo jih je odpodilo.

Skoraj istočasno so prišla nemška letala nad srednjo Anglijo, in sicer nad pokrajino Lancashire, Cheshire in Northwales, kjer je bilo povsod prebivalstvo alarmirano. Oblasti so kratko potem razglasile, da so opazili letalo neznane narodnosti. Letalo ni vrglo nobene bombe. Protiletalsko topništvo je streljalo samo v Manchesteru in Merseyside, kjer so se dvignila tudi angleška lovka letala ter preganjala nasprotnika.

Nemška letala nad Belgijo

Bruselj, 17. nov. AA. Havas: Dve nemški letali sta leteli nad pokrajino Liege. Neka eskadrila lovskih letal jih je prisilila k umiku.

Nemška letala nad južno Francijo

Paris, 17. nov. t. Havas poroča, da so bili danes dani znaki letalske nevarnosti po več kra-

aristokratih. Češ, da je bil morda monarkovalec atental pripravljen v monarhističnih krogih.

Zasepa stanovanj po Štajerskem

Dunaj, 17. novembra. (Izvirno poročilo »Slovenca«). Iz Gradca poročajo, da so na Štajerskem preiskave pri osebah, ki so osumljene simpatij do monarhistov, zelo obsežne. Iz nekega kraja blizu jugoslovanske meje poročajo, da so tamkaj prišli 14 oseb, od katerih so jih 5 izpustili po zaslusanju, 9 pa pridržali v zaporih.

Prav tako poročajo, da so po Štajerskem stanovanja z več kakor 3 sobami zasežena. Če pa stanujeta v stanovanju samo dve osebi, jima ostane samo dve sobi. Stanovanja morajo biti na razpolago oblastem. Trdijo, da se stanovanja pripravljajo za begunce, ki bi jih Nemčija odpravila s zahodne fronte, ako bi se tamkaj začeli dogodki večjega obsega. Poročila, da pridejo v ta stanovanja vojski, so zlahko izmišljena.

Tajni konzistorij 11. decembra

Vatikan, 17. novembra. AA. Stefani: Sv. oče Pij XII. bo imel 11. decembra sejo tajnega konzistorija zaradi izpolnitve izpraznjenih kardinalskih mest. Število sedanjih kardinalskih mest pa se ne bo povečalo.

„Generalna gubernija“ zasedenih poljskih krajev

Krakov, 17. novembra. AA. DNB: Na ukaz generalnega guvernerja dr. Franka bodo v prihodnjih dneh vidno označili mejo generalne gubernije. Predvsem bodo ob nemški meji postavljene deske z napisom »Generalna gubernija zasedenih poljskih krajev — meja«, da bi se na ta način jasno označila razlika med nemškimi pokrajinami in kraji, ki spadajo v vzhodno področje. Ob meji bodo postavili nad tisoč takšnih desk.

Angleško posojilo Španiji

Madrid, 17. novembra. AA. Havas: Na prvi seji trgovinskih zastopnikov Velike Britanije in Španije, na kateri so bile navzoče tudi nekatere diplomatske osebnosti, so razpravljali o posojilu, ki bi ga Španija dobila od Velike Britanije. Razen tega strokovnjaki nameravajo spremeniti prejšnje sporazume predvsem glede notiranja peset na londonski borzi. Novo notiranje naj bi upoštevalo normalne cene v španski zunanji trgovini. Španija bi pošiljala v Veliko Britanijo pomaranče in železo za kavčuk in nekatere druge proizvode.

Ceške legije v Franciji

Paris, 17. nov. lj. Havas: Francoska vlada je danes prejela poročilo, da so drugi predsednik nekdanje CSR dr. Beneš in njegovi sodelavci dne 13. novembra ustanovili poseben odbor, ki ima edino alogo: skrbeti, da se v Franciji ustanovita dve češki legiji, ki se bosta postavili v sklop francoske in angleške vojske. Francoska vlada je sporočilo vzela na znanje.

V Franciji zapirajo komuniste

Paris, 17. novembra. AA. Havas: Policija še dalje vodi preiskavo nad komunističnimi voditelji. Danes je bilo izvedenih več hišnih preiskav. Policija je prišla nekaj znanih komunistov, med drugimi bivša odbornika pariškega mestnega sveta Oatata in Fröisa. O priliki teh preiskav so zaplenili tudi nekaj števil list »Humanite«, ki ga na skrivaj tiskajo, razen tega pa tudi mnogo letakov in raznih spisov, tiskanih po skrivnih tiskarnah.

Dr. Hacha bolan

Praga, 17. novembra. b. Praški radio, ki je v čeških rokah, je sporočil snoči, da je dr. Hacha zbolel. Dr. Hacha se nahaja v predsedniškem dvorcu Lany, kjer je prej prebival dr. Masaryk. Zdravstveno stanje dr. Hache povzroča velike skrbi, ker njegovo zdravje ne gre na boljše.

Na morju

Angleška ladja potopljena

Capetown, 17. nov. AA. Reuter: Vest, da neka nemška vojna ladja potopila ladjo »Africa Shell«, je zbudila tu največje presenečenje. Listi povdarjajo, da je bila to ena najmodernejših ladij te vrste.

Nemška podmornica pri Mehiki

Mehika, 17. nov. b. Havas: Zopet poročajo, da se je pojavila v bližini pacifiške luke Manzanillo nemška podmornica. Očividci trdijo, da se je podmornica naglo potopila, ko se ji je približala neka ladja.

Nemci zaplenili 15 finskih ladij

Helsinki, 17. nov. t. Reuter. Nemške trgovske oblasti so do sedaj zaplenile 15 finskih trgovskih parnikov, ki so vsi v nemških lukah, predvsem v Stettinu.

Strupeni plini

London, 17. nov. b. Generalmajor sir Ernest Swinton je govoril v angl. radiu ter dejal: Ako se bo Nemčija poslužila strupenih plinov v sedanji vojni, bo Anglija to zelo obžalovala, toda Nemčija naj se zaveda, da bo Anglija storila iste ukrepe tudi s svoje strani. Vsekakor bo Nemčija pri tem huje trpela.

Japonci upajo na „nekaterere sporazume“ s Sovjet. Rusijo

Japonski admiral pa prorokuje zблиžanje z Anglijo

Tokio, 17. nov. AA. Reuter. Po pisanju lista »Japan Times« se začne takoj, ko despo in strukcije iz Moskve na sovjetsko poslaništvo v Tokio, formalna pogajanja med Japonci in Sovjeti še p vseh spornih vprašanjih. List meni, da ni izključeno, da se bodo vsa med obema državama visetja vprašanja ugodno uredila.

Havas pa poroča: Po poročilih iz zunanega ministrstva, za zdaj ne nameravajo skleniti nenapadne pogodbe med Japonci in Sovjetsko Rusijo. Zdi se spet potrebna politika dobrega sosedstva med Japonci in njenimi sosednjimi državami, med katerimi je treba razumeti tudi Sovjetijo in Združene ameriške države. Po udarjajo zadovoljiv razvoj prizadevanj, ki gredo za tem, da se povprajo odnošaji med Japonci in Sovjetsko Rusijo. Predvsem vztrajajo na tem, da so pogajanja za sklenitev japonsko-sovjetske trgovinske pogodbe čisto naravna. Večje število ameriških častnikov, ki so bili na tem sprejemu, je postavilo razna vprašanja predvsem o skrajšanih razgovorih med zunanjim ministrom Na-

muro in sovjetskim veleposlanikom Smetaninom. Pooblaščen zastopnik japonskega zunanega ministrstva je poudaril, da je ta razgovor trajal 50 minut in da dnevni red teh razgovorov ni bil izčrpan. Pripomnil je, da bo 20. novembra cesar sprejel v avdienco Smetanina, zaradi izročitve poverilnic. Dalje je pooblaščen zastopnik zunanega ministrstva izrazil upanje japonskih vodilnih oseb, da bo prišlo do nekaterih sporazumov s Sovjetsko Rusijo, oziroma da bodo šla prizadevanja v tej smeri, ker je sedanji položaj za to ugoden.

London, 17. novembra. AA. Reuter: »Times«v dopisnik iz Tokia pravi, da je admiral Rizo Namamura v svoji izjavi častnikarjem podčrtal, da je sporazum Nemčije s Sovjetsko Rusijo zmanjšal možnost nemške zmage. Dopisnik pravi, da je admiral Namamura pred kratkim stopil v pokol, da pa še zmerom velja za enega izmed najboljših strokovnjakov na Japonskem. Admiral Namamura misli, da je zaradi zveze med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo nastalo zблиžanje med Japonci in Veliko Britanijo.

Slajni, izredno napeti vefilmi iz cirkuškega življenja!

V LEVIH KREPLJIH

V glavni vlogi najboljši francoski filmski igralci: Constant Remy, Neguer, Raymond Cordy, Madeleine.

Nabavite vstopnice v predprijadi

Življenski roman in ljubezen enega najbržnejših krotilec divjih zveri. Prizori slajne dresure divjih zveri, strake in akrobatske igrice. — Film, ki drži v napetosti slehernega gledalca od začetka do konca, film pri katerem vam zastane dih od razburjenja, film ki gane radi svoje prelepe vsebine vsakogar in mu privlači oči v oči. Močnejša režijska francoske film. umetnosti. — Danes ob 16. in 21. uri

Ta film si mora ogledati vsakdo!

KINO SLOGA, tel. 27-30

Naše tujskoprometno delo

»Turizem«, revija za propagando turizma banovine Hrvatske in Slovenije in ostalih krajev v Ljubljani nam je z ozirom na naš članek »Naše tujskoprometno delo« poslala naslednje pojasnilo:

Revija »Turizem« ni v nobeni zvezi s članki, ki jih omenja »Slovenec« in ki so obravnavali vprašanja slovenskega turizma.

Revija »Turizem«, niti »Jugoslovenske revije« kakor se je imenovala prej, nista slovenski tujskoprometni zvezi nikoli subvencionirali, pač pa jima je uprava revije za vsak znesek, ki ga je od njih prejela, vrnila polno protivrednost z oglasi, izvodi revije in članki. Obracun prejetega in danega bi celo izpadel v prid reviji. Odnos med revijo in zvezama je bil torej zmerom čisto trgovski, tako da sprito protidajatev o subvencijah ne more biti govora.

Banska uprava reviji ni odvzela subvencije zaradi nekkih žaljivih člankov, ker takšnih člankov revija sploh ni objavila. Motivacija banske uprave je bila čisto drugačna.

»Turizem« — prej »Jugoslovenska revija« — se ni nikoli proglašal za uradno glasilo obeh slovenskih tujskoprometnih zvez, niti je bila označba, da je revija uradno glasilo teh zvez, kdajkoli objavljena v reviji ali drugje. Veljala je samo za njen organ, za takšnega pa se ni proglašala sama, pač pa po dogovoru z njima.

Zmisl Vašega članka je bil, da se je revija »Turizem« hotela nekomu maščevati, res pa je da o takšnem namenu sploh ne more biti govora. Banska uprava, ki je reviji odvzela subvencijo, v nam podtikanih člankih sploh ni bila omenjena, dogovorjene prispevke zvez pa revija prejema še zdaj in tudi na tej strani ne more biti govora o kakšni neobjektivnosti ali maščevalnosti.

Urednik revije »Turizem«, ki ga naposled omenja »Slovenec«, je v teku let razločno pokazal, ali je za pozitivno ali negativno delo. Pozitivno delo za naš turizem bo v njegov prid zmerom rad nadaljeval.

Sporočilo

Sporočamo vsem potrošnikom bencina in nafte, da ne zadene lastnikov odnosno najemnikov črpalk za bencin in nafto radi pomanjkanja bencina in nafte nobena krivda. Imetniki črpalk so brez vsake zaloge ter bencinski kartel vključ ponovnim prošnjam in zahtevam ne dobavi novih zalog.

Prosimo potrošnike, da to upoštevajo. Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi pri Zvezi trgovskih združenj za Slovenijo.

Ljubljana, 17. novembra 1939.

Po najnovejših vesteh, katere smo prejeli, je prišlo do ugodnega zaključka trgovinskih pogajanj z Romunijo, torej tako tudi glede bencina in nafte. Ker morajo imeti uvozniki nafte eno četrtno letnega uvoza na zalogi za promet, pričakujemo, da bodo te količine prišle v najkrajšem času v promet.

Gene ne bodo zvišane

Nadalje je bila danes v Belgradu seja odbora za določanje cen bencinske mešanice. Odbor je sklenil, da se zviša odstotek metilalkohola, ki se porablja za mešanje z bencinom, na 6 odstotkov.

Odbor je sprejel tudi važen sklep, da se cena bencina ne bo zvišala, kar so zahtevali uvozniki.

Gospodarska literatura

Zavarovanje delavcev in nameščencev. Ravatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani g. dr. Joža Bohinjec, je izdal v pregledni zbirki vse ono, kar se tiče socialnega zavarovanja delavcev, zavarovanj pri Okrožnem uradu, odn. oseb, ki so bile s posebnimi uredbami izločene iz okvirja splošnega delavskega zavarovanja. Namen zbirke je podati najvažnejše zakonito gradivo o socialnem zavarovanju, da omogoči, oz. olajša praktično izvajanje zavarovanja in pravno ali socialno zaščito. Knjiga prinaša najprej zakon o zavarovanju delavcev, tozadevno izvršilno naredbo, predpise o starostnem zavarovanju delavstva, o zavarovanju monopolističnih delavcev, pomožnega oseba v državni službi, nevarnostno tabelo najnovejšega datuma, razne konvencije itd. Pridejani so knjižici vzorci najvažnejših tiskovin, ki pridejo v rabo, razna navodila za prijave itd. Knjižica vsebuje izredno mnogo važnega in dragocenega gradiva, tako da jo bo moral imeti vsak, kdor se tudi samo malo peča za vprašanja socialnega zavarovanja. Knjiga je izšla v samozaložbi pisca.

Matematično poročilo o socialnem zavarovanju obrtništva. Znani naš statistik in zavarovalni matematik g. Ivo Lah je bil poverjen za izdelavo osnutka za socialno zavarovanje obrtnikov v matematičnotehničnem oziru. Svoje predloge je objavil v reviji »Socialni arhiv«, ki izhaja v Belgradu. Sedaj pa je ta razprava izšla tudi v posebnem odtisu. Razprava daje vpogled v bodočo strukturo našega obrtniškega zavarovanja.

Statistika izvoza proizvodov gozdarstva. Ministrstvo za gozdove in rudnike, oddelek za upravo državnih gozdov v Belgradu je izdal statistiko izvoza proizvodov gozdarstva iz naše države leta 1938. Knjiga vsebuje najprej pregleden razvoj našega izvoza lesa v lanskem letu v primeru s prejšnjimi leti (v srbohrvaščini in francoščini), nato pa številne statistične tabele o izvozu posameznih vrst blaga ter v posamezne države. Knjiga stane 30 din.

Konferenca o uvozu bombaža. Jutri bo v Belgradu pri Narodni banki konferenca o vprašanju prekrške naše industrije z bombažem. V zvezi s tem poročajo iz Belgrada, da se že daleč časa vodijo pogajanja z Egiptom za uvoz bombaža in da je že prišlo do načelnega sklepa. Gre le za vprašanje plačila: ali z devizami ali kompenzacijami. Nadalje je tudi važno vprašanje razdelitve bombaža med uvoznike, odnosno industrije.

Nov živinski sejm bo v Boštanjih ob Savi v sredo 22. novembra t. l. Boštanski sejm so znani po živinski kupčiji.

Zvišanje cen riža v Italiji. Iz Belgrada poročajo, da je Italija zvišala cene riža za izvoz v Jugoslavijo od 197 na 212 lir franko naša meja. Tudi Italija ima velike težave z vrečami iz jute, katere zahteva nazaj.

Gospodarstvo

Zvišanje plač delavstvu

Od začetka septembra dalje so se na našem notranjem trgu dogodile velike izpremembe. Višina cen je bila še vse do tega meseca kolikor toliko stalna, le v posameznih predmetih so se pojavljali prvi znaki zviševanja. V prvi polovici novembra pa je že del starih zalog pošel in so začele cene bolj naraščati. Vendar pa moramo ugotoviti, da je velik del cen pri nas ostal neizpremenjen. Predvsem pa so narasle cene onih predmetov, katere moramo uvažati. To so nekatere vrste hrane in surovin. Poleg tega se je na domačem trgu že tudi opazil dvig cen nekaterih kmetijskih pridelkov.

Če pogledamo življenske stroške, ugotovljamo, da so izdatki za stanovanja ostali neizpremenjeni, tudi cene električnega toka kakor tudi premoaga in drv so ostale neizpremenjene. Razmerna številka za cene obleke in obutve pa počasi naraščajo, kaže se tudi povišanje stroškov za prehrano, ki pa ni pri vseh predmetih. Na splošno moramo reči, da so se življenski stroški dvignili.

Zaradi tega so se tudi realne mezde delavstva, ki jih dobimo, če imenske mezde primerjamo z življenskimi stroški, nekoliko znižale. Da se to nesoglasje

odpravi, so nekatere industrije stopile k zvišanju prejemkov svojega delavstva. Tako je v začetku tega meseca sklenila Zveza delodajalcev tekstilne stroke v Sloveniji priporočiti vsem svojim članom zvišanje mezd zaposlenega delavstva za 10%, kar je začelo skoraj vse podjetništvo brez izjeme tudi že izvajati s 6. novembrom. To povišanje mezd pa se ne nanaša na nadurno delo, ki ostane plačano kot doslej, ne nanaša pa se tudi na službene prejemke delavstva po čl. 219, 220 in 221 obrtnega zakona.

To povišanje mezd je zelo važno, saj ima Zveza 42 včlanjenih večjih in manjših podjetij, predilnic in tkalnic, ki so zaposlovala okoli 13.800 delavcev in delavk. To je 80% vsega v tekstilni stroki zaposlenega delavstva.

Nadalje nam poročajo, da je zvišala svoje mezde tudi tvornica čevljev Peko, družba z o. z. v Trzinu. Podjetje je zvišalo mezde delavstvu linearno za 50 par na uro brez ozira na dosedanje mezdo delavstva, tako da bodo imeli največjo korist od tega delavci nižjih kategorij zaslužka. Podjetje zaposluje okoli 300 ljudi (delavcev in nameščencev).

Cene živine in kmetijskih pridelkov

V ljubljanski okolici dne 10. novembra t. l. Voli I. vrste 5.50 do 6. II. 5.50, III. 4 do 4.50 din; telice I. 5.50 do 6.50, II. 5 do 5.50, III. 4 do 4.50; krave I. 4 do 4.50, II. 3.50 do 4. III. 2.50 do 3 din; teleta I. vrste 7, II. 6; prašiči špeharji 9, pršutarji 7.50 do 8 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 10, zadnji del 12, II. prednji del 8, zadnji del 10 din; svinjina 16 din, elanina 16 do 17 din, svinjaka maet 18 do 20, čisti med 18 do 21. Goveje surove kože 8 do 12, telečje surove kože 13, svinjske surove kože 10 din za kg. — Pšenica 190-210, ječmen 195-220, rž 175-200, oves 180-225, koruza 140-180, fižol 390-500, krompir 100-150, seno 80-90 elama 30 din, jabolka I. 400, II. 300-350, III. 150-250, hruške I. 500-600, II. 400-500, III. vrste 200 din, pšenična moka 230 do 235, koruzna moka 170 do 225, ajdova 350-400 za 100 kg. — Drva 100-125 za kub. meter, jajca 1 do 1.50 za 1 komad, mleko 1.50 do 2 din za liter, surovo maslo 22 do 32 din za 1 kg.

V celjskem okraju, dne 8. novembra t. l. Voli I. vrste 5, II. 4.50, III. 3.50, telice I. 5, II. 4.50, III. 3.50-4 din; krave I. 4.50, II. 3.50 do 4, III. 2.50 do 3 din, teleta I. 5.50, II. 4.50, prašiči špeharji 9, pršutarji 8 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. prednji del 10, zadnji del 12, II. prednji del 8, zadnji del 10, III. prednji 7, zadnji 9 din, svinjina 14 do 16, elanina 16, svinjska maet 18, čisti med 18 din, neoprana volna 19, oprana 25 din, goveje surove kože 8 do 10, telečje surove kože 12-13, svinjske surove 6 din za 1 kg. — Pšenica 215 din, ječmen 190 din, rž 190 din, oves 150-175, koruza 175, fižol 400, krompir 125-150, lucerna 70 din, seno 65-70, elama 35-40, jabolka I. 250, II. 200, III. 150, hruške I. 300, II. 200, III. 150 din; pšenična moka 300, koruzna 200, ajdova 375-400 za 100 kg. — Drva 75 din za kub. meter, jajca 1 din za komad, mleko 1.50 do 1.75 za liter, surovo maslo 28 din za 1 kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 4.50 za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih 6 din za liter.

Cene živine in kmetijskih pridelkov na sejmu, dne 13. novembra t. l. Dagon: 54 volov, 33 krav, 3 teleta, 113 evinj in 124 prašičev. Prodanih: 35 volov, 12 krav, 3 teleta, 75 evinj in 89 prašičev. Cene naslednje: Voli I. 6, II. 5.50, III. 5 din; telice I. 6, II. 5.50, III. 5 din, krave I. 5, II. 4.50, III. 4, teleta I. 8, II. 7, prašiči špeharji 10-11, pršutarji 9-10 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski 7 do 8 tednov etari od 140 do 200 din za glavo. Goveje meso I. 12-14, II. 9-12, III. 8-10, svinjina 14 do 16 din, elanina suha 22-26, svinjska maet 20, čisti med 22-24, neoprana volna 24-26, oprana volna 34-36, goveje surove kože 10-14, telečje 14, svinjske 9 din za 1 kg. — Pšenica 230-250, ječmen 225, rž 200, oves 180 do 200, koruza 160 do 175, fižol 500-650, krompir 125-150, seno 100, elama 50, jabolka I. 500, II. 400, III. 300 din, hruške I. 700, II. 650, III. 500, pšenična moka 300-350, koruzna moka 250 din, ajdova 350-500 din, ržena moka 350 din za 100 kg. — Drva 100-110 din za kub. metere, jajca 1.50 za 1 komad, mleko 2 do 2.50 za liter, surovo maslo 28 do 34 din za 1 kg.

Cene živine in kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju dne 6. novembra t. l. Sejem je bil elabo obiskan ter je bil tudi dagon živine slab in eicer: 34 volov, 37 krav, 2 bika, 144 evinj in 90 prašičev. Prodanih je bilo: 31 volov, 21 krav, 1 bik, 69 evinj in 87 prašičev. Cene naslednje: — Voli I. vrste din 5, voli II. vrste din 4.50, voli III. vrste din 4, telice I. vrste din 4.50, telice II. vrste din 4, telice III. vrste din 3.50, krave I. vrste din 4, krave II. vrste din 3.50, krave III. vrste din 3, teleta I. vrste din 6.50, teleta II. vrste din 6, prašiči špeharji din 7.50, prašiči pršutarji din 8 za 1 kg žive teže. — Mladi pujski 7 do 8 tednov etari 120 din za glavo. — Goveje meso I. vrste din 10 do 14, goveje meso II. vrste din 9 do 12, goveje meso III. vrste din 8 do 10, svinjina din 15, elanina suha din 24, svinjska maet din 19 do 20, čisti med din 24, neoprana volna din 26, oprana volna din 35, goveje surove kože din 11, telečje surove kože din 13, svinjske surove kože din 7 za 1 kg. — Pšenica din 250, ječmen din 235, rž din 200, oves din 175, koruza din 160, fižol din 500, krompir din 130 do 150, seno din 75, jabolka I. vrste dina 500, II. vrste din 400, III. vrste din 350, hruške I. vrste din 600, II. vrste din 500, III. vrste din 350, pšenična moka din 30 do 350, koruzna moka din 225 do 250, ržena moka 350 din, ajdova moka din 400 do 500 za 100 kg. — Drva din 110 za 1 m³, jajca din 1.25 za 1 komad, mleko din 2 do 2.25 za liter, surovo maslo din 34 za 1 kg.

Živinski sejem v Šmartnem pri Litiji dne 13. novembra t. l. Cene: Voli 4.50 do 5.50 din, telice za plemo 3.50 do 4 din, telice za meso 4 do 5 din, krave za plemo 3 din in krave za meso 3 do 3.75 din, din za kg žive teže. Ovece od 80 do 120 din, mladi pujski 6 do 8 tednov etari 120 do 150 din za glavo. Mleko 2 din za liter, fižol 4 din in krompir 1.30 din za kg.

Borze

Dne 17. novembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—
Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 4.441.031 din na belgrajski 6.131.000 din, v efektih je bilo na belgrajski borzi prometa 789.000 din.

Ljubljana uradni tečaji

London 1 funt	173.40—176.00
Pariz 100 frankov	98.05—100.35
Newyork 100 dolarjev	4418.75—4478.75
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.—
Amsterdam 100 goldinarjev	2344.70—2382.70
Bruselj 100 belg	724.00—736.—

Ljubljana svobodno tržišče

London 1 funt	214.50—217.70
Pariz 100 frankov	121.85—123.65
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.—
Zeneva 100 frankov	1229.91—1239.91
Amsterdam 100 goldinarjev	2899.95—2937.95
Bruselj 100 belg	895.48—907.48

Ljubljana zasebni kliring

Berlin 1 marka 14.20—14.40

Zagreb zasebni kliring

Solun 100 draham 35.65—36.35

Belgrad zasebni kliring

Solun 100 draham 34.15—34.85

Curih: Pariz 9.92, London 17.50, Newyork 445.375, Bruselj 73.—, Milan 22.50, Amsterdam 286.37, Berlin 178.50, Stockholm 106.10, Oslo 101.20, Kopenhagen 86.—, Atene 8.40 (ponudba), Helsingfors 8.80, Buenos Aires 104.—.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435—437

v Zagrebu 434—436

v Belgradu 436—436.50

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. pos. 97—98, agrarji 52—53, voj. šk. promptna 435—437, begl. obv. 80—81.75, dalm. agr. 72—76, 8% Bler. pos. 94.50—95.50, 7% Bler. pos. 89—91, 7% pos. Drž. hip. banke 98 denar, 7% stab. pos. 94 blago. — Delnice: Narodna banka 7050—7150, Trboveljska 200—220.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 97—98.50, agrarji 52.50 denar, voj. šk. promptna 434—436, begl. obv. 81.75 blago, dalm. agr. 74.50—75.50, 4% sev. agr. 52—53 (58), 6% sev. agr. 72.50—75, 8% Bler. pos. 94—95.50, 7% Bler. pos. 89.75 denar, 7% pos. Drž. hip. banke 90 denar, 7% stab. pos. 91 denar. — Delnice: Nar. banka 7100 denar, Priv. agr. banka 202 denar, Trboveljska 210 den., Gutmann 45—55, Sladk. tov. Osijek 100 denar, Osj. livarna 150 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 99.75 den. (100), agrarji 54 denar, voj. šk. promptna 436 do 436.50 (437, 438.25), begl. obv. 80.75—81 (81, 80.75) dalm. agr. 75.75—76 (76), 4% sev. agr. 51.75 den. (52), 6% sev. agr. 72.75—74 (74, 73), 8% Bler. pos. 93.75—94 (94), 7% pos. Drž. hip. banke 89.75 do 90. — Delnice: Narodna banka 7000 den., Priv. agr. banka 204.50—205.50 (205, 204).

Žitni trg

Na žitnem trgu se opazja sedaj že nekoliko več blaga in ponudbe, zaradi tega tudi cene nekoliko popuščajo, vendar zelo počasi. Tako so danes na vojvodinskih tržiščih zahtevali za pšenico po kakovosti in nakladalni postaji 195—200 din, za umetno sušeno koruzo pariteta Indija 137.50, za staro 142.50, za moko po kakovosti pa od 305 do 325 din. Da se je cena nekliko znižala je pripisovali dejstvu, da so se pojavili glasovi o bližnji intervenciji v korist pasivnih krajev, ki tako visokih cen ne zmorejo. To je bil tudi naš predlog, o čemer smo pisali dne 15. t. m.

Vendar pa je v splošnem tedena za koruzo čvrsta, ker računajo, da bodo porabljene velike količine koruze za krmljenje živine. Cena masti je namreč zelo visoka in je zanjo v izvozu veliko povpraševanje. Tako notira cena pri manjših prodajalcih 17.50 din plus 4% prometnega davka, doim pri večjih izvoznikih in trgovcih skoraj masti ni dobiti več zaradi znatnega izvoza.

Novi Sad. Pšenica: bač. okolica Novoga Sada 195—196, srem. 198—195, slav. in baranj. 194—196, gornja bač. 195—197, bač. ladja Tisa 196—198. — Rž: bač. 142—144. — Koruza: bač., bač. pariteta Indija 140—142, ban. 137—139. — Moka: bač. ban. Og. 270—300, 270—280, 280—260, 230—240, 200—210, 125—135. Sremska, slav. Og. 285—295, 265—275, 245—255, 225 do 235, 195—205, 125—135. — Tendence lahka. — Promet srednji.

Živinski sejm

Cene živine na Martinovem sejmu v Metliki 14. novembra: voli I. vrste 5.25, II. 4.75—5 din, krave za klobase 5.50—3 din, junci in telice 4 do 4.50 din za kg žive teže, teleta 5—6 din, prašiči (debili) 7—8 din, pršutarji 6.50—7 din, mladi mladi pujski po 8 tednov etari po 100—150 din komad. Na sejmu je bilo sklenjenih veliko kupčij, posebno za težke vole.

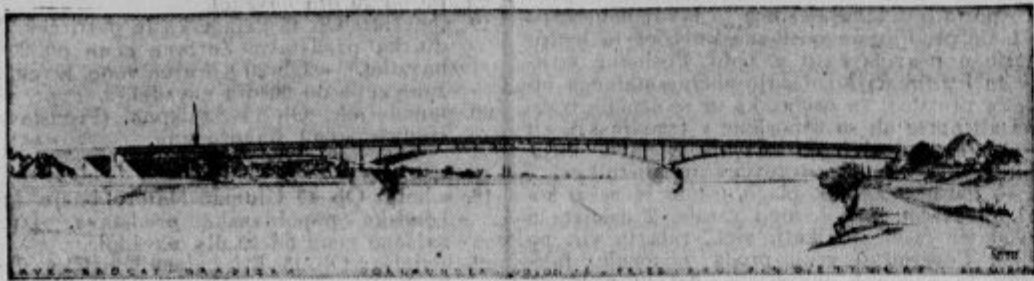
Filmska premiera na Maginotovi črti

Angleški vojaki v Franciji so res zavidanja vredni. Prejemajo visoke dnevnice, kar po 18 frankov na dan, pijejo pristni angleški čaj, jedo angleško gnjat in vsak dan jim letalska pošta pripelje angleške časopise. Po ustanovi, potrjeni po kralju, dobivajo posebne cigarete, in skrbne žene, matere in sestre jim pošiljajo zavojčke z rokavicami, doma spletenimi nogavicami in angleškimi slaščicami.

Zdaj imajo za fronto celo posebne filmske predstave. Seveda imajo kino tudi francoski vojaki, toda Angleži so boljše preskrbljeni. Njih prvih 15 filmov, ki so jih v ta namen poslali čez Rokavski preliv, so sami novi filmi, angleški in ameriški. Nekateri od njih so zdaj na seznamu največjih in najelegantnejših odličnih kinov v Londonu. Vmes je nekaj oddelkov, ki jih niso še nikjer predvajali in ki so njih premiere predvajali vojakom na fronti. Nekaj angleških kritikov je imelo priliko, da so izpolnili svojo poklicno dolžnost tudi zunaj na bojišču kot kritiki. Ti bodo poročali svojim časopisom kritike teh premier. Dozdeva se, da je postal okus teh gospodov ob grmenju topov drugačen, kakršnega imajo v smokingu in cindru pri kaki elegantni filmski premieri v Piccadillyjem cirkusu ali v kinih na Trafalgerskem Squaru v Londonu.

Velik most čez Savo pri Bos. Gradiški

Spomladi leta 1940 bo dograjen - Veljal bo nad 24 milijonov dinarjev

Med eno izmed največjih zgradb, ki jih sedaj gradi ministrstvo za zgradbe, spada tudi most čez Savo v Bosanski Gradiški. Most je na državni cesti Banja Luka—Okučani—Darugar—Virovitica—državna meja.

Prvi načrti že pred svetovno vojno

Potreba za ta most se je pokazala že pred davnimi leti. Še pred svetovno vojno je bilo določeno mesto za ta most in so bila opravljena nekatera pripravljala dela za graditev. Vendar do graditve mostu ni prišlo, ker je prekinila že priprave za graditev svetovna vojna. Po osvobojenju se je nujnost zgraditve mostu občutila še neprimerno bolj, saj je bilo treba ustvariti v vsakem času varno zvezo med Okučani in Banjo Luko. Pomanjkanje denarnih sredstev je bilo vzrok, da se je ustvarila najprej zasilna rešitev, ker je bila ta cestna zveza nujno potrebna. Občina Bosanska Gradiška je zato leta 1921 zgradila s pomočjo države čez Savo pontonski most. Ker pa se je gospodarsko življenje v teh krajih hitro razvijalo, je promet na tej važni cesti, ki veže Banjo Luko in njeno okolico z levim bregom reke Save in z glavno železniško progo Belgrad—Zagreb—Ljubljana, hitro naraščal in se poleg tega še motoriziral. Glavna motnja v tem prometu in zlasti v razvoju motorizacije pa je postal prav ta pontonski most, ki ima le omejeno nosilnost, zaradi česar težka vozila ne smejo čezeti. Poleg tega so hudo ovirala promet na tem mostu nujna odpiranja mostu, ki so bila potrebna, da so mogli voziti mimo njega splavi in ladje. Pozimi, kadar je Sava začela nositi ledene plošče, pa so morali ves most razdreti in je bil promet začasno ustavljen.

Začetek graditve 1938

Vse te neprijetnosti so napotile ministrstvo za gradbe, da je začelo proučevati izmenno pontonskega mostu s stalnim zidanim mostom. Kot osnova so služile deloma priprave, ki jih je bosansko-hercegovska vlada opravila že pred svetovno vojno. Najprej so poskušali premostiti Savo na tem mestu z jekleno konstrukcijo, ki naj bi bila dobavljena na račun reparacij. Žal je to preprečil Hooverov moratorij. Šele v proračunskem letu 1937/38 se je posrečilo ministrstvu za zgradbe, da je priskrbelo potrebna denarna sredstva za graditev mostu. Tako je bila konec leta 1937 že licitacija s svobodnim natečajem, ki je tudi uspela. Izbran je bil načrt podjetja ing. Helfmana iz Zagreba, ki je takoj spomladi 1938 začelo z gradbenimi deli, ki so bila tako dobro organizirana, da je bil spodnji ustroj mostu že v letu 1938 dograjen.

Mogočen most z dovoznimi nasipi

Most je bil projektiran kot kontinuirna greda čez tri odprtine v skupni dolžini 240 m. Zaradi plovbe po Savi je razpetine srednje odprtine mostne 94 m. Odprtine ob bregovih pa merijo po 75 m. Na obeh bregovih so ob obalnih stebrih pod nasipom zgrajeni tudi podvozniki z odprtino 9 m, ki omogočajo promet na obeh bregovih pod mostom. Stebra opornika v reki sta zgrajena z betona in zunaj obložena z granitom. Oba sta bila zgrajena na pnevmatični način in imata v globini 15 m pod površino srednje vode temelje na kesonih iz železobetona. Temelji obalnih opornikov pa stoji na betonskih pilotih. Južni dovoz na most je v središču Bosanske Gradiške in je zgrajen med betonskimi podpornimi zidovi, ki so dolgi 176 m. Vse dovozne nasipe pa je dolg 220 m. Višina nasipa je pri mostu 8 m. Za pešce so določene posebne stopnice, ki omogočajo neposredno zvezo med obrežjem in hodnikom za pešce na mostu. To je potrebno tudi zaradi tega, ker je visoki nasip razdelil mesto. Zaradi dohoda h katoliški cerkvi, ki jo je tudi odrezal nasip od dela mesta, pa bo še pod podpornim zidovjem nasipa zgrajen poseben podvoznik za pešce.

Severni dovozni nasip na levem bregu Save pa je dolg 1250 m in je na pobočjih obložen s betonskimi ploščami, ki ga bodo varovale pred povodnjami Save, ki na tem bregu ob povodnjah redno poplavlja svet. Oba dovozna nasipa bosta tlakovana z drobnimi kockami v širino 6 m. Obstoječe ceste na slavonski strani bodo priključene z nasipom, ki gre z mostom čez potok Marincec na glavni dovozni nasip.

Jekleno predalčje

Načrt za jekleno konstrukcijo je izdelala tvrdka Krupp iz Reinhausena, izvršila pa jo je skupno z Dortmundsko Unijo. Glavni nosilec so drug od drugega oddaljeni po 7 in pol metra. Med glavnimi nosilci na vsaki strani je cestišče z uporabno širino 6 m in s pol metra širokimi varnostnimi pasovi ob vsaki strani. Na zunanji strani glavne nosilne konstrukcije so na obeh straneh poldrug meter široki hodniki za pešce. Most je zgrajen iz jekla velike trdnosti, ki prenese do 5200 kg natezne sile na kvadr. centimeter. V srednji odprtini sega spodnji rob konstrukcije 6 in pol metra nad največjo vodo ob poplavih, katero lahko pričakujemo, potem ko bo izsušeno Lonjsko polje. Zaradi tega bodo ladje lahko neovirano plule pod srednjo odprtino. Vsa jeklena konstrukcija tehta 822.500 kg in je vredna 9.500.000 din.

Predsednik dr. Konda:

Kdo naj opravlja vrhovno slovensko delavsko zavarovalno sodstvo?

V številki »Slovenec« od 16. novembra 1939 je izšel pod naslovom »Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja v Ljubljani« nepodpisan članek, ki zavzema stališče, da mora soditi od 1. novembra 1939 naprej v stvarih delavskih zavarovanj, izvirajočih iz ozemlja Slovenije, ne slovensko vrhovno sodišče v Ljubljani, marveč hrvatski Stol sedmorice v Zagrebu.

Historijati, ki ga naveda člankar, priznavam za pravilen, v kolikor ni v nasprotju z mojimi naslednjimi izvajanjmi.

Vendar v članku popisano dejansko in pravno stanje nikakor ne vodi nujno do rezultata, da je od 1. nov. 1939 dalje za slovensko vrhovno delavsko-zavarovalno sodstvo pristojen Stol sedmorice in nihče drugi. Gre namreč za tako imenovani slučaj duplicitete pravnih mnenj, v katerem je mogoče sporno vprašanje, kdo naj sodi, rešiti na dva načina, od katerih vsakega se da braniti s pravnega stališča.

Predvsem kažem na to, da se člankar ne drži strogo besedila uredbe o prenosu poslov pravosodja na banovino Hrvatsko, Sl. Nov. od 5. X. 1939, št. LXXIX-227. V členu 21. te prenosne uredbe je namreč izrecno zapisano, da se s 1. novembrom 1939 prenese sedež oddelka B Stola sedmorice iz Zagreba v Ljubljano, kjer da oddelk B menja svoj stari naziv v »Vrhovno sodišče v Ljubljani«. Člankar se po tem takem ne izraža točno, ko trdi, da je bil oddelk B s 30. X. likvidiran ter da je bilo s 1. XI. 1939 ustanovljeno v Ljubljani vrhovno sodišče. Stoji namreč, da oddelk B ni bil likvidiran, nego samo prenešen v Ljubljano. V tej zvezi kažem na predpise členov 20 in 21, zlasti pa člena 33 prenosne uredbe, glasom katerih so bile kompetence v Ljubljano premeščene oddelka B z omejitvijo izključno samo v teritorialnem pogledu s tem, da je bilo izločeno ozemlje apelacije Split. V Ljubljano premeščeno oddelku B pa niso bile v ničemer zmanjšane one njegove stvarne kompetence, ki izvirajo iz ozemlja Slovenije. Med te slednje kompetence pa tudi spada slovensko vrhovno sodstvo v stvarih delavskega zavarovanja. V luči predpisov pozivane prenosne uredbe ima veljati tedaj za razlago člena 109 fin. zak. 1939/40 klavzula rebus sic

Veliko delo — še večji stroški

Jeklena konstrukcija je bila izdelana 1. 1938 in v začetku 1939. V sredi leta 1939 so bili že vsi jekleni nosilci pripravljeni na stavbišču ob mostu. V drugi polovici leta 1939 so začeli z montažo s pomočjo močnega plavajočega odra. Montaža vse jeklene konstrukcije se še končava in bo v kratkem zaključena. Zatem bodo zgradili še cestišče iz železobetona, ki ga bodo prekrili s asfaltom. V dovoznih nasipih so porabili nad 100.000 m³ kamenja in peska, za podpirne zidove pa so porabili 2200 m³ betona. Za spodnji ustroj mostu in za betonske opornike pa so porabili 11.000 m³ betona. Cestišče na mostu bo imelo gornji sloj iz asfalta, dovozni nasipi pa bodo tlakovani z drobnimi kockami. Celotna cestna površina na dovoznih nasipih in cestišču na mostu meri 12.000 m². Stroški za spodnji ustroj mostu in za dovozne nasipe in cestišča znašajo 13 in pol milijona dinarjev. Zaradi tega znašajo celotni stroški za zgraditev mostu 23 milijonov dinarjev, če pa upoštevamo še odkup zemljišč, bo vse skupaj stalo nekaj nad 24 milijonov dinarjev, pri čemer bo ves most z dovoznimi nasipi obsegal 1710 m ceste.

Spomladi bo izročen prometu

Ker je do sedaj že opravljenih nad tri četrtine vseh gradbenih del, bo most mogoče izročiti prometu že v prvi polovici leta 1940, pol leta prej, kakor to določa gradbeni rok. Ker se od Banja Luke proti Bosanski Gradiški gradi tudi sodobna cesta, bo zgraditev novega mostu in modernizacija ceste omogočila odlično in kratko zvezo ne samo Bosanske Krajine s Slavonijo, ampak tudi ugodno zvezo primorskih krajev. S to zvezo bo omogočen tudi najtežji motorni promet, kar je izrednega gospodarskega pomena za ves izvoz, ki teži na Okučane. Prav tako bo ta most z modernizacijo ceste pospešil razvoj turizma, ker se bo po tej cesti razdalja med Splitom in Belgradom znatno zmanjšala.

Zavedni Slovenci in Slovenke!

Dne 19. novembra 1939 bo dinarska akcija Slovenske straže za našo severno mejo. Pokažite svojo narodno zvestost in darujte za revno slovensko deco ob severni meji!

Trdna meja, varna domovina!

kakor stališče člankarja. Ni lahko mogoče razlagati prenosne uredbe tako, da ona ustvarja stanje, da prejemajo slovenski delavci za naprej hrvatske sodbje, dasi so vseh zadnjih 20 let prejemali izključno slovenske sodbje.

V tej zvezi kažem na značilno dejstvo, da so mi pri mojem odhodu iz Zagreba hrvatski merodajni krogi izjavili, da nimajo nič proti temu, da sodi v bodoče slovenskim delavcem slovensko vrhovno sodišče v Ljubljani. Anonimni člankar je na škodo slovenskih delavcev in slovenskega uradništva bolj Hrvat kakor sami Hrvatje. Pri tem naj bo pa tudi izrecno zapisano, da je slovensko uradništvo vseh zadnjih 20 let prejemalo skromne nagrade, katere jim sedaj anonimni člankar odrekala.

Člankar dela končno primero s sodiščem rudarskega zavarovanja pri belgrajski kasaciji. Toda primera ne drži, ker ne postoji tertium comparationis! V Ljubljano premeščeni oddelk B namreč neče hrvatskemu Stolu sedmorice prav ničesar vzeti od onega, kar je Stol sedmorice do sedaj imel. Prav nasprotno! Saj je dobil hrvatski Stol sedmorice celo na novo tisti senat, ki je prej sodil stvari iz dalmatinskega področja.

Člankar nekako mimogrede govori tudi o potrebi preorganiziranja vrhovnega sodišča in apelacije, vendar ne navaja podrobnosti. Zaradi tega mu danes ni mogoče v podrobnem odgovarjati. Le na splošno omenjam, da je jugoslovansko in zlasti tudi slovensko sodstvo organizirano po vzorcu organizacij sodstva vseh civiliziranih velikih in malih narodov. Po mojem mnenju potrebuje danes vrhovno sodišče v Ljubljani samo to preorganiziranje, da se povzra zaradi porasta poslov število referentov od sedanjih sedem na deset. Kažem v tej zvezi na zlato rosnico, ki leži v pogovoru, da je slabo organizirano sodstvo najdražja stvar na svetu. Prepričan sem, da bodo odgovorni slovenski možje, ki drže dandanes usodo Slovenije v svojih rokah, umeli preprečiti vsak poskus eksperimentiranja odnosno poslabšanja organizacije slovenskega sodstva.

stantibus. Mnenja sem z ozirom na povedano, da bi se lahko zgodilo, da sodstvo in sodska praksa izreče, da je na podlagi najnovejšega zakonodajnega stanja pristojno vrhovno sodišče v Ljubljani. Smatram celo, da je moje stališče pravilnejše,

Ponočno delo na jezui Coulee, ki križa reko Columbio v državi Washington.

„Cezarjeve vrtove“ so našli

Ko je Kleopatra šla za svojim junakom Julijem Cezarjem v Rim, ji je dal za bivanje tako imenovane »vrtove Cezarjeve«, ki so bili znani zaradi svoje krasote daleč naokrog in ki so se širili izven rimskega obzidja na Kampaniji. Kleopatra je imela ondi dve leti svoj dvor. V teku stoletij pa so pozabili na to prekrasno posest, ki jo je kasneje Cezar prepustil rimskemu ljudstvu. Tudi rimski zgodovinarji so zapustili le

malo podatkov starinoslovcem, da bi bili ti vedeli, kje so bili ti pravilni vrtovi. Šele, ko so začeli regulirati Tiber, ki bodo njen tok v bližini svetovne razstave 1941 spremenili v pristavišče vodnih letal, so odkrili tajnost »Cezarjevih vrtov«. Ko so kopali blizu cerkve San Paolo fuori le Mura, so odkrili ostanke antičnih zgradb, ki so bile nekoč last bogatih Rimljanov. V dveh zasutih prostorih so našli razen mozaikov tudi jako dobro ohranjene stenske slike z raznimi morskimi pokrajinami, ribami, raki in školjkami. Prekrasna oprema ladij, obdanih z boginjami zmage, in druge podrobnosti, pa dajo slutiti, da so te živobarvne slike umetnine egiptovskih umetnikov, ki jih je bila Kleopatra pač privredila s seboj iz Aleksandrije. Te presne slike so previdno odložili od zidovja in so jih odnesli v rimski muzej, ki se je tako obogatil z novimi zakladi starodavnih stenskih slikarjev.

V »modri dvorani« pletejo

»Modra dvorana« je največja slavnostna dvorana angleškega kralješkega gradu Buckingham. V tej dvorani so veikle, uradne dvorne ceremonije, so slavnosti, plesi in sprejemi inozemskih državnih poglavarjev. Za sprejeme ministrov ali poslanikov in za neuradne slavnosti ne uporabljajo te dvorane. »Modra dvorana« je določena za veliko »gala«, in ker je že več rodov kraljevske hiše takih, da jim je razkošje prejšnjih stoletij tuje, se le malokdaj odpro široka vrata te velike dvorane.

Kakor se je v Angliji v tej vojni zmedli vse spremenilo, se je tudi žarkost »modre dvorane« spremenila. Zdaj se vrata »modre dvorane« vsak dan odpro. Na parketnih tleh, ki so vanje vdeleni grbi Anglije, Irske, Škotske in Walesa, stoji zdaj dolga vrsta miz; to so navadne tvojniške in pisarniške mize, in stoli krog njih so navadni usnjati stoli iz kakih predob v gradu. Na teh stoli pa sedijo gospe in pletejo. Pletejo dan na dan od jutra do večera, nogavice, rokavice, jopice in pahovke za vojake.

Skromno pa gosposko oblečena ljubezniva gospa na prvem mestu ene teh miz, ki sedi in plete, pa je angleška kraljica Elizabeta sama. Ona prav tako marljivo plete kakor druge gospe, vse po vrsti: nogavice, rokavice, jopice, pahovke... Gospe, ki sedijo prav blizu nje, pa so: lady Hyde, Gladding, nečakinja častnika buckinghamske grajske straže: mrs. MacElvey, žena šoferja, in mrs. Fischer, žena poštnega uradnika, in slične...

L I S T E K

Človeka starega kova

V bližini Rena sta do nedavna živela brat in sestra, človeka izredne skromnosti in nenavadne plemenitosti. Zaradi sta že izgubila starše, vendar sta še nadalje ostala skupaj in kmetovala, kot da mora tako biti. Brat Francé na ženitev se misli ni, njegova sestra Liza pa je pogosto smeje zatrjevala, da ima za to še dovolj časa.

»Francé in Liza, to sta še dva dobra, poštena človeka starega kova,« je rekla marsikdo.

Ko so jeseni dozorela jabolka, so otroci iz cele sosence prežali pri vrtnih vratih. Tedaj je prišla Liza z belo čepico na glavi k vratom in jih povabila: »Le pridite semkaj, otročiči!«

Potem jim je v sadovnjaku pritegala veje in jih potresala, da so jabolka padala otrokom na glavo, oni pa so se smejali in skakali stran. Tudi Liza je delila z njimi veselje, zraven pa jih še nagovarjala: »Le pobirajte — napolnite si žepe itd.!»

Francé je prišel nekoč k vrvarju Noldenu po nove konopce. Noldenu starejši sin, ki je prav to leto pristopil k prvemu svetemu obhajilu, je stal na dvorišču in pletel pri nekem štoru. Tri deklice so stale na kuhinjskih vratih in trgale z medom namazani kruh. V veži na klopi je malček ponosno jezdil »konja«, v zibelki pa je ležal najmlajši član družine in večal na vse pretege.

»Prijatelj,« je začel Francé, »nabaviti si moraš še par prašičev, potem boš imel kaj za otroke: lep kos slanine za malico, to ti bodo rasli. Zdjaj jedo preveč kruha in krompirja.«

Nolden je pogledal za svojo ženo: »To je pa dobra misel,« je odvrnil, »na to bo treba misliti!

Pa v hranilnik moramo pogledati, kaj on na to pravi...«, zakaj prašiči so precej dragi. In ljudje kot mi...«

Francé je vzel vrvi in odšel.

Drugi dan po kosilu je znova šel na obisk k Noldenu, a tokrat z dvema krasnima prašičkoma. Prevezal ju je z vrvoj okrog trebuha in ju z bičem gnal pred seboj.

»Tu jih imate,« je dejal Noldenovi ženi, »denite jih v hlev!«

Ženska je obstala brez besede. Debelo je gledala Franceta in solze so ji stopile v oči. Ko je zvečer vrvar zvedel novico, se je na mestu obrnil in šel k Francetu in Lizi. »In kaj stanejo živalce?« je vprašal.

Tega še vedela nista, njemu se pa tudi ni tako mudilo s plačilom. Bosta že na trgu povprašala. In... tega vrvar nikdar ni zvedel.

Nekega večera so sosedje prišli skupaj in vlekli na svoje pipe. Liza se je morala ves čas boriti proti tobačnemu dimu in je večkrat zamizala. Pomenkovali so se o vremenu in delu na polju.

Ta pogovor je vse zanimal. »Jaz bi moral še obdelati košček zemlje na Kopinju. Toda kaj, ko pa moram do večera garati v kamnolomu, in ko pridem domov, je že skoraj mrak,« je tarna Peter Vrbna.

»Res je to,« se oglasi Francé, »za ljudi, ki zunaj delajo, to ni prijetno.«

Drugi dan je Peter dobil delopust pol ure prej ko pa navadi. Hitro je pograbil lopato in odhitel čez polje proti svojem koščku zemlje. Prišedši na cilj je bil tako presenečen, da mu je lopata padla iz rok: njegova njiva je bila lepo in globoko preorana.

»Francé, Francé,« je ginljivo dejal... »ti do bri Francé!«

V ponedeljek zjutraj je Liza opazila, da je Petrova hči Roza nenavadno bleda in obkpana. Drugičkrat je prepevala od ranega jutra do po-

znega večera, danes pa je tako molčeča. In pri obedu ni prav nič jedla, samo v krožnik je strmela.

»Otrok,« je končno začela Liza, »tu nekaj ni v redu. Včeraj si bila doma — ali mar tam ni kaj prav?«

Deklica je prišla predpasnik in pričela ihteti... Janka ne sme poročiti... Včeraj so ji doma tako rekli starši... To naj si kar iz glave izbije... Je sicer priden in vrl fant, toda nič nima. Naj vzame rajši Seljakovega Antona. Saj vendar ve, da jo ta rad vidi. Janka pa nikoli ne bodo privolili, ne, nikdar ne! Tako ji je dejal oče.

Francé in Liza sta se spogledala.

»Tega vendar ne smeš tako resno vzeti. Cvetkal Bo že dobro. Morda ve moj brat kak dober svet, kaj, Francé?«

»Poslušaj, Roza,« je predlagal ta kratko in jedrnato. »Pojdi k očetu in materi! Čez dva tedna bo pristava zraven nas izpraznjena. To vzemi v najem in začni z dvema kravama!«

Roza ga je neumno pogledala: »Toda midva nimava dovolj, da bi najela pristavo in kupila dve kravi!«

»Midva vama priskočiva na pomoč in posodiva denar, vidva pa ga vrnela, ko bosta zmogla... čez leta. Mudi se ne in midva vaju bova še dalje podpirala. In ko bodo otroci že dorasli, bosta že imela lepo kmetijo. Pojdi sedaj hitro domov in povej to svojim staršem!«

In zavladalo je tisti dan veliko veselje v treh hišah, predvsem pa pri Francu in Lizi. — To je bilo zares plemenito dejanje.

Nedavno sta oba umrla. Kmalu drug za drugim. Mnogo ljudi je bilo na pogrebu. In ko so prišli na pokopališče, so si govorili: »To sta bili še dobrihni starega kova!«

Zares, redkost so še taki ljudje na svetu. Zakaj, ko bi jih bilo kaj več, bi bilo danes gotovo drugačno razmerje in lepše sožitje med posamezniki in — med narodi.

(T. Tichelen.)

Drobne novice

Kolodar

Sobota, 18. novembra: Odon, opat; Roman, mučenec.

Nedelja, 19. novembra: 25. pobinkošna nedelja. Elizabeta, kraljica; Poncijan, papež. Prvi krajec ob 0.21. Herechel napoveduje lepo vreme.

Osebnosti

Diplomirani so bili dne 15. novembra na tehnični fakulteti ljubljanskega vsehilišča za inženirje rudarstva: gđc. Aneška Skopal, gg. Alojzij Požun, Boris Praprotnik, Bora Spasojevič, Franc Strajher, J. Sturc in Damir Franotovič. Čestitamo!

Ciglarjev oče - 70 letnik

V krogu svojih otrok je 16. t. m. praznoval 70 letnico svojega življenja gospod Leopold Ciglar, čevljar in hišni posestnik v Novem mestu. Rojen je bil v Zabji vasi pri Novem mestu, se po dokončani ljudski šoli izučil čevljarstva in to svojo obrt opravljal z veseljem in vestnostjo nad 40 let. S pridnim delom in varčnostjo si je preskrbel v Novem mestu majhno hišico. V njegovih dveh zakonitih mu je dal Bog troje otrok, ki jih je sam — obe ženi sta mu zgodaj umrli — vzgojil v krščanskem duhu. S temi nekaj besedami bi bila zunanja vsebina njegovega dela, skrbni in razočarani polnega življenja izčrpana. In radi te bi se gotovo ne spominjali njegove 70 letnice.

Za tem zunanjim potekom njegove življenjske poti se skriva tiho delo na polju ljudske prosvete, predvsem med članstvom njegovega etanovekega kroga. Ko je pok. profesor dr. Josip Marinko po Kolpingovem zgledu osnoval v Novem mestu »Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov«, je bil mladi pomočnik Polde Ciglar med prvimi, ki so pristopili k novemu društvu. Od tedaj je razvoj društva tesno povezan s prizadevanjem našega jubilara. Društvo, ki je skrbelo za etanoveke in prosvetno izboljšanje obrtnega narasčaja, je v mladem pomočniku dobilo vztrajnega delavca. Pri vsem, kar se je v društvu delalo in snovalo, je bil Ciglar prvi, ki je pomagal, da je stvar stekla. Ko je društvo dobilo svoj dom, se je šele začelo pravo delo v dramatičnih, pevnih in silovitih prizadevanjih. Tako je kot 17 leten fant etopil prvič na odraske deske in se kot 68 leten starček posvetoval od njih na odraske deske. Prosvetnega doma, igranja in petja, to je bila edina zabava, ki jo je v življenju imel in katero je ljubil in se ji ves posvetil. Petje, rad bi vedel, če je bil kje do najnovejšega časa v Novem mestu zbor, pri katerem ne bi krepko pomagali — Ciglarjev oče! Čez 25 let je pel pri frančiškanih, pel v kapilju pod taktirko nepozabnega Hladnika in potem še dolgo, dokler ga ni bolezen odtrgala petju. Da je pri pevskem društvu rokodelskih pomočnikov tudi udeležben, ni potrebno omenjati.

Poleg tega je bil član gasilske čete, član meštanske garde, Zdravstvenega društva, član Prosvetnega društva, podporni član Orla, starosta Rokodelskega društva. Se danes pa je član varstvenega društva pri imenovanem društvu. Z eno besedo: kjer je videl, da gre za dobro stvar, ki je bližnjemu v korist in Bogu v čast, tam je prišel za delo. In njegova beseda je nekaj zalega in veljala. Najbolj pa je skrbela in se skrbi za Društvo rokodelskih pomočnikov, na katerega ga veže toliko lepih spominov. Društvo mu je priznalo velike zasluge s podelitvijo častnega članstva.

Ko je po dolgem delu sedel k počitku, pa njegov večer ni tak, kakoršnega bi zaslužil. Skrbni, ki so ga stalno spremljali, se še motajo okrog njega in mu tudi na etarost ne privoščijo miru.

Ko mu ob lepem jubileju čestitamo, želimo, da bi ostanek življenja ne bil tako trd in neumljen kot doslej, vsaj nekoliko naj mu bo povrnjeno za vse prizadevanje bližnjemu v dobro. In še 80 letnice naj se veseli tam doli na lepem Dolenjem.

Dr. Fr. Debevec

specialist za pljučne bolezni

se je preselil na Tyrševo cesto 5-II.

(Slavija)

ter zopet ordinira od 11—12 in od 2—3

— Druga redna skupščina Delavske zbornice v Ljubljani bo v nedeljo, 19. novembra ob 9 popoldne v dvorani Delavske zbornice. Dnevni red obnege zbornice obsega: 1. Odobritev zapisnika zadnje skupščine; 2. poročilo predsednika; 3. poročilo tajnika; 4. poročilo predsednika finančne kontrole; 5. sklepanje o računskem zaključku za leto 1938; 6. sklepanje preračuna za leto 1940; 7. sklepanje o izrednih kreditih; 8. službena pragmatika za uslužbenke Delavske zbornice; 9. razno.

— Iz Legije koroskih borcev. Glavni odbor Legije sporoča svojemu članstvu, naj prijavi (prošenj) za podelitev spominske kolajne in overjenih prepisov vojaških dokumentov za enkrat se ne vloga in ne takšira. Vsakdo naj počka, da prejme predpisani obrazec prijave in svoje krajevne organizacije, člani izven krajevnih organizacij pa direktno od glavnega odbora. Vsa potrebna navodila in pojasnila bodo obrazcu prijave priložena. — Vse se neorganizirane koroske borce opozarjamo, da bomo posredovali in dajali navodila izključno le organiziranim članom. Če se želi kdo včlaniti, naj stori to najkasneje do 15. decembra 1939. Za uspešnost prijavi po tem terminu Legija ne prevzame nobenega jamstva. — Po prejemu in dopolnitvi obrazca naj oddajo člani krajevnih organizacij prijavo svoji krajevni organizaciji, ki jih bo predložila skupno glavnemu odboru v Ljubljani. Člani včlanjeni direktno pri glavnem odboru, torej oni izven območja obstoječih krajevnih organizacij, pa naj predložijo omenjene prijave direktno glavnemu odboru. Vse prijave morajo prispeti glavnemu odboru do 1. januarja 1940.

— Na rednem obnem zboru Akademskega društva »Danice« v Zagrebu, dne 13. novembra 1939 je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Lenarčič Dragotin, stud.agr.; podpredsednik:

Lavrač Janez, cand. comer.; tajnik: Kancilija Mihael, cand. forest.; blagajnik: Tancik Rudolf, cand. agr.; gospodar: Grebenc Lojze, cand. medic.; nadzorni odbor: Ronko Lojze, cand. medic.; Lindič Friderik, cand. comer.; Smitek Janez, cand. tehn.

— Noge nosijo vse človeško telo, zato so najvažnejši del telesa. Neguj jih s SANOPEDOM, da jih ohraniš zdrave. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Predpisane legitimacije privatnih nameščenec in delavske poslovne knjižice morajo biti vse opremljene s fotografijami, ki na njih mora biti delavec ali nameščenec fotografiran z odkrito glavo, edino muslimani lahko predložijo svojo sliko tudi s pokrito glavo. Vsi privatni nameščenec in vsi delavci po vsej državi morajo biti preskrbljeni z enobraznimi legitimacijami oziroma poslovnimi knjižicami najkasneje do 31. decembra 1939. Te poslovne knjižice in legitimacije so potrebne, da se delavcem in nameščenecem v vseh delih države zavarujejo enake pravice, nadalje, da se dožene število delavcev v državi, ki so potrebni zaščite, in da se za primer potrebe izvede pravilna in pravična razdelitev delavcev na vsem področju države. Po 1. januarju 1940 se ne bo mogel zaposliti noben delavec in nameščenec brez poslovne knjižice ali legitimacije, prav tako pa tudi noben delodajalec ne bo smel zaposliti oseba brez teh novih poslovnih knjižic (legitimacij). Ob brezposelnosti, bolezni, nesreči in obnemoglosti noben delavec niti nameščenec niti njegova rodbina ne bo mogla brez nove delavske knjižice ali legitimacije uživati nobenega pogoja. Vse dokumente, ki so potrebni za preskrbo poslovnih knjižic (legitimacij), so dolžni vsi organi oblasti izdajati takoj in brez vsake takse. Obrazec poslovne knjižice stane 10 din, a legitimacije nameščenec 30 din. Poslovne knjižice in legitimacije nameščenec je treba hrati

Po državi

* Novi honorarni profesorji na zagrebškem vseučilišču. Na etji akademškega senata zagrebškega vseučilišča so bili izvoljeni naslednji honorarni profesorji oziroma nastavniki: na pravni fakulteti podban dr. Ivo Krbek (upravno pravo), odvetnik dr. Ivan Politeo (delovno pravo), dr. Vladimir Franolič (finance). Za honorarnega nastavnika na kmetijsko-gozdarski fakulteti je izvoljen asistent medicinske fakultete dr. Zdravko Lorković, ki bo predaval zoologijo in entomologijo.

* Dalmacija mora dobiti dovolj bencina. Ko je izšla uredba, ki omejuje prodajo bencina, je spilita trgovska zbornica poslala ministroma za finance in trgovino spomenico, v kateri je navedla prometne razmere v Dalmaciji in zahtevala, da se v Dalmaciji promet ne sme prav nič skriti, ker so tam razmere čisto drugače kakor po drugih krajih. Zaradi pomanjkanja železniških zvez v Dalmaciji je posebno razvit avtobusni in tovorni avtomobilski promet ter se ne prevažajo samo potniki, marveč tudi hrana. Ker so rezerve bencina in nafte pri koncu, je nevarnost, da sestavi vee delo v rudnikih bavkita. V tem slučaju bi ostalo brez dela in zaslužka okrog 900 delavcev, ker bavkisti prevažajo iz rudnikov do železniških postaj samo s tovornimi avtomobili. Zadnji čas morajo izvažati bavkisti po suhem in bi morali ta izvoz ustaviti, če bi manjkalo bencina in nafte, ker ga ne bi mogli prevažati do železniških postaj.

* Boj proti brezvestnim delodajalcem. Podružnica Zveze hrvatskih privatnih nameščenec v Šibeniku je objavila apel na prebivalstvo, v katerem zahteva, da se pomaga privatnim nameščenecem v boju proti brezvestnim delodajalcem. Delodajalci so pretekli dni podpisali kolektivno pogodbo, s katero so se zavezali, da bodo privatnim nameščenecem povišali plače. Nekateri trgovci, ki so podpisali pogodbo, so pa v eredo odpuščili nad 20% privatnih nameščenec, organiziranih v Zvezi hrvatskih privatnih nameščenec. Neki trgovec je pa odpuščil vse nameščenec in obdržal samo enega, ki je prietaš dr. Stojadinovič.

* Angleški trgovec kupuje deset vagonov puranov. Vojna v Evropi ne vpliva samo na izvoz iz drugih držav, marveč tudi iz naše države. Posebno je pri nas padel izvoz perutnine in jaje, kar je povzročilo padec cen perutnine. To je posebno značilno za sedanjí čas, ker sicer na zimo cene jajcem in perutnini rastejo. Zadnje dni pa se je začelo povpraševanje po jajcih in perutnini iz inozemstva in cene so takoj poskočile. V naši državi je eno najvažnejših izvoznih središč za perutnino mesto Sunja v petrinjekem okraju. Vsako leto se odpošlje iz Sunje na stotine vagonov jajc, perutnine in drugih kmetijskih pridelkov. Samo puranov se odpošlje na Angleško do 30.000. Tudi te dni se je pojavil neki angleški trgovec, ki potrebuje 10 vagonov puranov, ki jih plačuje po 40 do 55 din komad. Tudi za drugo perutnino so boljše cene in se plačuje kilogram žive teže po 8 din. Jajca so poskočila na 1.50 za komad, pa je uporaba doma tolikšna, da bo le malo ostalo za izvoz.

* Kinopredstava za muslimanske žene. V Kosovski Mitrovici so te dni prvič priredili v tamkajšnjem kinematografu predstavo za muslimanske žene. Ako pomislimo, da muslimanska žena v Južni Srbiji kakor tudi v Bosni nikoli ne obiskuje javnih prireditel in tudi ne hodi po kinematografih, bomo razumeli, da je ta prva kinopredstava v Kosovski Mitrovici zbudila med tamkajšnjimi muslimankami veliko navdušenje. Ze nekaj dni prej so bile vse vstopnice razprodane. Na sami predstavi pa so ženske dajale glasno duška svojemu začudenju nad »živimi« slikami, ki so tudi govorile. Odsel naprej bosta v kinu v Kosovski Mitrovici vsak teden dve predstavi za muslimanske žene, h katerimi nihče drug ne bo imel dostopa.

* Fižol dražji kakor meso. Na trgu v Koprivnici so te dni odnotne gospodinje doživele nemalo presenečenja. Dočim so mešarji prodajali teletino po 6 din za kilogram, je veljal kilogram fižola 8 dinarjev. To je prvič, da je v hrvatski Podravini meso cenejše kakor fižol.

* Dva nevarna vlomilca aretirana v Zagrebu. Zagrebška policija je po daljšem iskanju aretirala dva nevarna vlomilca in sicer Vladimirja Vinskega in Vladimirja Gjačanina. Zagrebla eta dva vlomila in odnesla zlatnine v skupni vrednosti 66.000 din. Ukradeno zlatnino je prodajal neki Milan Glavač, ki je bil tudi aretiran, ko je ravno hotel za smeš-

niti, ker so temelj za vse delavce in nameščenec pravice v zvezi z njegovim delom. Za obnovo izgubljene poslovne knjižice se plača 30 din, a za obnovo legitimacije nameščenec 50 din. Sleherno zlorabo posameznih organov pri izdajanju poslovnih knjižic (legitimacij) je treba prijaviti višji nadzorni oblasti in Osrednji upravi za poslovanje dela, Beograd, Strojateljstva 9/III. Delavci in nameščenec, prav tako pa tudi delodajalci naj se takoj pobrigajo, da bodo predpisane poslovne knjižice in legitimacije o pravem času v redu. Poslovne knjižice in legitimacije izdajajo občine stalnega bivališča prosilca; za osebe, ki so se izučile trgovine ali obrta ali so zaposlene v trgovinskih ali obrtnih obratovalnicah, izdajajo poslovne knjižice prisilne združbe trgovcev in obrtnikov.

— Parante, Ima. blago, (samo se nekaj kosov), predvsem: compl. nig.: casula, 2 dalmat, in pluvial ter casule (brokat): viol., rub. in vir. po ugodni (tovarniški) ceni, prodaja zastopnik. Interesenti za nadalje informacije, naj se pismeno javijo upravi »Slovenca« pod šifro »Paramenti«.

— Opozarjamo vse naše cenjene odjemalce, da g. Albin Tome ni potnik naše firme. Mariborska rafinerija zlata, Maribor.

— Regulacija Drave med Lokami in Sentjanjem. Začetek novembra je bila druga licitacija za regulacijo Drave v omenjenem odseku, preračunana na 796.000 din. Gradbeno podjetje inž. Pretar Aleksander iz Ljubljane je ponudilo 0.2% popusta in bo torej prevzelo delo za 794.500 din. Takoj, ko bo licitacija potrjena, bodo začeli z delom.

— Novi carinski objekti. Pred nedavnim je bila tretja licitacija za carinsko skladišče v Prevaljah. Graditev je izlicitiral podjetje Probruda iz Ljubljane za 148.000 din. Na drugi licitaciji za zgraditev carinskega oddelka v Gederovcih v Prekmurju, je graditev izlicitiral stavbenik Stefan Sraka iz Murske Sobote za 494.000 din.

— Pri zaprlju, motnjah v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grence.

— Povečanje zračnega prometa med Jugoslavijo in Madjarsko. Te dni je bil v Budimpešti podpisan sporazum glede prometa med Jugoslavijo in Madjarsko. Na podlagi tega sporazuma bo, če do pol leta ne nastopijo nepredvidene razmere, že obstoječi zračni promet povečan. Hrvatsje se potegujejo, da bi se vpostavila zračna zveza iz Budimpešte čez Zagreb do Jadrana.

no ceno prodati briljantno broško, vredno 20.000 dinarjev.

* 6000 brezposelnih v Zagrebu. Pri zagrebški borzi dela je prijavljenih nič manj kakor 6000 oseb, ki iščejo dela. Tako visoke številke brezposelnih zagrebška borza dela že dolgo ni zabeležila.

* Goljufi zakopali tuji denar. Pred nekaj dnevi je v Zagrebu postal žrtve goljufov trgovec Pappa, ki je prišel v Zagreb iz pokrajine. Lopovi so mu na goljufiv način izmamili vložno knjižico Prve hrvatske štedionice, glasečo se na 450.000 din. Policija je ugotovila, da je bila vložna knjižica prodana in je uvedla obsežno preiskavo. V četrtke je policija aretirala goljufe in našla pri njih velik del denarja, ki so ga deloma zakopali v zemljo.

* Smrt hrvatskega kmeta pod vlakom. V Gornjem Stenjevcu, nedaleč od postaje samoborske železnice, se je preteklo sredo zvečer smrtno ponesrečil 29 letni kmet Janko Sambol, doma pri Stenjevcu. Sambol je peljal na enovprežnem vozu zelje. Hotel je peljati čez železniško progo in opazil, kakor pripovedujejo očividci, vlak, ki se je bližal. Sambol je mislil, da bo vlak prehitel, pa se je motil. Zagrabila ga je lokomotiva in ga odbila v jarek. Sambol je bila takoj mrtve.

* Nečloveški mož. Pred nekaj dnevi je bil izpuščen iz zaporov v Sisku po preštani petmesetni kazni kmet Paje Koren. Ko je prišel domov, je začel svojo ženo dolžiti, da ga je ta čas, ko je bil v zaporu, varala z drugimi moškimi. Koren, ki je že prej grdo ravnal s svojo ženo, se je zvečer napil, nato pa sklenil obračunati z ženo. Zagrozil ji je, da jo bo ubil in jo je prisilil vprčo starih nedoraslih otrok, da se je elekla. Obupana žena je izrabila ugoden trenutek in pobegnila takšna, kakor je bila, iz hiše. Do pozne noči se je skrivala v bližnjem gozdu, vsa prezebočena od mraza. Šele ponoči so jo našli kmetje že napol zmrznjeno. Prenesli so jo v najbližjo hišo, kjer so jo epravili spet k življenju. Nečloveškega moža so orožniki aretirali.

* Družinska žalost. V neki vasi v bližini Novoga Marofa v Medmurlju se je te dni odigrala krvava družinska žalost. 51 letna kmetica Jelka Rutič je s eekiro ubila svojega moža 55 letnega Fabijana Rutiča. Zakonca Rutič eta bila poročena 30 let, vendar eta živela v neprestanem prepiru. Rutič je zahteval od svoje žene, da prepíše vse njeno premoženje na njegovo ime. Zena pa o tem ni hotela nič slišati in razpor med zakoncem eta bil še večji. Pred 20 leti je Rutič ubil ženinega očeta Antona Vukaloviča. Obsojen je bil na 15 let ječe, ki jo je vee odsedel. Po končani kazni se je vrnil domov in pek el v hiši se je pričel znova. V eni preteklih noči je Rutič prišel pijan domov in se zapletel v prepir s svojim 25 letnim sinom Petrom. Tedaj pa je Jelka zgrabila veliko eekiro in toliko časa udarjala po možu, da je izdihnil. Zjutraj eta je sama naznanila orožnikom.

* Prefriganega pustolovca je te dni prišla zarajevska policija. Pred nekaj meseci se je namreč pojavil, kakor emo že poročali, v sarajevski boljši družbi elegantno oblečen mlad možki, ki se je predstavil za inženirja Mustafa Hadžimurata. Ker je imel mež lepe manire, so ga sarajevski »boljši« krogi kmalu radi videli v svoji družbi. Možakar je znal mnogo pripovedovati o svojem velikem premoženju in zato nikomur nikdar ni prišlo na misel, da bi podvomil o njem, ako je koga zaprosil za nekaj tisočakov posojila. Slednjič eta se »inženir« zarotil s eekro nekega bogatega sarajevskega meščana in je od bodočega tasta prejel na račun večje denarne zneske. Toda smola je hotela, da eta »inženir« nekega večera v kavarni zapletel v pretep, pri katerem eta je bil z ostalimi udeleženci vred aretiran. Na policiji pa eta je izkazalo, da možakar sploh ni inženir, ampak že dolgo časa iskani pustolovec velikega sloga.

Metlika

Na Martinov sejem, ki je bil po dolgem času zopet dobro obiskan, so poleg kupcev prišli tudi žepari. Tako je posestnica Rozman iz Vinomera, ki je prodala kravo, bila okradena kar za 900 din, neka druga žena pa za manjšo vsoto.

Ako sv. Martin še najde na trti listje, bo drugo leto zopet dobra vinska letina, tako pravi etari pregovor, in letos ga je našel veliko. Zato upajmo na dobro letino.

Gospodinski tečaj. V nedeljo, 19. nov. eta pričel gospodinski tečaj za dekleta v Metliki, ki bo trajal 3 meeece. Pouk bo veelet četrtel in nedeljo. V tečaj bo sprejetih 12 deklet. V kratkem bo tudi šesttedenski dnevni tečaj, ki je že odobren od banske uprave.

Novo vino se že kar dobro prodaja. Cena 4, 4.50 do 5.50 din. Upamo, da bo cena še zrasla.

Ljubljana, 18. novembra

Gledališče

Drama:

18. sobota: Hudičev učenec. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
19. nedelja: Ob 15 Princeška in pastirček. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20 Kozarec vode. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
20. ponedeljek: Ob 15 Antigona. (Predstava za srednje šole.) Razprodana.

Opera:

18. sobota: Ob 15 Glumač Matere božje. Izven. Ljudska popoldanska predstava. Izredno znižane cene od 20 din navzdol.
19. nedelja: Ob 15 Pri belem konjičku. Izven. Znižane cene. — Ob 20 Trubadur. Izven. Znižane cene.

Radio Ljubljana

Sobota, 18. nov.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Vesele s ploš vam zaigramo, podrobnosti pa ne izdamo — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — Vesele s ploš vam zaigramo, podrobnosti pa ne izdamo — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Dr. B. Magajna: Racko in Lija. 7. branje. Bere avtor sam. - b) Ciciban v zvočnih slikah. (Clanice Nar. gled.) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radij. orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Jančkovič-Mirijevski ob 125 letnici njegove smrti (dr. Dimitrije Kirilovič, Bgd) — 19.40 Objave — 20 O zunanji politiki (g. uređ. dr. Al. Kuhar) — 20.30 Vomerger Joža: Pač pa smo takšni, pisan večer izvajajo člani rad. igral. družine, vodi IPI — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radij. orkester.

Nedelja, 19. nov.: 8 Jutranji pozdrav (plošče) — 8.15 Violina in kitara (gg. prof. Jeraj in St. Prek) — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Tamburice in balalajke (plošče) — 9.45 Verski govor (g. dr. Guido Rant) — 10 Prenos cerkvene glasbe iz marib. stolnice — 11 Solistični koncert: Klarinet (g. Fr. Urbanec) ob spremljevanju klavirja (g. prof. P. Šivic) — 11.45 Pevski zbor »Sloga« — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Samospevi gđc. Ljerke Trbojevič ob spremljevanju klavirja (g. prof. P. Šivic), vmes igra Radijski orkester — 17 Kmet. ura: Važnost in oskrba gospodarskega inventarja (g. E. Šiftar) — 17.30 Vesele na deželi (plošče) — 18 Haydn: Napevi iz oratorija »Stvarjenje. Sodelujejo: gđc. Polajnarjeva, sopran; g. Gostiša, tenor; g. Orel, bas, in Radijski orkester. Dirigira D. M. Šijanec — 19 Napovedi, poročila —

Drugi programi

Sobota, 18. novembra: Zagreb: 20 Violina, 20.30 Igra, 21 Sekstet, 21.30 Lahka gl. — Bratislava: 20 Simf. konc. — Sofija: 19.45 Beethovnova »Missa solemnis« — Beromünster: 19.45 Vesel večer — Budimpešta: 20.20 Igra, 22.05 Cig. ork. — 23.20 Ork. konc. — Bukarešta: 19.15 Španske narodne, 20.25 Plesna gl. — Hilversum: 20.45 Pisan spored — Stockholm-Hörby: 20. Simf. konc., 21.30 Plesna gl. — Trst-Milan: 21 Operetna gl. — Rim-Bari: 21 Opera »Manon Lescaut« — Florenca: 21 Pesmi in plesi — London: 19 Ork. konc. — Reykjavik: 22.30 Trio — Sottens: 21.10 Veseleigra.

Prireditve in zabave

Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani ponovi v nedeljo, 19. nov. ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani Nicodemijo tridejansko komedijo »Postržek« (Scampolo), ki je z odlično gđc. Katičevno v naslovni vlogi pri premijeri na Martinovo nedeljo tako odlično uspeła. — Vstopnice so od četrtka, 16. novembra dalje v predprodaji pri tvrdki A. Šiligoj v Frančiškanski ulici.

Pričenši s ponedeljkom se prične pri blagajni v veži »Delavske zbornice« predprodaja vstopnic za krstno predstavo Mrakove tragedije »Stari Rimljan«. Obščno opozarjamo, da si vstopnice pravočasno oskrbi. Blagajna je odprta dnevno od 10.—13. in od 15.—17. ure popoldne. Predstava bo sredi prihodnjega tedna.

Predavanja

Drugo predavanje Pedagoškega društva bo v ponedeljek, dne 20. t. m. ob 6 zvečer v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Predaval bo g. Vojko Jagodič »O vzgoji in zaščiti zanamjenih in izprijenih otrok«.

V okviru Ljudske univerze bo predaval drevi ob 18 v mineraloški predavalnici na univerzi znameniti nemški znanstvenik univ. prof. dr. W. Ostwald iz Leipziga. Naslov predavanja je: Nova poglavja iz fizikalne kemije. Predavanje bo poljudno. Vstopnine ni.

Cerkveni vestnik

Za god sv. Elizabete bo v nedeljo (19. t. m.) v cerkvi Marijinega Oznanjenja ob 4 popoldne govor, po govoru litanije. Članice Elizabetine družbe se nujno vabijo, da eta se pobožnosti udeleže.

Kino

Kino Vič predvaja danes ob 4., 6. in 8. uri zvečer vefilim krasne vsebine: »Ljudje brez milosti«. Dodatki običajni.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravil od sobote ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Debeljak Gvido, Tyrševa cesta 62, telefon št. 27-29.

Anekdota

Profesor Zdravko Sušec je bil prav po profesorško pozabljen in razmišljen. Nekoč je šel iz pisarne domov. Med potjo je vrtarju naročil, naj telefonira njegovemu slugi, da bo v pisarni poiskal neko pismo in ga izročil vrtarju, h kateremu bo prišel pismo nekdo iskat. Sluga je po vsej profesorjevi pisarni iskal pismo, pa ga ni mogel najti. Zato je telefoniral profesorju Sušcu na dom in ga vprašal, naj natančno pove, kakšno je pismo in kje je. Profesor mu odgovori, da je pismo naslovljeno na g. F. S in da leži preganjeno na mizi ali pisalni mizi, in sicer čisto na vrhu. Sluga je zopet začel iskati, pa ni ničesar našel. Šel je zopet k telefonu in povedal profesorju, da pisma ni nikjer. Tedaj mu reče profesor: »Je že dobro, bom pa jutri prišel bolj zgodaj v pisarno in napisal pismo, ker se sedaj spominam, da ga eta nisem napisal«.

LJUBLJANA

Umobolnici na Studencu in v Ljubljani grozi katastrofa

Poročali smo že, v kakšno stisko je zašla umobolnica na Poljanskem nasipu in na Studencu. Vsi razpoložljivi krediti za Ljubljano so izčrpani. Še sedaj pa ni od nikoder tistih 10% od zadržanega kredita za prehrano. Dan za dnem gredo pozivi v Belgrad, naj se vendar zganejo na pristojnem mestu in naj odprejo kredit, ki zavodu gre. Menda vendar ne bomo čakali, da bomo doživeli po zaslugi odgovornih činitelj v Belgradu evropski škandal, kakršnega prav gotovo zgodovina socialnih institucij še ne pozna. In vse to v srečni besedilčni o sporazumu, bratstvu in enakosti, ki se vleče po vsem jugoslovanskem času pisju.

Uprava bolnišnice za duševne bolezni se je v skrajnem obupu že odločila, da bo bolnišnico izpraznila. Že dva dni nima 845 bolnikov ne kruha, ne mleka, ne mesa. Bolniki živijo le od krompirja, prav tako kakor vse osebe bolnišnice, ki ga je nad 200. Ker uprava bolnišnice ne more pustiti, da bi bolniki stradali, se je odločila, da bo 20. novembra izpraznila bolnišnico in poslala bolnike domov. Prav tako bo ustavila ves obrat, če do tedaj ne bo prejela 10% kredita za prehrano.

Božičnica za bolnike

Da se vsaj nekoliko olajša bivanje bolnikov v zavodu med božičnimi prazniki in se najbednejšim vsaj nekoliko olajša trpljenje, se bolnišnična uprava, ki ne razpolaga s tozadevnimi sredstvi, obrača na vsa društva in plemenita srca, da blagovolijo po svojih močeh omogočiti ta namen. Hvaležni bomo za kakršenkoli dar bodisi v gotovini ali blagu (obutev, obleka, perilo, razne druge vsakdanje potrebščine, božični nakit, jaslince, igrače, sveče, pecivo, bonboni, pa tudi primerno čtivo: revialno ali knjižno). Darove, ki se bodo porabili izključno le za božičnico, bo gotovo osebno ali po pošti (označi naj se namen) sprejemala blagajna, v blagu pa do 19. decembra 1939 zavodovo skladišče, ki bosta darove hranili ločeno od druge bolnišnične zaloge. Za osebo izročene darove se bodo izdajala potrdila.

V imenu bolnikov vs vsem velikodušnim darovalcem že vnaprej zahvaljuje uprava obče državne bolnišnice v Ljubljani.

Novo! Moderna bižuterija, korali, orijentalni predmeti, ure
Popravila precizno

Janko Jazbec, Miklošičeva 12.

I Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vojjemne zavarovalnice ob 6.30 zjutraj.

I Tradicionalni novinarski koncert bo tudi letos 1. decembra v proslavo narodnega praznika Zedinjenja, in sicer v dvorani na Taboru. Po koncertu bo v vseh prostorih Tabora prosta zabava. Dosele je bilo že nad 20 novinarskih koncertov, ki so bili vsi zaradi njihovega bogatega in zanimivega sporeda obiskani v izredno velikem številu, tako da so postali ti vsakoletni tradicionalni novinarski koncerti že splošen randevu ne le vseh predstavnikov ljubljanskih oblastnih in ustanov, nego tudi najširše publike iz vseh slojev. Slovenski novinarji pripravljajo, kakor čujemo, tudi letos kaj pester, zanimiv in bogat spored za svoj koncert, katerega podrobnosti bomo objavili, čim bodo v vseh točkah zanesljivo ugotovljene. Vsekakor bo letos med drugim sodeloval odlični orkester, najboljši slovenski moški zbor in odlični solisti. Pri prosti zabavi bosta igrali dve godbi, orkester in jazz. Poskrbljeno bo tudi, kakor vsako leto, za okusna in cenena okrepčila. Koncert bo prirejen tudi letos v korist penzijskega fonda slovenskih novinarjev.

I Zongler Matere božje. Danes popoldne bo v operi ljudska predstava po globoko znanih cenah in sicer se bo ponovila znana Massenetova opera »Zongler Matere božje«. Dejanje je zelo prikupno in slika življenje srednjeveškega popotnega glumača, ki stoji v samostanu, a v svoji skromnosti in negotovosti sam ne ve, s čim naj bi pokazal Mariji svojo ljubezen. Ko jo končno pred oltarjem počasti z edinim kar zna, s pesmijo in plesom, stopi Mati božja z oltarja in ga vzame v nebo. Vabimo zlasti podeželsko občinstvo, da si to lepo operno čelo ogleda!

I Člani križanske moške Marijine kongregacije se udeležijo jutri v nedeljo, dne 19. novembra (god sv. Elizabete) molitvene ure od 1. do 2. popoldne v križanski cerkvi. — Naslednjo nedeljo (zadnjo v novembru), dne 26. novembra praznuje križanska moška kongregacija svoj drugi glavni praznik. Duhovno opravilo zjutraj in zvečer ob šestih.

I Vesel večer bo napravil jutri zvečer ob pol 8 v dvorani Rokodelskega doma Fantovski odsek v Rokodelskem domu vsem članom in prijateljem. Vabimo torej vse občinstvo, da se tega veselja in pestrega večera v polnem številu udeleži. Vstopnina se ne bo pobirala.

I Tvrdba A. Prelog v Ljubljani. Tyrševa cesta 1, je Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani podarila nov pisalni stroj in je razen tega pri nabavi drugega stroja in drugih pisarniških potrebščin Akademiji dala tudi za bodoče zagotovilo znatne olajšave. Iz pisma tvrdbke, ki je spremljalo daritev, zveni dobrodejno razumevanje pomena in težkega gnotnega položaja naše Akademije. Naj bi sledili temu svetlemu vzgledu še drugi podporniki! Saj se moremo nemoteno in smotno delovanje Akademije vršiti samo ob sodelovanju vsega slovenskega naroda, zlasti pa tudi tistih slojev, ki morejo utrpeti večje ali manjše gnotne žrtve za ta naš vrhovni znanstveni zavod, ki mu je naloga, da naš narod častno predstavlja vesoljnemu znanstvenemu svetu.

I Starši in skrbniki otrok dobivajo že dni popisne liste, ki jih na željo Jugoslovanske unije za zaščito dece in po nalogu kr. banske uprave razpošilja tudi mestna občina ljubljanska. Da pa ne bo kakega popolnoma nepotrebnega razburjanja, naj starši in skrbniki pazljivo prečitajo drugo stran lista in takoj bodo spet pomirjeni in potolaženi.

I Tečaj za gospodinjstvo v otroških zavetiščih in za gospodinjstvo v splošnem, ki jih priredi mestni odsek za varstvo otrok, se najbrž prične že prihodnji teden. Prav tako se prične tudi poseben tečaj za šivanje in pripominjamo, da bo v njih posebno tudi pouk šivanja predmetov, ki so otrokom potrebni za na pot. Oba tečaja sta brezplačna in prigašenke sprejemajo na mestnem poglavarstvu, Mestni trg št. 2, I. nadstropje, soba št. 43.

I M. J. R. Z. v Zg. Šiški ima drevi ob 8 v gostilni Rajec svoj redni sestanek. Na dnevnem redu bo predavanje g. Cernigoja Lada. Za člane udeležba obvezna. Vabljeni so člani seniorske organizacije!

I Danes premiera »Gunga Din« v Kino Unionu. Občinstvo opozarjamo na imenitni film »Gunga Din« (Indija gori), ki je napravljen po romanu pisatelja R. Kiplinga, najboljšega poznavalca Indije. Ogromni so bili stroški, zvezani s

izdelavo tega monumentalnega filmskega dela, nad 12.000 ljudi sodeluje v tem filmu. Skratka — produkcija trdka je žrtvovala vse, da napravi tehnično in vsebinsko dovršen film, ki naj do- stojno reprezentira visoko filmsko umetnost na- šega stoletja. Najboljši igralci so seveda tudi pri- pomogli k velikemu triumfu, ki ga je doživljal film vsepovsod, kjerkoli je bil predvajan.

I 15.000 km po Severni Ameriki. V ponedeljek, dne 27. t. m. ob 8 zvečer bo predaval inž. Mitja Svigelj v Franciškanski dvorani o potovanju skozi večino Združenih držav Severne Amerike. Preda- vanje bo prikazalo vse zanimivosti tamošnjih kra- jev in prebivalstva, bo spremljalo 200 skioptičnih elik, mnogo v naravnih barvah (Dufay-color film). Opozorjamo na to zanimivo predavanje, ki je aktu- alno posebno še radi današnjega stanja Združenih držav. Vstopnina bo minimalna.

I Film v »Levihi krepiljici« v kinu Slogi za- služi vso pozornost občinstva. Francoška filmska produkcija je s tem svojim filmom daleč nadkrilila filme tega žanra, kakor smo jih bili vajeni pri Nem- cih in drugih narodih. Predočil nam je življenjski in ljubavni roman enega najznamenitejših krotil- cev divjih zveri in sicer na tako naraven in pre- tresljiv način, da je ta film povsod po svetu žel velike uspehe. Prvovrstni igralci, od katerih se posebno odlikuje Constant Remy v glavni vlogi, podajajo vso zgodbo s pravo klasično dovršeno- stjo. Življenje cirkuške arene je prav tako podano z vso raznoličnostjo in drži gledalca v napetosti do zadnjega trenutka. Dovršeni so prizori dresure levov in tigrov ter razne akrobatske točke, ekra- ka film zasluži, da si ga ljubljanska kinopublika polnoštevilno ogleda.

I Zasebna gradbena podjetnost v Ljubljani ni letos bogzna kako velika, vendar nekateri zaseb- niiki začenejo graditi hiše. Tako je stavbno pod- jetje inž. Dedek v Ljubljani začelo razkopavati razsežno stavbno parcelo v Gorupovi ulici na- sproti tehnični srednji šoli, kjer že sedaj stoji ne- kaj vil. Zgradilo bo tam lepo enonadstropno vilo, ki bo še to zimo pri količjak lepem vremenu pod streho. Stavnbi gospodar je g. Golob, ravna- telj tabočne tovarne.

I Hiša Pokojniškega zavoda ob Nunski ulici bo stala na betonskih pilotih. Ena izmed treh hiš, ki jo sedaj gradi Pokojniški zavod ob bodoči Mu- zejski ulici in Nunski ulici, bo stala na tako slab- em zemljišču, da so morali za utrditev temeljev določiti ojačitve s piloti. Stavbo gradi družba »Slo- grade« in je te dni začela zabijati prve pilote v zemljo. Prav za prav ne zabija pilotov, ampak sa- mo zabije globoko v zemljo, začne polniti z beton-

Novost!

Danes ob 6. uri zvečer otvoritev z najnovejšimi pridobitvami za brezhibno hitro postrežbo gostov opremljene

Express restavracije »Slon«

V expressu bomo nudili cenjenim gostom odlično pripravljene prigrizke in prvovrstne pijače

eko mešanico, cev pa počasi vlečejo iz zemlje. Pr- vič so ta način pilotiranja uporabili v Ljubljani za ojačitev temeljev zavoda za strojništvo nasproti poslopju tehnične fakultete. Za zabijanje cevi je potrebno močno ogrodje, saj je oven, e katerim nabijajo cev v zemljo, težak 500 kg. Seveda gre cev kljub veliki širini vsako minuto za 1 meter globlje v zemljo.

I V Ljubljani umrli od 10. do 16. novembra 1939. Kubiček Marija, 57 let, žena delovodje »Ju- gočeške«, Kranj, Česnik Dragotin, 74 let, šolski upravitelj v p. in posestnik, Večna pot 1, Mila- vec Jernej, 63 let, služitelj davčne uprave za mesto, Pavšičeva ulica 8, Mezek Janez, 78 let, Studor 5, obč. Oselica pri Škofji Loki, Mezek Marija, roj. Košir, 86 let, vdova mestn. uslužben- ca, Rožna dolina, X. III/8, Zalar Matko, 52 let, lesni trgovec, Cesta 29. oktobra 10, Bitežnik Ma- rija, roj. Stergar, 64 let, vdova železničarja, Vi- dovdanska c. 9, Černy Marija, 81 let, zasebnica, Novi trg 2, Bole Matija, 66 let, železničar v pok., Knezova ulica 18.

Nesmrtno delo velikega mojstra in najboljšega poznavalca Indije, znamenitega romanopisca

Rudyarda Kiplinga,

pisatelja, ki je za svoje znamenite romane prejel Noblovo nagrado!

Indija gori!

V tem filmu je knjiga na mojsterski način oživiljena! Tempo dinamike, resničen prikaz ogorčenih bitk in borb, ki jih vodijo Angleži že de- setletja z maščevalnimi pri- staši indijskih sekt.

Pri snemanju tega milijon- skega vefilma je sodelo- valo nad 12000 oseb.

Stroški za ta monumen- talni film so presegali bajno svoto 2.000.000 dolarjev.

Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION

Telefon 22-21

I V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri franciškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Sta- rem trgu. Samo kvalitetna optika.

I Za mestne reveže so darovali: g. dr. Miron in g. ing. Marko Bleiweis-Trsteniški 100 din v počastitev spomina ge. Vere Kos, roj. Bier- natzka-Kron; ga. Zofka in g. Franc Anderlič, Predjamska ul. 8, 100 din mesto venca na grob ge. Ivane Miklavčič, iz istega namena pa gđ. mag. ph. Marija Breščak, Mariborska 22, 100 dinarjev, a mestni socialni urad je v znamenje obeh daril položil dva venca na krsto. Za mest- no kuhinjo v stari curkrarni so poslali: »Pro- dukta«, tovarna kisa v Stožicah št. 124, 75 l kisa; tvrda E. Jeras in dr., Tyrševa c. 23, 30 l kisa; tvrda M. Geršak et Co., Prečna ul. 4, 50 kg fi- žola; »Alko«, veletrgovina žganja, Gosposvetka cesta, en prazen sod za 75 l; g. Andrej Udovič, dimnikarji mojster, je poklonil za mestne ubo- ge 70 din, ki jih je dobil kot nagrado za izve- deniško mnenje pri nekem komisijskem ogledu. — Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotni- kom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpi- ranih.

ribe. Cene morskim ribam so bile včeraj višje, kakor pa pretekli petek. Velike sardele so bile 16 do 20, prej 14 do 16 din kg. Na trgu je bilo vsega do 40 kg teh rib. Male sardele, okrog 30 kilogramov, so bile 14 do 16, prej 12 do 14 din. Druge morske ribe: tun 28, palamida 28, boljše vrste morskih rib, kakor orade, lupni, trilje, bar- boni in morski list po 40 din kg, zoboti 32, cipli 24 in linji 28 din kg. Na trgu je bilo do 20 kg skuš po 24 din kg. Na izbiri tudi ni bilo sladkovodnih rib. Ščuke so bile po 20 din kg, lipani iz posavskih krajev okoli Kresnice po 32, belice po 12 do 12 din kg in domače postrvi po 40 din kg.

Iz Julijske Krajine

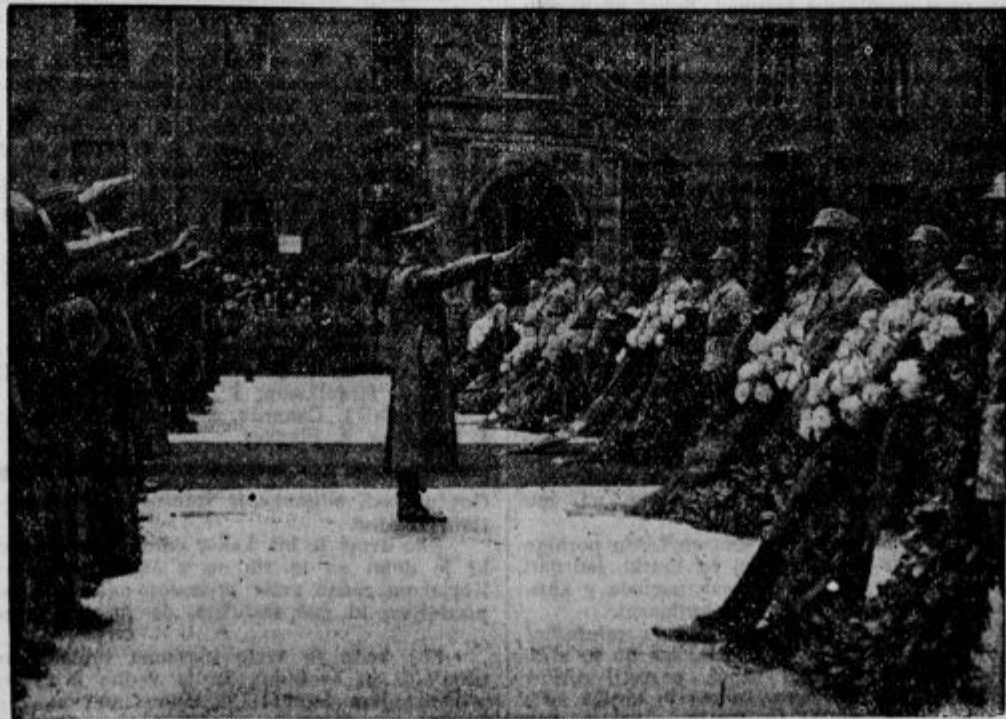
Pisatelj Andrej Budal — petdesetletnik. Dne 31. oktobra je praznoval svojo petdeset- letnico pisatelj dr. Andrej Budal, profesor v Vidmu. Rodil se je l. 1889. v Standrežu pri Go- rici, gimnazijo je dovršil v Gorici, študiral je romanistiko na Dunaju, v Parizu in v Rimu; pozneje je napravil tudi izpit iz slovenistike, zdaj pa je že vrsto let profesor francoščine na realni v Vidmu. Kot pisatelj se je oglasil zelo zgodaj. Svoje pesmi, črtice, novele in povesti je priobčeval pod raznimi psevdonimi, katerih najbolj znan je Pastuškin, a tudi pod svojim praviim imenom. V večini svojih leposlovnih del je podrobno razkazal svojo rodno vas in njeno okolico; opisi medvojnih in povojnih usod nje- govih ljudi in slikanje prirode dajejo njegovi- spsom posebno vrednost. Prevajal je tudi mnogo iz romanskih in slovanskih literatur; iz italijanščine med drugim Fogazzara Vergo, De- ledio in Manzoni je »Zarocence«. Devetnajst knjig njegovih izvirnih del in prevodov pa še ni vse; poleg tega imamo izpod njegovega pe- resa veliko število krajših spisov, originalnih in prevodov, posebno kritičnih in literarnozgo- dovinskih sestavkov, ki leto za letom izhajajo v raznih primorskih publikacijah. Njegovo delo je ozko združeno in prepreženo z našim kultur- nim življenjem. Ko mu sedaj ob svidenju z Abrahamom čestitamo k njegovemu dosedanje- mu plodnemu delu, želimo, da bi njegovo pero ustvarilo še mnogo del nam v ponos, občestvu v korist!

Duhovniške vesti. S smrtjo sv. očeta Pija XI. so po uveljavljenem običaju bila ukinjena šte- vilna odlikovanja, ki jih je blagopokojni osebno dal raznim zaslužnim duhovnikom. Kakor smo zvedeli, je sedanj sv. oče mnogim odlikovan- cem znova potrdil častne naslove, katere so do- bili od njegovega prednika. Med temi so: g. Ivan Kunšič, dekan v Cerknem, g. Alojzij Filipič, dekan v Grgarju, g. Angel Trevisan, dekan v Visco v Furlaniji in Jakob Cian, dekan v Cer- vignano, ki so ponovno imenovani za častne ko- mornike Njegove Svetovsti, ter g. dr. Ivan Ju- vančič, profesor goriskega bogoslovja in g. Pe- ter Mosetti, ločniški nadžupnik, ki sta potrjena kot častna kaplana. Vsi našti nosijo častni na- slov: monsignor. Kakor čujemo, bo temu prve- mu sledila še vrsta sličnih imenovanj.

Solkani pri Gorici. Tukajšnji gostilničar in posestnik g. Mirko Mozetič je bil te dni obsojen na 2 leti konfinacije. Tozadevna pokrajinska komisija ga je kaznovala, ker je bil ovaden, da se je nedostojno izrazil o strankinem znaku. Pred časom je bil več let solkanski občinski ko- misar in župan.

Vipava. V visoki starosti 82 let je umrl po- sestnik in trgovec g. Jakob Fajdiga. Bil je de- laven in zaveden mož. Naj mu sveti večna luč!

Ukrep, ki je bil neobhodno potreben. Pred časom je izšel odlok, da se ne smejo klati tele- ta, ki ne tehtajo vsaj 100 kilogramov. Pozneje je bila ta minimalna teža zvišana na 125 kilo- gramov. Kdor pozna živinorejske razmere v na- ši Krajini, ve, da je bila ta odredba porazna. Kako naj zredijo v naših krbovskih predelih kmetje teleta s 100 do 125 kilogramov, ko ve- čina krav ne tehta nad 200 kg? Zivoreja, zla- sti mlekarstvo je bilo smrtno zadeto. Iz vrst ži- vinorejcev in živinozdravnikov so se podvzeli obrambni koraki, ki so rodili uspeh. Sedaj je iz- šla odredba, ki določa, da se smejo prodati v zakolj teleta, ki tehtajo 80 kg, če pripadajo ma- tere krave bolj nižinskim pasmam, in teleta planinskih pasem, ki tehtajo 70 kg. Povsem za- dovoljiva za naše kmetijske razmere pa tudi ta odločba še ni.

Počestčenje sedmih krst žrtv padlih dne 8. novembra 1939.

KULTURNI OBZORNIK

Georges Goyau

Ustavilo se je 27. oktobra 1889 peró slavne-mu francoskemu pisatelju, zgodovinarju Georgesu Goyau-u, na katerega so bili posebno katoliški Francozi po pravici ponosni in kateremu tudi Slo-venci dolgujemo hvaležnost za njegovo ljubezen do našega naroda.

Sedemdeset let je dočkal. Četudi vedno pri-pravljen na smrt, pa še najbrž ni mislil tako kma-lu umreti: v poslednjem pismu mi je pisal in še posebej naročil, naj mu v decembru pošljem neke epise, ki jih pa na tem mestu trenutno še ne izdam... Ne bom mu jih več poslal... nič več pošiljal slovenskega leposlovja pod francosko obleko...

Tudi knjiga o naših izrazito slovenskih umirlih katoliških velikanih, kjer bi bili opisani Slomšek, Baraga, Missia, Sedej, Jeglič, Gnidovec, Krek, Debevec, Poljanec in še nekateri drugi, knjiga, ki sem jo že del časa pripravljala, ne bo imela njegovega predgovora, kakor ga je imel prevod Jurčičevega Jurija Kozjaka...

Georges Goyau je bil rojen 31. maja 1869 v Orleansu. V domačem mestu je rasel in po končani ljudski šoli obiskoval gimnazijo, kjer je bil njegov součenec poznejši mistični in domoljubni pisatelj Karl Peguy, ki je umrl ravno v začetku zadnje svetovne vojne leta 1914 in o katerem so pisali tudi že pri nas.

Pozneje se je Goyau preselil v Pariz, kjer je dovršil svoje šole. Ves se je posvetil klasičnemu študiju in zgodovini. Ob bojih svoje dobe pa se je Goyau odločil, da gre v Rim spopolnjevati svoje znanje.

Tam v Rimu je tudi napisal znano knjigo: *Papeži, katoličani in socialno vprašanje*. Papež Leon XIII. je bil te knjige izredno vesel, kakor tudi dve leti pozneje, ko je Goyau izdal še: *Vatikan, papeži in civilizacija*.

Okrog leta 1892 je bilo, ko je dobil Georges Goyau ponudbo vseučilišča v Freiburgu v Švici, naj sprejme mesto profesorja klasičnih ved, predvsem latinskega slovstva. Goyau ni bil ustvarjen za predavatelja, temveč veliko bolj za pisatelja-zgodovinarja.

Tedaj ga je pregovoril znani francoski kritik Ferdinand Brunetiére, da se je rajši posvetil pi-sateljstvu in proučevanju katoliškega in proti-katoliškega gibanja. Goyau je tako postal redni dopisnik znane francoske Revue des Deux Mondes, kar je ostal do smrti. Brunetiére ga je tudi pripravljal do tega, da se je odločil za dolgo proučevanje nemškega gibanja »Los von Rom«. Poto-val je veliko in tako se zgodilo, da je bil

Georges Goyau — v Sloveniji, kakor mi je sam pripovedoval:

»Ni moja navada, da bi o kom kaj slabega povedal, zato vam to povem, le tako mimogrede, ker ste Mariborčan, in vas bo moj prvi obisk v Mariboru še malo razvedril! Bo že 40 let od ta-krat, ko sem potoval po nemških krajih in opa-zoval žalostno gibanje *Los von Rom*. Ker sem imel priporočila pisma raznih visokih dostojanstven-i-kov in mnogih odličnih osebnosti, sem dokaj lahko prišel do avstrijskih škofov. Tam v vaših sloven-skih krajih, kjer ste pa bili te vse preveč pod nemškim škornjem (sous la botte allemande), sem pa ponekod bolj slabo naletel.

V Mariboru sem se hotel predstaviti škofu Napotniku; šel sem v škofijo in se javil tajniku ter ga prosil za pogovor s škofom. Dal sem mu priporočilo francoskega kardinala Matthieuja in breslavskega kardinala Koppa. Potem pa, no, po-tem sem bil pa res razočaran... Mož se je za-mislil.

»Kaj se Vam je pa zamerilo?« sem ga boječe vprašal.

»Tajnik se je kar hitro vrnil in mi zelo ne-prijazno povedal, da so to navadna ponarejena pisma in priporočila in naj le gledam, da se čim-prije zgubim, sicer bom imel opraviti s policijo! Edino uslugo, ki so mi jo hoteli skazati, je bila ta, da so mi ponudili podporo, katero sem pa prav hvaležno odklonil, ker nisem prišel beračit, pa tudi ne...«

»Je to mogoče?« sem ga prekinil.

»Kaj hočete, je že moralo biti tako; sem imel vsaj lepo priložnost, da sem ponižno iskal vzrokov temu mojemu razočaranju. Saj pa bi takrat prav vsak Francoz tako slabo naletel; je bil pač res samo nesrečen slučaj. Poskusil sem še pri neka-terih kanonikih, pa sem bil povsod enako hladno sprejet. Potem pa sem nekje zvedel za gospo L. Francozino, poročeno v Mariboru, ki mi je v za-dregi očitala, zakaj se nisem najprej pri njej zgasil! Zvedel sem tedaj, da sem — v kratkih presledkih — že četrti Francoz, ki potujem v tistih krajih in lovim »informacije«, — da pa so oni prvi trije bili roparji in ubijalci, eden je pa celo vdrl v škofijo!«

Goyau in Slomšek.

Pa menda ne, da sta se poznala? To ravno ne; vendar, ker je Goyau hotel poglobiti svoje znanje o razmerah v naših krajih, kjer se je slo-venški življenjski tako uspešno branil tujega mišljenja, najbolj pod vodstvom slovenskih duhovnikov, je spraševal in zapisoval vse, kar je mislil, da mu bo še prav prišlo. Kupil si je tudi *Kosarjev živ-*

ljenjepis *Slomška* — pokazal mi ga je in povedal, da edino Bog ve, kolikokrat ga je že prebral in premišljeval — in v tej knjigi našel vsaj nekaj pravega slovenskega duha.

Kako lepo piše Goyau v svoji knjigi APO-STOLSKI NARODI, STARA FRANCJA, MLADA NEMČIJA, na strani 237: »Ko moraš danes pri-znati, da živi slovenski človek ob bregovih Drave, v tesni zvezi s slovenskim duhovnikom, vidiš v tem pač posledico dejstva, da so pred kakimi petdesetimi leti bili ravno katoliški duhovniki tisti, ki so največ pripomogli k vstajenju tega mladega slovenskega naroda; to prebujenje pa je v vseh teh krajih vtisnilo v slovenske duše spomin na knezoškofa Slomška, ki je dal prvi, pred pol sto-letjem, tiskati slovenske šolske knjige, ki je ob-javljala razne življenjepise svetnikov in ki je po-kazal v vseh svojih spisih in škofovskih govorih, da se slovenski jezik ne rabi nič manj pogosto kakor nemški.«

Zatem pa da še v opombo: »Glej strani 240 do 268 v knjigi: Franz Kosar, ANTON MARTIN SLOMŠEK, Fürst-Bischof von Lavant.«

Na strani 258 piše Goyau tudi o slovenskem narodnem domu v Celju in o slovenskem gibanju. V opombi je pa še dodal: »Glej o tem sloven-skem gibanju zelo zanimiv članek v dunajskem listu Die Wage, 27. avgusta 1899, ki ga je napisal g. J. Sernec. V tej knjigi govori Goyau le o slo-venški Stajerski.«

Seveda ne pozabi omeniti, kako so razbijali slovenskim domoljubom, prav posebno duhovni-kom, njihova okna — pa morda še kaj drugega!

Po vrnitvi v Francijo.

O svojem proučevanju po Nemčiji in Avstriji je Georges Goyau napisal kar devet knjig pod naslovom L'ALLEMAGNE RELIGIEUSE: v prvi piše o protestantizmu (1898), potem pa v štirih o katolicizmu (1905—1909). Štiri je pa izdal v letih 1911—1913 pod naslovom: Bismarck et l'Egli-se: le Kulturkampf.

Kmalu po vrnitvi v Francijo se je Georges Goyau poročil z gđ. Lucijo Félix-Faure leta 1901. To je bila hči dve leti poprej umrlega predsed-nika Francoske republike.

Goyau je pisal in ustvarjal vedno nove umet-nine. Kdor pomisli, da se je ravno takrat bil hud verski boj v Franciji, da se je takrat francoska država ločila od Cerkve, bo znal ceniti Goyaujevo knjigo *Protestantizem v Franciji*. (LA FRANC-MAÇONNERIE en France). — On je tudi bil na čelu vseh tistih strogo katoliških mož-voditeljev mladih fantov, ki so ustvarili novo generacijo. In ta je pretresala vse katoliško mišljenje pri do tedaj vse preveč zaspanih katoliških duhovih.

Slavna francoska Akademija, ki jo je pred 300 leti ustanovil kardinal Richelieu in ki jo je 29. januarja 1635 potrdil kralj Ludvik XIII., ime-novan Pravičnik, je Jurija Goyauja sprejela med svoje člane 15. junija 1922.

Kdor je imel priložnost govoriti z Goyaujem, vsak je priznal, da je imel opraviti z živim svet-nikom. Tako dobrošrnega moža še nisem našel med francoskimi učenjaki; in v enem znanju nima Georges Goyau nobenega naslednika med laiki: v bogoslovskih vedah je bil tako podkovan, da je marsikateri učenjak-duhovnik hodil k temu po-nižnemu in tako globoko v duhovnih stvareh izo-braženemu možu po nasvete. Le kako je mogel vedon tako odločno in jasno tolmačiti bogoslovna vprašanja?

Sicer pa je kongregacija svetih obredov (Sa-crorum Rituum) že vedela, zakaj je imenovala tega tako globokovernega učenjaka za svojega konzultorja — čast, ki je za laika nekaj zelo red-kega. Pod vsemi zadnjimi papeži, Leonom XIII., Pijem X., Benediktom XV., Pijem XI. in sedanjim Pijem XII. je bil Georges Goyau osebnost, ki je bila v vseh višjih cerkvenih krogih najbolj spo-štovana in v tej časti nima pri Francozih prav nobenega naslednika.

Georges Goyau — dosmrtni tajnik Francoske Akademije.

Ta čast dosmrtnega tajnika je pri Francozih, posebno pri 40 »nesmrtnikih« Francoske Akade-mije, znak največjega zaupanja, ki ga morejo do koga imeti.

Slavni maršal Lyautay je že pred leti pripom-nil nekemu »akademiku« (seveda v francoskem pomenu besede), ki je le-ta jadtikal, da v tej odgovorni službi dosmrtnega — dobesedno ve-čnega tajnika (perpétuel!) René Doumice ne bo mogoče nadomestiti v Akademiji: »Saj pa imamo med nami svetnika! Ali ga bomo kar tako pu-stili!«

Lyautay je umrl leta 1934; za njim je odšel Doumice leta 1937 in Akademija je res izbrala Jurija Goyauja za dosmrtnega tajnika! Ob tej nepričakovani časti je vzklilil ponižni Goyau: »Nesmrtni... večen... za koliko dni pa?...« Res komaj za dobri dve leti!

Jurij Goyau in Jurij Kozjak!

Velikokrat sem obiskoval velikega moža, ki je res Slovence popolnoma razumel. Nekoč mi je celo dejal: »Zaupajte, kmalu vam odbije tista ura, ko boste spet vsi Slovenci eno!«

Goyau je bil predvsem zgodovinar. Kot nad-ve katoliški mož se je prav živo zanimal za vse redove, ki delujejo pri nas, in za vse slovenske samostane.

Leta 1936 so stiški cistercijani obhajali 800 let-nico svoje ustanovitve. Napisal sem nekako zgo-dovino Stišne; mož mi je obljubil, da bo stvar pregledal in potem ocenil. Jaz pa sem mislil še na nekaj drugega; na vsak način sem hotel imeti njegov predgovor v knjigi! Pisal sem mu in iz-razil to svojo skromno slovensko željo. Odgovoril pa mi je, da kot predsednik katoliških pisateljev ne piše predgovorov živim pisateljem, temveč samo mrtvim!

Pa sem se kar hitro znašel! Takoj sem mu odgovoril, da sem se njegovega odgovora nadvse razveselil, kajti stiškim menihom poklanjam delo, ki ni moje, temveč Jurčičeva povest. Potemtakem torej upam, da mi bo napisal kratek predgovor. In tri dni pozneje sem dobil odgovor, naj mu prevod pošljem.

Kako sem bil vedel, ko sem en teden pozneje že dobil rokopis nazaj, zraven pa kratki, jedrnat predgovor, ki ga zdaj lahko vsak pogleda v knji-gi, saj je na razpolago v vsaki knjižnici.

Zdaj pa se je začel spet lov na založnike! Goyauju sem potožil — bilo je takrat, ko je bilvi kardinal Pacelli, sedanji papež, posvetil cerkev svete Terezike v Lisieuxu. In res je knjiga izšla pri — belgijski založbi in dobila — na predlog

Tu se porajajo svetovni rekord! Ko je končana tekma po laških cestah, zavijejo tekmovalci na dirkališče Vigorelli.

Oledenele konje so našli

Izredno najdbo je odkril ruski geolog, prof. Fedor Gijasnov v Sibiriji. Na neki ekspediciji v Srednjo Azijo je profesor, ki je zlasti proučeval oledenitev, našel v nekem hlevu, ki je bil pri-rejen pred kakimi 10.000 leti, devet zmrzlih ko-njev, ki so bili vsi opremljeni, kakor da morajo kar koj na ježo, in še popolnoma ohranjeni. Hlev je v globini 15 m v zmrzli pokrajini, in je ves iz desk in brun, ki so jih bili v bronasti dobi s sekirami obtesali.

Cudovito pri tej najdbi je najbolj to, da so konji, krasni rjavci, stali kot živi pri jasliah; ohran-jeno je bilo še meso in kri. Tisočletja so te ple-menite živali v taki prirodni oledenitvi nedotak-njeno stali, kakor da čakajo svojih gospodarjev, ki jih nikoli ni bilo. Mogoče je tudi jezdece za-tili isti konec, in učenjak je raziskoval dalje, vendar ni našel nobenega oledenega človeka.

O vzrokih takšne nenadne oledenitlosti konj si znanstveniki niso na jasnem. Odkritje je tudi zato zanimivo, ker je oprema konj dovršeno iz-

delana, kar izpričuje, da so imeli tedanji ljudje precej umetniške priročnosti.

Rdeči v Vilnu

Zakasnelo poročilo iz Vilna ve povedati, kako so se sovjetsko-ruske čete vedle, ko so zasedle Vilno (ki je zdaj že glavno mesto Letonske). Splošno niso motili opravljanja službe božje. Toda prepovedali so veronauk in molitve v šolah. Ne-kaj duhovnikov so baje ustrelili, a kaj določnega o tem ni znano. Duhovnikov in redovnikov, ki so se v svojih duhovskih oblekah pojavili na cestah, niso napadali. Med rdečimi vojaki so bile tudi ženske.

Iz uradnih poslopj so spravili vse, kar se je dalo odnesti, in so odpeljali v Rusijo. Iz tvornic so odpeljali vse stroje. Ko so delavci ugovarjali, so nekatere postrelili. Značilno in zanimivo je bilo to, da so v Rusijo odpeljali mnogo novih krst. Mnogo delavcev in kmetov, ki so bili prej komunisti, so hitro menjali svoje mišljenje, ko so od blizu spoznali rdeče vojake.

ŠPORT

Prijateljska tekma

SK Železničar (Zagreb) : Ljubljana

Po seriji prvenstvenih nogometnih tekem, se bo odigrala v nedeljo prijateljska tekma med SK Železničarjem iz Zagreba in našim predstavnikom SK Ljubljano. Zagrebški Železničarji, ki so v Za-grebu v prvenstvu takoj za zagrebškimi ligasi, so v izvršni formi in bodo v tej prijateljski tekmi skušali dokazati enakovrednost ligaskim klubom. Za nedeljo se torej obeta lepa prijateljska tekma lepih kombinacij in borbenosti, tako, da bodo lju-bitelji nogometne igre sigurno prišli na svoj rač-un.

Predtekma se bo odigrala med rezervo SK Ljubljane in prvakom II. razreda SK Grafiko.

Pričetek predtekme je ob 13.15, glavna tek-ma med SK Ljubljano — SK Železničarjem iz Za-greba se prične ob 14.45.

SK Ljubljana. Juniorji igrajo dne 19. t. m. do-poldne prvenstveno tekmo. Na igrišču SK Ja-dran naj bodo točno ob 9.30. Rezerva igra v ne-deljo 19. t. m. popoldne predtekmo z SK Grafiko. Glede postave moštva in nadaljnjega, se naj obr-nejo prizadeti igralci na merodajno mesto tehni-čnega vodstva.

T. Pavlovič : S. Jakič za naslov državnega prvaka

V Belgradu se bosta pomerila dne 2. decem-bra za naslov državnega prvaka v srednji kate-goriji gornja nasprotnika. Tozadavni dogovor sta oba nasprotnika že podpisala ter bosta razčistila račune z boksaerskimi rokavicami in pred belgraj-ekim občinstvom.

Omenjena nasprotnika se bosta borila 12 rund. Stevan Jakič brani tedaj prvikat svoj naslov in eicer napram najbolj nevarnemu nasprotniku. Zato se pričakuje zelo ostra in burna borba. Kajti eden bo branil svoj naslov in svojo prestiž, drugi pa si bo hotel, da si ta naslov pribori in se tako dvig-neta v višje v boksaerskem športu.

Najboljši kolesarji sveta v cestnih dirkah

Italijanski športni urednik milanskega šport-nega lista »Gazzetta dello Sport« je sestavil listo najboljših kolesarskih cestnih dirkačev za leto 1939, ki takole izgleda:

Italija: 1. Bartali, 2. Valetti, 3. Vicini, 4. Bizzi, 5. Leoni, 6. Cinelli, 7. Trogi, 8. Cottur, 9. Favalli, 10. Rimoldi.

Belgija: 1. Maes Sylvere, 2. Kint, 3. Somers, 4. Bonduel, 5. Masson, 6. Delathouwer, 7. Maes Ro-main, 8. Kaers, 9. Vissers, 10. Gryssolle.

Francija: 1. Archambaud, 2. Speicher, 3. Lau-rent, 4. Thiéard, 5. Vietto, 6. Galateau, 7. Mar-caillou, 8. Deforge, 9. Mithouard, 10. Aueille.

Švica: 1. Zimmermann, 2. Litchi, 3. Bolliger Max, 4. Lang, 5. Knecht, 6. Diggelmann, 7. Buch-walder Edgar, 8. Martin, 9. Egli, 10. Perret.

Nemčija: 1. Umbenhauer, 2. Scheller, 3. Schild, 4. Bautz, 5. Loeber, 6. Oberbeck, 7. Plapert, 8. Langhoff, 9. Gerber, 10. Wendel.

Luksemburška: 1. Clemens Mathieu, 2. Cle-mens Pierre, 3. Mersch, 4. Neuens, 5. Didier.

Holandška: 1. Schulte, 2. Hellemans, 3. Dem-enie, 4. Midelkamp, 5. Van Hellemans.

Španija: 1. Canardo, 2. Sancho, 3. Trueba F., 4. Ezquerro, 5. Flaquer.

Goyaua tudi odlikovanje francoske Akademije — zlato kolajno.

Kdo drugi je bil, kakor edino Georges Goyau, ki je delal na to, da se z Jurčičevim Jurijem Kozjakom začne vrsta prevodov naših slovenskih pisateljev, ki pač zaslužijo, da jih svet spozna!

Naj bodo te vrste skromna zahvala možu-učenjaku in svetniku, ki je vedno z največjim spoštovanjem izrekal: *la chère Slovincie catho-lique!* Kolednik.

Najboljši na svetu leta 1939

1. Bartali, Italija
2. Maes S., Belgija
3. Valetti, Italija
4. Kint, Belgija
5. Zameran, Švica
6. Archambaud, Francija
7. Somers, Belgija
8. Vicini, Italija
9. Litchi, Švica
10. Bonduel, Belgija

Strelske tekme

Kranjskogorska strelska družina je dne 12. t. m. priredila celodnevno strelsko tekmovanje dobrih strelcev. Rezultati so pokazali, kako od-lično so se posamezni člani v teku letošnjega leta izvežbali v tej športni panogi.

Posamezni strelci so dosegli sledeča mesta: Vojna tarča 200 m: I. mesto gran. kaplar Ri-stič Ljuboslav, II. mesto granicar Dragojevič Vojin, III. mesto pregl. fin. kontr. Simčič Vje-koslav.

Vojna tarča 100 m: I. mesto Petrovič Vidoje, oskrbnik, II. mesto Najhart Božidar, posestnik, III. mesto gran. poručnik Jurčičević Vojislav.

Tekme se je udeležilo 54 tekmovalcev-strelcev, vsi člani strelske družine Kranjska gora, ki se je s tem pokazala, da je na pravem mestu in da ima dobro vodstvo. Tekmi je pri-sostvovalo večje število domačinov, posebno mladina, ki je bila posebno navdušena za do-bre zadetke, ter dajala priznanje dobrim strel-cem.

Ob 17.30 uri je bil zaključek in nato razde-litev nagrad v paviljonu kavarne »Prisanka«, kjer je predsednik družine g. Vidic, po domo-ljubnem govoru dal priznanje zmagovalcem. Z vzkliki Nj. Vel. kralju je bila svečana razdeli-tev zaključena.

Da je to strelsko tekmovanje, ki je bilo prvo v Kranjski gori, tako lepo uspelo, gre za-hvala agilnemu blagajniku Bolha-Stefe Francu, pa tudi vsem drugim članom, ki so pripomogli pri izvedbi. Posebno pa moramo odobravati raz-umevanje za strelski šport gg. gran. kapetanu Agičič Ivanu in gram. poročniku Jurčičević Vojini, ki sta omogočila, da so se tekmovanja udeležili tudi njihovi podrejeni granicarji, ter tudi sodelovala pri izvedbi. Vsem ključem »Z vero v Boga za dom in kralja«. —ski.

Športni drobci

Italijanski waterpolo-reprezentanca bo gosto-vala v Madžarski. Kljub temu, da bo tekma šele decembra, so Italijani ukrenili vse potrebno za primerno pripravo svojih igralcev. Sedaj imajo na treningu petnajst igralcev izmed katerih bodo tik pred odhodom izbrali najboljše.

Francozi bodo igrali nogometne tekme kljub vojni. Tudi v zadnji vojni so igrali Francozi nogo-metne pokalne tekme. Zveza je že določila ter-mine za sedanje tekme in sicer 17. decembra, 7. januarja, 2. februarja, 3. marca, 7. aprila ter fi-nale 5. maja.

V nedeljo bo v Zagrebu nogometna tekma med reprezentancama Zagreba in Bratislave (Slovaška). Zagreb bodo skoraj gotovo zastopali samo igralci Gradjankega.

Na zadnji lahkoatletski prireditvi v Zagrebu je Concordija odkrila v svojem juniorju I. Dolen-cu odličnega atleta, ki je dosegel nekaj prav le-pih rezultatov in ki je tudi zmagal v peterboju.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Grafika. Jutri naj bodo ob 13 na igrišču Primorja sledeči: Marn, Bačak, Felle, Tomažič, Uenik, Zagor, Potrato, Scagnetti, Bežan, Drašler I. in II. Rone, Trobešek, Verbek. — Načelnik.

ASK. Redna seja »Akademskega športnega kluba« je danes 18. novembra ob 13 v Akade-mskem domu. Za člane upravnega odbora in načel-nike sekcij je udeležba strogo obvezna.

Najnovejša poročila

„Za Nemčijo doba pogajanj zaključena - Zdaj odloča orožje!“

Berlin, 18. novembra. AA. »Hamburger Fremdenblatt« piše, da je po belgijsko-nizozemskem posredovanju stopila zdaj vojna v dobo, v kateri odloča samo orožje in zmaga. Ker angleški in francoski odgovor na posredovalni predlog pomenita odkrit napad na suvereniteto in varnost Nemčije, pravi list, je za Nemčijo doba pogajanj zaključena. Zapadni velisili imata čudne pojme o nemškem narodu, ko se vedno govorita o nekem nadaljnjem odgovoru Nemčije, ko je Nemčija že sporočila belgijskemu veleposlaniku in nizozemskemu poslaniku svoj odgovor. Nemčijo ne zanima več, zakaj je bila miroljubna rešitev onemogočena. Če Chamberlain izjavlja pripravljenost izčrpnou proučiti nemške predloge, pozablja pri tem na vsebino francoske note, ki govori o potrebi razdelitve Nemčije. Nerazumljivo je tudi, zakaj Attlee zahteva podrobnejšo definicijo angleških miroljubnih ciljev. Nemški narod ima že jasno sliko o angleških vojnih ciljih na osnovi govorov in izjav Chamberlaina-Halifaxa, Edena, Churchilla in francoskega finančnega ministra Reynauda. Nemški narod ve, da je nemogoče doseči miroljubno rešitev vse dotlej, dokler bo vladal duh, ki je preveval govore in izjave angleških državnikov.

»Nemška diplomatska politična korespondenca« piše med drugim: V svoji vznemirjenosti v zvezi z dogodki, ki bi lahko nastali, se vodeči listi zapadnih velisil

trudijo, da razširjanje ene kombinacije nadomestijo s širjenjem novih kombinacij. Nepričakovano je stopila namreč v ospredje možnost nemškega vojnega napada na Balkan. Iz takega načina pisanja se da sklepati pred vsem na jasno razumljivo željo obeh demokratičnih velisil, da bi se smer nemškega prodiranja obrnila drugam in ne ravno tja, kjer se nahajajo lastne čete. Razen tega bi bil dosežen tudi željeni cilj, da se bojišče čim bolj razširi. Nazadnje bi bil s tem dosežen tudi pravi smisel sporazuma s Turčijo. Balkan bi bil področje, na katero bi bil vezan del nemške vojske. Od nekdanje je bilo eno najosnovnejših političnih načel zapadne politike, da se evropski jugovzhodni prostor drži v mobilnem stanju proti Nemčiji in proti Italiji. Politični program zapadnih velisil ne vsebuje »miru na Balkanu«, kajti mir pomeni izgraditev gospodarske aktivnosti in s tem možnost in naravno potrebo, da se s centralno državo kontinenta, t. j. Nemčijo vodi živahna trgovina, razen tega pa mir pomeni tudi pomanjkanje za borbo sposobnih divizij, ki bi se lahko uporabile kot tujske legije proti Nemčiji. Cilj zapadnih velisil na Balkanu je nemir ter udeležba v vojni, ki bi morala uničiti naravne gospodarske odnose in ki bi spravila iz ravnoteže blagostanje. Nemčija pa ima ravno nasprotno cilje. Ni težko ugotoviti, katera izmed obeh političnih koncepcij bolj odgovorja interesom balk. držav.

Nemški upi v petrolej v Galiciji

Krakov, 17. novembra. AA. DNB: »Varšaver Zeitung« poroča, da je generalni guverner zasedenih poljskih krajev nemški minister dr. Frank v sredo pregledal petrolejska področja od novega Sandeca do reke San. Na tem področju so pred vojno dobivali na leto 150.000 ton nafte, kar predstavlja okoli 25 odstotkov vse letne proizvodnje nafte v Nemčiji. Možnost eksploatacije pa je za 30 odstotkov večja, kakor pa je to primer z nemško nafto. Ona daje tretjino bencina, tretjino olja za Dieslove motorje in eno tretjino olja za tehnično uporabo. Ze po šestih tednih je bila dosežena kljub škodi, ki jo je povzročila vojna, spet 90 odstotna proizvodnja od tiste v mirni dobi. Proizvodnja bo v kratkem času še znatno povečana, ker so bile prej vse priprave zelo primitivne in ker v velikem delu te pokrajine nafte sploh niso pridobivali.

Preseljevanje Nemcev iz Sovjetije

Moskva, 17. nov. t. (Tas) Pogajanja med nemškimi in sovjetskimi zastopstvom glede odhoda vseh nemških manjšin iz tistega dela Poljske, ki ga je zasedla Sovjetska Rusija, so končana. Dosežen je bil popolni sporazum. Sporazum predvideva tudi odhod vseh beloruskih in ukrajinskih domačinov iz tistega dela Poljske, ki je prišel pod nemško upravo. Število Nemcev, ki bodo odšli v Nemčijo, znaša 115.000, medtem ko je Rusov in Ukrajincev nad en milijon. Preseljevanje ne bo obvezno, marveč prostovoljno. Toda vsi tisti, ki ostanejo, izgubijo s tem vsako pravico, da bi zahtevali varščine za ohranitev svoje narodne samobitnosti. Prva skupina nemških izseljencev — 500 — se je že peljala skozi Lvon v Nemčijo. Pogajanja za preselitev Nemcev v dolini Volge se bodo nadaljevala pozneje.

Dijaški neredi v Pragi

Praga, 17. nov. AA. DNB: Zadnji čas poskuša skupina čeških intelektualcev, ki je v zvezi s pobežlim bivšim predsednikom dr. Benešem, kaliti mir in red v češko-moravskem protektoratu z manjšimi ali večjimi dejanji odpora. Pri tem se je ugotovilo, da se kolovodje te akcije odpora nahajajo tudi na čeških visokih šolah. Ker so se 28. oktobra in 15. novembra ti elementi spozabili tako daleč, da so napadli posamezne Nemce tudi telesno, so češke visoke šole zaprte za tri leta. Devet izvršilcev omenjenih dejanj je bilo ustreljenih, večje število udeležencev pa je bilo aretiranih.

Štrelji na policijo na Dunaju

London, 17. nov. t. Londonski radio je objavil Reuterjevo vest z Dunaja, da je bil tamkaj včeraj v nepoznatih okoliščinah ustreljen neki policist in da so sledili temu odločni in obsežni varnostni ukrepi na Dunaju in po vsej bivši Avstriji.

Misli bivšega cesarja Viljema

Doorn, 17. novembra. Reuter: Iz okolice bivšega nemškega cesarja prihajajo novice, da je Viljem skrajno zainteresiran na vsem, kar se sedaj v Nemčiji dogaja. Močno ga je zadelo, ko je v Potsdamu, da je njegov najstarejši sin interniran v Votdenu, toda on tega neko verjeti in pravi, da so to samo zlohotne govorice. Spričo dejstva, da so se po Nemčiji pojavile težnje za obnovo monarhije, Viljem še ni izgubil vsega upanja, da bo spet kateri mlajši član Hohenzollernske družine zavladal na nemškem prestolu.

Drobne novice

Rim, 17. novembra. AA. Stefani: Konec oktobra t. l. je imel Rim 1.322.000 ljudi.
Berlin, 17. novembra. b. Poročajo, da so bile davi tri usmrtnice. Vsi trije so bili usmrtni zaradi vohunstva.
Pariz, 17. nov. lj. Havas: Potrjuje se vest, da je Sovjetska Rusija predlagala Turčiji, da se med njima sklene nenapadalna pogodba. Točnejša vsebina tega predloga še ni znana.
Amsterdam, 17. nov. lj. Havas: Mnogo Nemcev iz Nizozemske se je v zadnjem času že izselilo iz Nizozemske. Odpotovali so večinoma v Ameriko.

Zagrebska vremenska napoved: Nespremenjeno vreme.
Zemunska vremenska napoved: Toplejše vreme, po večini oblačno. Na zahodni polovici in v severnih krajih ponekod dež. Na vzhodu in na jugu delno jasno.

Kranj

Kino Šmartinski dom. Na sporedu sta dva zanimiva filma: Mademoiselle Docteur, ki se predvaja v soboto ob 10.15 zvečer, v nedeljo ob 7 zvečer in v ponedeljek ob 10.15 zvečer. — »Gospodarji viharja«: v soboto ob pol 9 zvečer, v nedeljo ob 5 in 9, v ponedeljek ob pol 9 zvečer. Oporzamo kino-objekovalce na novo aparaturo, ki jo je nabavilo kinopodjetje in ki velja kot eno izmed najboljših v Sloveniji.

Kot otvoritveno predstavo letošnje dramske sezone bo dramski osek Prosvetnega društva igral Murnikovo komedijo v treh dejanjih Matajev Matija, v soboto, 18. t. m. ob 8 zvečer in v nedeljo ob 4 popoldne. Predprodaja vstopnic v trgovini Hinko.

Škofja Loka

Pripravljalni odbor konjerejev za škofjeloski okraj bo imel v nedeljo ob 9. dopoldne v mestni posvetovalnici v Škofji Loki svoj sestanek. Poročala bosta med drugim tudi vodja banovinske žrebcarne g. inž. I. Hvastja ter g. inž. Eržen. Vabljeni vsi konjereji in kmetovalci.

Poživilno Prosvetno društvo. — Zadnji čas kaže Prosvetno društvo v Škofji Loki veliko živahnost. Odbor polaga veliko večjo pozornost sedaj tudi na predavanja, ne samo na predstave ali filmske igre. Debatni večeri, ki jih prireja društvo za svoje člane v zaedah svojega društva, so lepo obiskovani, kakor tudi predavanja. Tako so v teh mesecih predavali že g. dr. Tine Debeljak, rektor g. Demšar Viktor, g. prof. J. Miškar ter glavni urednik g. dr. Ivan Ahčin. Kakor vidimo, so se vabilu odzvali sami znani predavatelji. Zelimu še več takih predavanj, kakor je bilo zadnje o komunizmu, ki je poseglo v najbolj žgočo problematiko našega časa.

Pluj

Smrtnonevarne poškodbe je dobil Planine Leopold, 26letni dninar iz Kočice, občina Zetale, ki je 15. t. m. obrezoval pri osodu repo in obenem obhajal tudi svoj god. Pri tem pa je nastal med njim in nekim posestniškim sinom prepir, v katerem je slednji udaril Planince z motiko po glavi in mu prizadel smrtnonevarne poškodbe, tako da se zdravniki boje za njegovo življenje.

Davica je precej razširjena v mestu in okolici. Mnogo otrok je bilo že pripeljenih v ptujsko bolnišnico, nekaj jih je tudi umrlo. Veliko so temu krivi starši, ki ne polagajo zadosti ali pa sploh nobene važnosti na to nalezljivo bolezen. Posebno na deželi boleznih sploh ne poznajo, in če tudi se pojavi, v začetku bolezenskega štadija ne storijo ničesar proti njej. K zdravniku ali pa v bolnišnico pripeljejo otroka takrat, ko je navadno že prepozno. Tudi bi bilo potrebno na kak način ljudi poučiti o tej bolezni in jim dati vsestranska navodila vsaj za prve korake proti bolezni. — V zadnjem času se pojavlja tudi vnetje možganske mreže.

Zenske so napadle 27 letnega viničarskega sina Jakoba Cafuto iz Gruškovja, občina Podlehnik. Ko se je zvečer vračal po cesti v Gruškovju proti domu, so naenkrat privrle od vseh strani bojevitve Amaconke in ga začele temeljito obdelavati. Ena izmed njih pa ga je udarila celo s sekuro po desni roki in mu je nevarno ranila, tako da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Vzrok je baje zelo huda ljubosumnost.

Ljutomer

Od mestnega električnega podjetja smo prejeli: Mestno električno podjetje, ki je, kakor tudi druga podjetja, z odpovedjo kreditov s strani dobaviteljev šlo v kočljiv finančni položaj, je sklenilo izterjati vse zaostanke na toku prejšnjih mesecev pod pretjo prekinitev dobave toka. O tem so bile vse stranke tri tedne pred zapadlim rokom obveščene pisмено proti podpisu. Strankam, ki niso pravočasno poravnale svojih zaostankov glasom pravilnika in opomina podjetja, se je nadaljnja dobava toka prekinila, ne glede na to ali je stranka iz naprednega ali drugega kroga. Pri tem so udeleženci nastopali točno po sejmom sklepu odbora podjetja.

Popis pšenice in koruze v mlinih in pri trgovcih

Belgrad, 17. nov. AA. Ministrski odbor za gospodarska in socialna vprašanja je imel nočoj ob 18. svojo prvo sejo pod predsedništvom ministra za trgovino in industrijo dr. Ivana Andresa. Odbor je razpravljal o državnem nastopu na žitnem in živilskem trgu ter o drugih vprašanjih, ki so nastala v zvezi s sedanjimi razmerami. Odbor je že danes med drugim sklenil, da se takoj izvrši popis pšenice in koruze, ki se nahaja v mlinih in pri trgovcih. Odbor bo nadaljeval delo v sredo 22. t. m. ob 18.

Celje

c Jutrišnja predstava v mestnem gledališču. Velike sestre sv. Klare iz Ljubljane uprizorijo jutri, v nedeljo ob 4. popoldne v mestnem gledališču čudežno igrv v 5. dejanjih »Roksana«. Vabimo k polnočestvilni udeležbi!

c Duhovne vaje za celjske gospe se bodo pričele drevi ob 6 pri šolskih sestrah z govorom in litanijami. Zaključek duh. vaj bo v sredo ob 8. zjutraj Celjske gospe ponovno vabimo, da se polnoštevilo udeležijo teh duh. vaj!

c Sestanek vseh slavistov iz Slovenije bo jutri, v nedeljo, 19. novembra ob 10. dopoldne v proforski zbornici na drž. realni gimnaziji v Celju. Včerašnje napake v notici ni zakrivilo naše celjsko uredništvo.

c O kulturi slovenskega jezika« bo predaval drevi ob 8. v mali dvorani Narodnega doma pod okriljem Proforskega društva, pododpora v Celju, g. prof. Jakob Solar iz St. Vida nad Ljubljano.

c Občni zbor okrajne Kmečke zveze za celjski okraj bo jutri, v nedeljo ob pol 9. dopoldne v Domu.

Donava, petrolej in tobak:

Balkanska kašča

Oršova

»romunska Zeneva«, je majhno mesto, ki sestoji iz dveh vasi, iz Stare in Nove Oršove. Obe sta 5 km oddaljeni druga od druge in sta na bregu Donave, na enem od najlepših in najbolj romantičnih krajev Evrope, ondi, kjer si mora Donava vsa peneti in besneča priboriti pot skozi Transilvanske alpe in ki jih zaradi ožine in čeri imenujejo »Zelenca vrat«. Oršova je na levem, severnem bregu Donave, ki spada k Romuniji. Na oni strani je Jugoslavija in petdeset kilometrov vzdolž reko je Bolgarija.

V tem prijetnem mestecu Oršovi se že 20 let razvija mednarodno življenje: diplomati, tehnični strokovnjaki, časniki, vladne glave 15 narodnosti imajo ondi svoj glavni stan. Zakaj Oršova je sedež evropske podonavske komisije, ki čuva nad usodo mednarodne življenjske žile Balkana in je hkrati sedež vseh njih uradov in tehničnih komisij in evropskih postojank.

Ta podonavska komisija živi, če že ne v vojnem stanju, pa vendarle v jako napetem razmerju s poglavitnim potrebnikom Donave, to je z »Avstrijsko podonavsko paroplovno družbo«, ki so jo bili ustanovili Angleži in je prešla v avstrijsko posest in ki po priključitvi spada k Nemčiji. Do 50 odstotkov vsega evropskega blagovnega prevoza, več ko eno tretjino romunskega petrolejskega izvoza opravlja ta družba. Ta opravke pa usposablja to podonavsko paroplovno družbo, da je vodilnega pomena na Balkanu. Da bi družbi vzpostavili močno nasprotje, je evropska podonavska komisija sklenila, da odstopi velik del svojih pravic romunski vladi, ker je bila mnenja, da bodo oblastna sredstva kake posredno prizadete države bolj vplivala, ko pa komisija diplomatov in inženirjev. Romunija je sprejela prenos teh pravic, kar pomeni za Bukarešto zaupanje in prirastek oblasti.

Kašča Balkana

Stoletja dolgo obdelujejo romunski kmetje svojo zemljo. Pšenica, koruza, konji, govedo, prašiči, les in sladkor so donosi njih rodovitne zemlje. Več zaporednih slabih letin je prisililo kmete, da so nekega dne začeli preiskovati ali niso pod skorjo njih tal skriti še drugi zakladi, ki bi njih izrabljanje popravilo pomanjkljivosti žitnega pri-

Maribor

Naraščanje brezposelnosti

Maribor, 17. nov.

Med mnogimi težavami, ki se pojavljajo vsak dan ter nam vzbujajo skrb za bodočnost, je tudi brezposelnost. Gotovo je poleg draginje brezposelnost največja obremenitev našega socialnega življenja, ki je nevarnejša in občutnejša posebno še zaradi tega, ker narašča vzporedno z draginjo. Da je brezposelnost v Mariboru in njegovem zaledju v porastu, dokazuje zadnji izkaz tukajšnje Borze dela. Pri njej je sedaj prijavljenih skupno 1192 brezposelnih oseb, med njimi 817 moških in 375 žensk. Od sprednjega števila odpade samo na novo prijavljene brezposelne 682 oseb, in sicer 380 moških ter 302 ženske. Največji porast izkazuje skupina poljedelskih delavcev. Tu bo število brezposelnih še naraščalo, ker se prijavljajo sedaj na Borzi dela sezonski delavci, ki prihajajo iz Nemčije. Močan porast beleži tudi skupina pomožnega delavstva. V tej skupini so najbolj prizadeti opekarniški delavci. Mnoge opekarnice v mariborski okolici so začele krčiti svoje obrate. Spomladi in v poletju so povečale obseg dela čez normalo, ker se je tedaj opeka zelo lahko izvažala v Nemčijo. Sedaj pa je izvoz opoke v Nemčijo ustavljen, gradbena delavnost doma pa tudi ni velika in posledica je odpust delavstva. Občutna je tudi brezposelnost med službinjami. Vzrok je v glavnem v draginji. Mnoge uradniške družine, ki so imele služkinje, so morale zaradi dražjega življenja svoje izdatke skrbeti na najmanjši obseg in posledica je sedaj, da izgubljajo čimdalje večje število služkinj svoje službe. Tudi število brezposelnih kvalificiranih delavcev je veliko, največji odstotek tvorijo pa med njimi tekstilni delavci. Tu se še vedno pozna zastoj dela v tovarni Zelenka & Co. Poleg vsega tega pa se je sedaj spet začel običajni naval podeželskega proletariata v mesto, ki bo letos gotovo še občutnejši kakor prejšnja leta.

Tekstilne tovarne so zvišale plače delavcem za 10 odstotkov

Maribor, 17. nov.

Zveza industrijcev je na svoji zadnji seji sklenila, da se tekstilnim delavcem v Sloveniji povišajo mezde z ozirom na veliko draginjo življenjskih potrebščin. Povišanje je stopilo v veljavo že 6. t. m. ter so dobili tekstilni delavci zadnjo mezdo že temu primerno izplačano. Povišanje mezde je bilo upravičeno ne samo zaradi draginje, ki postaja vse hujša, temveč tudi zaradi tega, ker je tukajšnja industrija zvišala tudi cene svojih proizvodov. Nujno potrebno bi bilo, da bi se zvišale tudi mezde delavcem ostalih panog.

Modernizacija cesle Maribor Fram

13. novembra je bila v Belgradu na gradbenem ministrstvu v Ljubljani na tehničnem oddelku banke uprave druga licitacija za modernizacijo državne ceste Maribor—Fram na 10 in pol km dolgem odesku. Za licitacijo sta prišli v poštev dve alternativni: zgraditev ceste z betonsko površino, za kar je znašal preračun 14.453.500 din in zgraditev ceste v asfalt betonu in deloma s tlakovanjem v drobnih kockah, za kar je znašal preračun 12.178.500 din. Modernizacija te ceste je bila sicer že v redu izlicitirana. Vendar pa je podjetnik, ki je delo ilicitirail, glede na razmere, v katerih živimo, izkoristil dano priložnost in po predpisanim roku dveh mesecev odpovedal delo, ker licitacija še ni bila potrjena. Zato je bila razpisana druga licitacija, v kateri pa so morali podjetniki ponuditi nižje cene, kakor so bile dosežene že pri prvi licitaciji. Gradbeno podjetje inž. Josip Dedek iz Ljubljane, je v Ljubljani ponudilo na prvotni preračun 13.11% popusta, ter je bilo voljno prevzeti izvršitev cestišča v betonski površini za 12.471.700 din. Verjetno je, da za to licitacijo v Belgradu ni bilo zanimanja in bo zato za modernizacijo ceste Maribor—Fram prišlo v poštev ljubljansko podjetje inž. Dedeka. Ko bo licitacija potrjena, bo podjetje še v letošnji zimi začelo s pripravljalnimi deli za modernizacijo.

Perilo - nogavice

pri „LAMA“, Jurčičeva ul. 4 (prost ogled)

m Kruh se bo podražil. Moka se je zelo podražila in posledica bo še podražitev kruha, oziroma znižanje njegove teže. Dosedaj se prodaja kruh v Mariboru po 4 din v tež: beli 95 dkg, polbeli 104 dkg in črni 111 dkg. Sedaj pa nameravajo pekovski mojstri znižati težo kruha za 5 dkg pri vseh treh vrstah.

m Atentat — vzrok zapore meje. Včeraj smo poročali, da so nemške oblasti v četrtek popoldne naenkrat hermetično zaprle svo mejo. Celo brzovlak, ki bi moral pravkar odpeljati z nemške obmejne postaje v Špilju naprej proti Mariboru, so zadržali ter so morali izstopiti vsi potniki, vlak pa je potem peljal naprej popolnoma prazen. Prav tako je bil ustavljen tudi vseh promet iz nemške države na cestah. O vzrokih tega ostrega ukrepa se je veliko govorilo, danes pa se je v Mariboru zvedelo, da je bil vzrok atentat večjega obsega, ki se je pripetil na Dunaju. Ob priliki atentata je bilo ustreljenih več policijskih organov.

Oglejte si največjo izbiro angleškega in češkega blaga
v Češkem magazinu
nasproti predstojništvu policije.

m Bencina je vedno manj. Poročali smo že o pomanjkanju bencina v Mariboru, ki med tem časom postalo tako občutno, da je večina bencinskih prodajalnih svojih črpalk sploh zaprla. Z avtomobili se vozijo lahko sedaj samo še tisti previdnejši, ki so se poprej izdatno preskrbeli z gorivom. Bencinske tvrdke tolažijo svoje odjemalce, da pričakujejo vsak dan prihod celih cistern bencina, ki pa jih zaenkrat še ni.

m 21. obletnico kraljevine Jugoslavije bodo proslavili mariborski Fantovski odseki in Dekliški krožki 30. novembra na predvečer državnega praznika s slavnostno telovadno akademijo v Narodnem domu in dne 1. decembra ob 11 dopoldne s svečano proslavo v dvorani Zadrubežne gospodarske banke. Na obe prireditvi, posebej še na akademijo, opozarjamo mariborsko narodno javnost že sedaj. Vstopnice za akademijo bodo od ponedeljka naprej v predprodaji v prodajalni Tiskarne sv. Cirila na Aleksandrovi cesti 6.

m Kongregacija za gospe ima v nedeljo, dne 19. t. m., ob pol 8 skupno službo božja v kapelici o. jezuitov.

Gledališče

Sobota, 18. novembra ob 20: »Hinavci«. Red B. Nedelja, 19. novembra, ob 15: »Navihank«. — Ob 20: »Neopravičena ura«.

Čevljar Bučan za umor žene 15 let ječe

Ljubljana, 17. nov. Na zatožni klopi je sedel človek koščenega obraza, žuljavih rok in srednje postave. Sprva je zrl nepremično predse in se ni zanimal za okoličnice. Bil je to 33 letni čevljar Ciril Bučan, doma iz Britofa pri Kranju. Njegov oče je še krepka gorenska grča, star okoli 80 let, mati mu tudi še živi. Oče poseduje hišico, toda niso skupaj stanovali.

Veliki senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Kralj, je Cirila Bučana sodil zaradi zločina kvalificiranega umora, ki ga je bil na praznik 8. septembra proti mraku izvršil nad svojo ženo

Gostilna „Bavarski dvor“

nudi prvovrstno domačo hrano, menu po 7— din. Ob sobotah, nedeljah divjačina; v nedeljah predjužnik sočni golaž (pljučni), telečje zavrelo, tržaške vampe itd. Vsak dan čevapčiči, raznjiči ter druge specialitete. — Najnižje cene! — Pivo v vrčih. Dunajska, gurmanska kuhinja.

Se priporoča

Derganc, Tyrševa 31.

Helena Bučanovo, staro 27 let. Razprava je razgalila žalostno sliko o družinskih in moralnih razmerah, ki razjedajo družinsko življenje tudi na podeželju.

Državni tožilec g. Branko Goslar je Cirila Bučana, kakor omenjeno, obtožil zločina po § 167-11 točka 1 kaz. zak., da je pahnil 8. septembra svojo ženo Heleno Bučanovo z zgornje savske poti pri Kranju v Savo, kjer je utonila in so njeno truplo našli naslednji dan ob Majdičevem jezu. V družini je vladal, kakor pravi obtožnica, večni prepričanje, da je ženo celo pretepal. Žena mu je bila nezvesta in se je rada družila z drugimi moškimi. Pred kranjskimi orožniki in v preiskavi je Ciril Bučan priznal zločin in v podrobnosti opisal, kako je ženo omenjeni dan pahnil v Savo.

Obtožnica je zagovarjal odvetnik dr. Stanko Jug. Imel je pač težko stališče, ko je obtoženec v bistvenih točkah priznaval svoje dejanje. Obtoženec je oče dveh otrok v starosti 6—8 let. Redu je sedaj njegovi starši. Na predsednikovo vprašanje: »Znate pisati in brati?« je obtoženec malomarno odvrnil: »Ne!« Splošno zaupanje. »Zakaj ne!« Imel sem 8 let učiteljice, ne učitelja! Obtoženec je svoj zagovor pred sodniki podal splošno mirno, tu in tam nervozno ter je v gotovih

I. Sašelj:

Naši ptiči - sejalc

Kmalu potem, ko sem priobčil v »Slovenec« z dne 28. oktobra, št. 248, svoj spis: Naši ptiči — sejalc, sem se spomnil še dveh slučajev iz svojih otroških let o ptičih-sejalcih. Ko sem bil star 9 do 10 let, t. j. leta 1868 ali 1869, sem šel spomladi, ko so češnje cvetele, v hosto za Zalostno goro, ki je v bregu. Ze od daleč sem zapazil več češnjevitih dreves, ki so bila med bukvami v najlepšem cvetju. Začudil sem se, češ, kdo je sadil češnje v hosti med bukvami. Bile so seveda divje, necepljene. Ko sem pa stikal po hosti, sem naenkrat zapazil v dupli stare bukke zeleno rastlino, ki je rasla iz nje. Ko sem si rastlino natančneje ogledal, sem videl, da je kosmulja ali agras (Ribes grossularia), katero sem dobro poznal. Kar obstal sem in premišljeval v svoji otroški pameti, kdo je bil pač tako »pameten«, da je šel sejat v bukovno hosto in v duplo stare bukke to rastlino? Kak namen je imel pri tem. Pa si na noben način nisem mogel razvozlati tega vprašanja. Seveda sem mislil pri tem le na človeka. Nato sem izpikal rastlino, ki je bila visoka kak dober peden, iz duple in jo odnesel domov, kjer sem jo posadil na domačem vrtu. Na ta slučaj sem se spominjal pozneje še večkrat v svojem življenju, ne da bi mogel ugotoviti, odkod je prišla rastlina v bukev. A danes vem, da tega ni storil človek, ampak — ptič, in kakor mislim, kos. Kos rad gnezdi v tleh ali blizu tal, kakor je bila tudi ta bukovna dupla blizu tal. Tu si je toraj kos priredil svoje gnezdo. In ko so se bili mladiči izvalili, tedaj sta jih pitala stara z različno hrano, med to tudi z agrasovimi jagodami. In ko so se mladiči izpeljali, tedaj je ostalo v praznem gnezdu s ptičjim blatom vred tudi seme agrasovih jagod. In ko je potem spomladi deževnica razmočila gnezdo, je agrasovo seme vzkliklo in rastlina je začela rasti iz duple. Tako si toraj razlagam danes, kako je prišla agrasova mladica v bukovno duplo in mislim, da se ne motim. — Kako pa je prišlo češnjevo drevje v bukovno hosto? Mislim, da tudi po ptičjih, in sicer po kosih in posebnih po škoric. Škorce sicer pristežemo med naše prav koristne ptiče. Vendar pa so tudi škodljivi, posebno spomladi, ko dozore češnje, in jeseni, ko zori grozdje

momentih podajal izjave z odločnim in močnim glasom. Uvodoma je dejal: »Sem popolnoma kriv!« »Zakaj ste to storili?« ga je prekinil senatni predsednik. Obtoženec je kratko odvrnil: »Ker ni žena hotela iti k otrokom in zanje skrbeti.« Nato je v presledkih opisal, kako je prišlo do zločina. Na praznik 8. septembra je delal v tovarni. Vračal se je proti domu, ko je ženo srečal. Šla sta po zgornji savski poti. Prigovarjal ji je, naj se vrne nazaj na dom. Sprva mu je obljubila. Kmalu nato pa mu je zabrusila prav grde besede, ki so ga močno razburile. Pahnil jo je s poti, da se je zvalila po strmini na obrežje Save. Tam je obležala na spodnji poti. Stekel je do nje. Bila je čez polovico že v vodi na mestu, kjer je Sava 4 m globoka. Obtoženec je pripomnil: »Prosila me je še enkrat. Potegnili me ven iz vode!« Pa sem jo brenil z nogo popolnoma v vodo. Nadalje je obtoženec povedal: »Takrat se je mračilo. Pijan nisem bil. Šel sem z dela. Nisem sprva imel namena ženo spraviti v smrt. Po zločinu me je bilo vse dni strah.« Obtoženec je bil aretiran šele peti dan po zločinu. Obtoženec je zatrjeval, da je imel ženo zelo rad, toda ona mu je nagajala in ni skrbela za družino. S pokojno Heleno se je poročil leta 1931, ko je bila stara 19 let. Žena je živela ločeno od njega v Strževem.

Na današnji razpravi je bila zaslišana samo ena priča, neki delavec Ivan M., ki je poznal obtoženčeve družinske razmere in je z njo stanoval. O značaju pokojne Helene je dejal: »Helena ni bila lepa. Lepša je bila moja žena, s katero sem bil že 7 let poročen. Pa me je ta ženska zmagala, da sem zasovražil svojo ženo. Zaradi nje sem hotel ustreliti svojo ženo in otroke.« Senatni predsednik: »Čuden človek! Svojo lepšo in zvesto ženo zapusti, pa gre z drugo!« Priča: »Pokojna Helena mi je morala zavdati. Dala mi je najbrž kak prašek, da sem bil vanjo kar trapa. Priča je omenil, da je obtoženec drugače ženo imel zelo rad.

Predsednik je nato prečital izpovedbe raznih prič, ki so bile zaslišane med preiskavo v Kranju. Nekatere priče so menile, da je tudi obtoženec rad pogledal tuje ženske. Temu je obtoženec ugovarjal.

Sodba se je glasila: Ciril Bučan je obsojen zaradi umora svoje žene, toda ne po zrelem preudarku, na 15 let robije in v trajno izgubo državljanjskih pravic. V kazen se mu vstave preiskovalni zapor od 13. septembra naprej. Sodba je obtoženca zelo potrla in se o kazni nikakor ni mogel izjaviti. Jecljajoč je pripomnil: »Moja krivda nile

in sadje. Veliko škode naredi na češnjah, ko jih prileti velika truma na drevje in sad obero. Jeseni pa zalezujejo grozdje po vinogradih, posebno portugalko, ki prva zori, in naredi na trti veliko škode. Obrirajo pa tudi drugo sadje. Spominjam se, da sem videl pred mnogimi leti, kako je priletel na zrelo češnjevo drevo velika truma škorcev. In ko so odleteli, je bilo na tleh polno češpelj, ki so bile vse oključane.

Naj dodam pri tej priliki še tele opazke! Gotovo je že marsikdo videl, kakor sem tudi jaz sam že večkrat, da so rastle na slamatih strehah, posebno na onih, ki so obrasle z mahom, ki zadržuje vlago, različne rastline in cvetice, med temi pa tudi žitne bilke, kakor ječmen, pšenica in rž. Od kod je prišlo seme teh rastlin, posebno žit, na strehe? Že v svojem prvem spisu sem omenil, da je ta sejalec na strehah berglez. Kakor zanaša berglez na strehe bučno seme, tako najbrž tudi druga semena, n. pr. žitna semena. Mogoče pa je sejalec žit po strehah tudi še pastirščica, ki tudi rada gnezdi po slamatih strehah, posebno na slemenu streh, in prinaša svojim mladim v gnezdo žitna zrna, katerih ostane potem katero na strehi in vzklije. In še en slučaj je mogoč, da zasajajo žita tudi miši, ki tudi rade gnezdi po slamatih strehah in prinašajo svojim mladim v hrano tudi žitna zrna. Semena drugih rastlin in cvetlic pa zanaša na strehe veter, kjer potem v mahu vzklijejo in rastejo.

Sv. Jurij ob Taboru

Prireditve. V nedeljo, dne 19. nov. ob 3 popoldne priredi tukajšnji cerkveni mladinski zbor lep prireditve v Katoliškem domu. Na sporedu je krasna drama o materinski in otroški ljubezni. — V nedeljo, dne 26. t. m. bo pa tudi ob 3 popoldne v Katoliškem domu velika tombola s krasnimi dobrotami, katerih bo nad 300. Tablice se prodajajo po 2 dinarja in se še dobijo.

Nagla smrt. — V eredo, dne 15. t. m. so našli v sobi mrtvega g. dr. Ludvika Sinkovica, tukajšnjega zdravnika, ki se je šel pred kratkim tukaj naseliti. Vzrok smrti je možganska kap.

Arnold Fredericks: 35

Svetlobni znaki

Detektivski roman. — Priredil Fr. Kolenc.

»Toda vzamiva slučaj, da ne boš mogel priti tje? Lahko se zgodi, da te ujamejo in kaj potem?«

Mož z brado je naježil obrvi in obraz je zadobil hudoben izraz.

»Ako boš videl rdeč znak in jaz ob pol desetih ne bom pri gospe Martelle, potem se vrni sem, vzemi otroka in ga pelji k Lavillachu. Prej pa napiše Stapletonu, da otroka takoj umoriš, ako me ne izpustijo. To ga izstresni.«

Gracija se je stresla, ko je slišala te besede. Tovariš je prikipal.

»Razumem; upam, da to ne bo potrebno.«

»Ne, ne bo potrebno. Ujeli me ne bodo. Preveč previdno sem vse uredil. Ta ameriški detektiv. Duvall, je budalo. Danes zjutraj je bil z nekim redarjem na Avenue du Bois de Boulogne. Misli, da mi bodo lahko sledili, ako me čakajo na oglu Avenue Makakoff s hitrim avtomobilom.« Smejal se je. »Naj se le zabavajo!«

»In kaj ukrene Franc?«

»Oh... čez en ali dva tedna, ko bova midva že na varnem, si izpade roko in iz prisljenosti zapusti službo pri Stapletonih. V New-Yorku se nama pridruži.«

»In kaj se je zgodilo z ono ženo, ki jo je poslal Lefèvre za nami? Ali si jo videl po noči?«

»Ne. Ni se prikazala. Sploh pa ni nevarnosti, da bi zasledila kako stvar.«

Drugi je zamišljeno drgnil brado.

»Malo je manjkalo, da se včeraj zvečer ni ujela,« je naglo pripomnil.

»Oh, nel Niti govora ni o tem. Vedel sem, da je v hiši in sem mislil na to, da bo telefonirala na policijo, ko izve, kdo da sem. Nato sem ti dal iz okna znak in bilo je vse v redu. Na

to seveda nisem računal, da bo redar tako hitro tam, a prav dobro si ga obdelal.«

Ko je to govoril, je vstal in šel k malemu ogledalu, ki je viselo na steni in je previdno vzel z obraza črno brado, ki je dajala njegovi zunanosti tako značilne poteze.

»Ta luknja je strašno vroča,« je dejal, ko jo je odložil na mizo. »Ali imaš kaj mokrega? Žejem sem.«

Ko se je obrnil proti omari, je Gracija videla, da je zelo sličen možu z masko, ki ji je v sobi neke hiše ob Versailleski cesti dal prvo naročilo za Stapletona. Durand je odprl majhno omarico v zadnjem delu sobe in je potegnil iz njega svetlozeleno steklenico.

»Absint?« je vprašal tovariša.

»Da. En kozarec ne bo škodil. A več ne smeš piti.«

Nalil je kozarec, ki je stal na mizi.

»Ako ti Franc da znak,« je dejal, potem mu odgovori, kakor navadno, naj ve, da si videl. Franc ne bo mogel ostati dolgo v sobi, ker se boji, da bi ga iskali.«

»Seveda ga sumijo.«

»Tako je. Že dolgo ga opazujejo... ko gre od doma. Preiskali so mu sobo in vendar niso našli ničesar,« se je režal in nagnil kozarec.

»Ničesar ne bodo našli!«

Tovariš se je zopet vsedel in sedaj sta dolgo govorila o begu. Gracija ni mogla vsega slišati, kar sta govorila; to pa je razumela, da od drvitva v Brüssel, ko se srečata. Avto pustiva v bližini meje, se preoblečeta in gresta peš preko meje. V Belgiji sta že na varnem.

Opoldne je bilo, ko si je starejši zopet nataknil brado in zapustil hišo.

Gracija je opazovala drugega. Pil je žganje in si prižgal cigareto. Sedaj je šel k zofi, se vlekel in kmalu je glasno smrčal.

Vroč popoldan je potekal zelo počasi. Gracija se je naslonila na steno omar, razburjenost vsled kritičnega položaja jo je držala potkoncu. Mlada žena je onemogla, ker že ni ime-

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(147) Obmejni stražnik je vse tri zaprl v majhno celico. Tukan je plaho čivkal, fanta sta se začela jokati. »Tema čudna spak-kama bo treba dati kaj jedače,« se je spomnil eden stražnikov. To je bilo že nekaj. Ko so nekaj po-uzili, sta fanta laže mirno preudarjala vso to novo stisko in snovala načrte. Živalske govorice itak ni nihče teh ljudi razumel.

(148) Ponoči sta skušala pobegniti skozi okno, a je bilo premajhno za Jana in Filipa; če sta se še tolikanj krčila, nista mogla skozi. »Pustita, da pojdem jaz,« je dejal Tukan, »jaz bom skušal najti kako pomoč!« Brž je ptič odletel, a luna se je zasmejala, češ: »Tale dva fanta se pa zme-raj kakó izvijeta! Sem res rado-vedna, kako se bo ta pustolovščina končala!«

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din: šenitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolično. 3 mm visoka politna vrstica po 3 din. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti suknjko.

Službe iščejo

Trgovski pomočnik

vojašine prost, agilen in pošten, želj mesto v spe-cijaliski trgovini. Ponud-be v upravo »Slovenca« pod št. »Podjeten« št. 17997. (a)

Službo določ

Čevljarskega pomočnika

sprejme takoj Franc Mi-klaucič, št. Vid n. Ljub-ljano.

Mehanik

vsestransko izvežban v motorski stroki, se sprej-me takoj v stalno službo. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Mehanik« št. 17973.

Vajenci

Trgovski vajenec

samo iz kmečke hiše, britten, se takoj sprej-me pri Plemenata Josetu, trgovcu, Planina pri Sev-nici.

Čitajte »Slovenca«

Kupimo

Čajno maslo

večje množine, kupujem skozi vse leto. Ponudbe z navedbo množine in cene tedensko poslati v upravo »Slov.« pod »Čaj-no maslo« št. 18005.

Vsakovrstno zlato

srebro in briljante ku-puje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Francišanska ulica 3.

Bukova drva

sveža, rok dobave mesec januar, februar in marec, kupujemo po kubičnem metru vsako količino za gotovino. Ponudbe z na-vedbo cene na Export, Meštrovič, Zagreb, Jela-čičev trg 15. Telef. 23-612

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih cenah

A. KAJFEŽ

»govina s urami in slatnino precizna delavnica za popravila vaskovrstnih ur

Ljubljana, Miklošičeva 14

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblek nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Kam pa kam?

Specialno pivo Zlatorog

črno termalno in belo termalno — dospelo. — Hotel, kavarna in restavracija »Orel«, Maribor.

Priporočamo tudi najboljša ljubljanska vina, iz-orno kuhinjo po zmer-nih cenah.

Razno

Šivilja

dobro izvežbana, gre št-vat na dom. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Niz-ka cena« št. 17774.

Gumbnice, gube, plise, monogrami, entel, ašur

fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Francišanska ulica

Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Kupujte pri naših inserentih!

Posteljno perje

po Din 8—, kemično očiščeno Din 10—

čehano in kemično očiščeno Din 30—

na roko čehano in kem. očiščeno Din 45—

mešano gosje čehano Din 55—

pol puh beli Din 95—

sivi gosji puh Din 120—

beli gosji puh Din 175—, 200—, 220, 240—

Vzorci brezplačno dobite pri

»Luna« samo Glavni trg 24, Maribo,

Gracija je gledala nekoliko minut preko

moževne rame ven in je čakala na znak, ki po-

može za oba, za njo in Stapletonova fantka

rešitev iz dolgotrajne ječe.

Sedaj je slišala, da mož kolne in je videla,

kako se je nagnil skozi okno; obraz mu je na-

pet in nepremičen. Pred oči je držal vojaški

dalnogled. Nekoliko pozneje ga je odložil, vz

električno luč in je dal v večerni mrak znak.

To je trpelo kratko minuto. V naslednjem

trenutku je bil že pri vratih in Gracija je sli-

šala, da je obrnil ključ in drvel po stopnicah

navzdol.

Gracija je tekla k oknu in pogledala ven.

V začetku ni videla drugega, kakor nešteto svet-

lobnih točk. Sedaj je zgrabila vojaški daljno-

gled in ga držala pred oči. Nervozno je pogle-

dala okoli. Naenkrat se je za trenutek ustavi-

nila, potem pa omahnila. Razočarano je vzkli-

nila. V daljavi se je iz podstrešnega okna neke

hiše na Avenue Kleberju zablistala svetloba.

Nekaj sekund je ostala, potem pa izginila.

Dalnogled je zdrknul iz Gracijine roke in

mlada žena se je omahujoč vlekla k mizi. Zrak

je bil rdeč. Zaprtja je bila. Oba moža se za pet-

najst, dvajset minut gotovo vrneta. In potem —

se je tresla ob misli, kaj potem čaka ugrablje-

nega otroka...

Nekesa se je sedaj spomnila. Prikazal se ji

je Richardov obraz in Gracija se je na to s pre-

tresljivim jokom naslonila na mizo.

XVI.

Ko se je Lefèvre v oni gostilni na Boulevard

des Italiens dotaknil roke Richarda Duvall, ga

je mučil velik strah: vkljub temu pa je kazal

veselo presenečenje nad nepričakovanim snide-

njem.

Ze od prejšnjega večera ni videl Gracije in

tudi slišal o njej. Od Stapletona je izvedel, da

je mlada žena nekoliko pred deveto uro zapu-

stila hišo in je potem popolnoma izginila